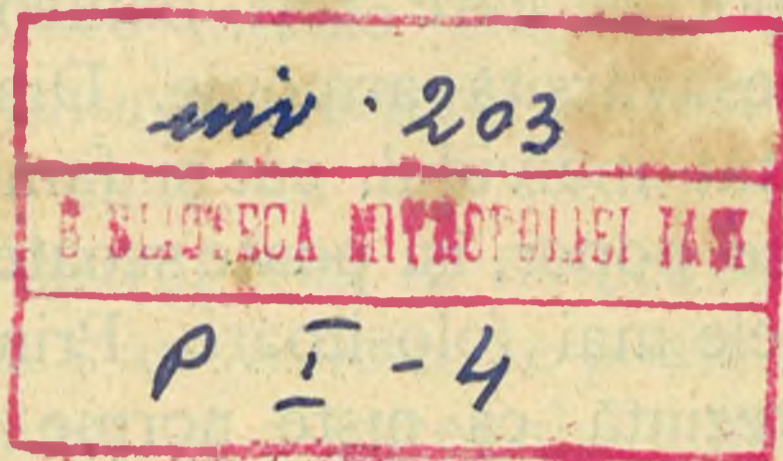

~~1906/aprilie~~

CÂTE-VA CUVINTE ASUPRA MORALEI CREȘTINE.

Dacă Creștinismul n'ar avea nici o altă probă prin care să dovedească că este o descoperire dumnezească, cea mai folositoare și mai binefăcătoare omului, singură morala sa ar fi în destul să dovedească acest lucru. Ea covârșește ori-ce morală și este mai presus de morala tuturor religiunilor pe cari le-a cunoscut și le-a avut omenirea în decursul veacurilor. Ea covârșește ori-ce morală filozofică și este mai presus de toate concepțiunile tuturor geniilor filozofice și ale tuturor moraliștilor vechi și noi.

Când privim la principiile și regulele moralei creștine, cu cât le cunoaștem și le studiem mai mult, cu atât vedem și ne convingem că nici o religie și nimeni dintre oameni nu s'a putut ridica la principii morale așa de sublime și în același timp atât de practice și folositoare omului în viața sa. Principiile moralei creștine se potrivesc omului de minune și se poate folosi de ele, atât ca individ în parte, cât și ca familie, ca societate, ca stat și popor. Ele încep cu fiecare individ în parte și sfârșește la omenirea

făcut normă de credință generală și regulă de viață morală pentru toți oamenii. Fiii lui Dumnezeu ne-a învățat prin Evangeliul său cum să-l credem și să-l înțelegem ca să putem toți oamenii să ne închinăm *aceluiași Dumnezeu, Unul singur și adevărat* și față de El, toți să ne considerăm ca frați și fi ai aceluiași Părinte, Dumnezeu. Domnul a explicat fiilor lui Israil și i a învățat că așa trebuie să înțeleagă legea cea nouă a decalogului său, și fiindcă tot timpul cât a predicat oamenilor mântuirea a stat numai între Iudei și în pământul lor, cu puterea sa dumnezească a trimis pre Apostolii săi să predice această morală tuturor oamenilor, până la marginile pământului.

Invățătura moralei evangelice, care este învățătura moralei creștine, dela început a fost pretutindeni făcătoare de minuni. Pretutindeni toți cei ce o auziau, rămâneau uimiți de astfel de reguli de morală pentru viața oamenilor și toți o îmbrățișau cu entuziasm mare și admirațiune.

Morala creștină este pururea admirată, căci ea este singura care corespunde adevăratelor cerinți nobile și înalte ale inimei și ale sufletului omului. Prin ea tot omul află mulțămirea și liniștea sufletească după care pururea însătează sufletul său și pe care o dorește cu nesațiu.

Și cu cât omul urmează și practică în viața sa această morală, singura rațională, cu atât vede și se convinge cât este de sublimă, necesară și folositoare sieși.

Cu toții deosebim binele de rău și virtutea de viciu; dar dacă trebuie să admirăm și să avem tot respectul către acea morală care ne învață a face această deosebire, cât trebuie să admirăm acele principii de morală care ne păzesc de rău și de vicii și

ne îndeamnă a face numai binele și virtutea, punându-ne în pozițiune de a-l putea urma în tot timpul, în tot locul, în toată împrejurarea și în toate zilele vieții noastre.

Dacă de sigur admirăm figurile ilustre cari, fără să cunoască lumina și morala evanghelică, s'au distins prin bunătate, abnegațiune, fapte frumoase și virtuozitate, prin filantropie, prin curaj, bravură și în genere ca suflete mari și nobile, cu cât mai mult trebuie să admirăm și să apoteozăm acea religie a cărei morală impune tuturor oamenilor aceste virtuți, ca o obligațiune și datorie de a le avea și practica? Cu cât mai mult trebuie să admirăm acea morală care învață pre toți oamenii clar și lămurit toate datoriile și obligațiunile morale și le spune ce trebuie să facă și de ce trebuie să se păziască? Ce admirațiune și cult trebuie să avem către acea morală care spune omului clar și lămurit ce datorii are către Dumnezeu, către sine și către ceilalți oameni? Ce cult și admirațiune trebuie să avem către acea morală care descoperă omului pe adevăratul Dumnezeu și îl învață raportul logic și rațional al lui Dumnezeu către om și al omului către Dumnezeu? Ce cult și admirațiune se cade să avem către acea morală care ne învață să adorăm pre adevăratul Dumnezeu din tot sufletul și cugetul nostru, să-l iubim cu inimă și cuget curat, să ne temem de el, căci este drept, vede toate și nimic nu se poate ascunde dela fața sa, și să păzim poruncile sale? Ce cult și admirațiune trebuie să avem către acea morală care caută să facă a dispărea dintre oameni egoismul și interesul din cari rezultă toate relele, toată ura, desbinarea și neînțelegerile între oameni; iar în locul lor caută să sădească adevărata iubire și sinceritate din care izvorăsc toate faptele cele bune și virtuozitate.

Morala creștină însă, fie că este și constă din principii înalte și sublime, nu este o simplă concepțiune teoretică, care să preocupe numai mintea și înțelegența credincioșilor; ea se adresează în deosebi inimii pe care o cucerește și face pe ori-ce om să o admire și să dorească a o practica în viața sa.

Ea fiind o lege divină și inima omului fiind din natura sa religioasă, adevărate doritoare de a cunoaște pre Dumnezeu și a i se închina lui, există o legătură tainică între ea și inima omului. Pentru aceasta o inimă curată și dreaptă, este cu neputință să nu iubească și să nu admire o morală care dă regulele pentru a fi cineva bun, drept și temător de Dumnezeu, care îi spune să fie pururea cu inimă și cuget curat, în toate întreprinderile și faptele vieții sale.

O inimă și un suflet curat, drept și inocent; un suflet credincios și temător de Dumnezeu, este cu neputință să nu iubească o morală, care îndeamnă la toată fapta cea bună, o morală care dă curagiu de a rezista și învinge toată ispita și tot ce este rău și vătămător. Un suflet milos și compătimitor, este cu neputință să nu iubiască și să nu admire o morală, care ne impune să dăm mână de ajutor celor săraci și nenorociți. Un suflet nobil și mărinimos este oare cu putință să nu iubiască și să nu admire o morală care ne conduce pe calea cea bună, dreaptă și cea mai sigură la tot felul de virtuți, și ne inspiră la tot pasul cele mai nobile și mai înalte sentimente?

Care dintre oameni, afară numai dacă sufletul și inima sa sunt atât de perverse și stricate în cât să înăbușe ori-ce voce a conștiinței de dreptate, îndrăz-

nește să se prezinte cu fața curată în societate, când îi lipsesc virtuțile creștine? Care este acela să nu doriască să le aibă și să și împodobiască sufletul său cu aceste virtuți? Cine dintre noi nu dorește să aibă curagiu în nenorociri; să fie cumpătat în toate, abstinent și stăpân pre sine?

Dar tocmai aceasta urmărește morala creștină. Să modereze și să reformeze inima și sufletul, conform năzuințelor și dorințelor sale, însă conform cu năzuințele și dorințele drepte și rezonabile, care se înalțe și se nobileze pre om; iar nu să'l înjosiască și să'l degradeze. Morala creștină nu se opune dorințelor inimei și sufletului omului; ea din contră le călăuzește și povățuește la bine și numai la bine. Netăgăduit că inima și sufletul sufer oare cum supunându-se legilor și principiilor moralei creștine; dar ele recunosc în același timp că este bine, drept, rezonabil și de folos lor să se supună și să urmeze acestor legi și precepte. Cât de minunată și misterioasă este năzuința și dorința sufletească a fiecărui om de a face binele, năzuință pe care păcatul a slăbit'o și a întunecat'o, dar n'a nimicit'o cu desăvârșire. Legătura aceasta tainică a năzuinței sufletului nostru către bine și virtute, se învederează din muștrarea ce ne o face conștiința, când ne-am abătut dela bine, muștrare care nu ar putea să aibă loc, dacă sufletul nostru n'ar avea o năzuință și o legătură tainică și misterioasă către bine și numai către bine.

Morala creștină se opune pasiunilor și tuturor inclinărilor către rău, dar ea consună perfect cu dreptatea inimei și a sufletului nostru. Un suflet și o inimă dreaptă, totdeauna condamnă patimile și pornirile cele rele. Sunt, netăgăduit, împrejurări când inima este biruită de patimi și porniri rele; dar de câte ori nu

suspină amar și nu se deplânge pre sine, că s'a suspus lor, și nu se luptă din răputeri a scăpa și a reveni la calea cea dreaptă a binelui și a virtuții. Netăgăduit iarăși că omul, pentru a face binele, se luptă; pentru că trebuie să învingă dorinți și plăceri cari îi stau în cale; dar oare pentru ca să tacă răul, nu luptă mai înfricoșat? Câtă precauțiune, câtă frică și teamă înainte de a săvârși răul; iar dacă a învins toată piedica, în urmă, cât de cumplit îl muștră vocea conștiinței, care îl opriă și îi spuneă să nu lucreze în contra ei?

Se poate dar zice că omul luptă atât pentru a face binele, cât și pentru a face rău. Dar dacă învățăturile și preceptele moralei creștine par greu de îndeplinit, când omul le urmează, recunoaște totdeauna, și mai ales când se conformează lor cu vieța sa, că în ele rezidă înțelepciunea cea mai înaltă și sfatul cel bun și de folos. El se convinge că aceste povețe sacre sunt în cel mai perfect acord cu dorințele inimii și ale sufletului. Probă este mulțămirea sufletească ce o simte când a făcut binele.

Pentru a se recunoaște, de ori cine, a se crede și a se mărturisi legătura misterioasă a sufletului cu legea moralei creștine și cea mai desăvârșită potrivire a năzuințelor și înclinărilor sale cu preceptele acestei morale, nu trebuie a se confundă nici o dată o inimă curată și un suflet neprihănit, cu o inimă și un suflet stricat și corupt. Legile și preceptele moralei creștine fiind drepte, sublime și desăvârșite, potrivirea și legătura tainică a lor nu se vede și nu se simte, în mod desăvârșit, decât de cel cu inimă curată, căci după cuvântul Domnului: «Numai cei curați cu inima, pot vedeà pre Dumnezeu» ¹⁾.

¹⁾ Matei V, 8.

Din legătura tainică a inimei celei curate cu legea moralei creștine și din potrivirea năzuințelor ei cu ceea ce această lege ordonă și ne învață să păzim și să facem, rezultă și mângăierea și fericirea omului aci pre pământ, fericire pe care nu o poate avea decât numai atunci când se supune întru toate și păzește această morală.

Cel ce este stăpânit de patimi, cade în tot felul de mizerii și nenorociri morale și chiar materiale. Sufletul și cugetul acestuia este pururea agitat. Satisfacerea dorințelor, cari par a-l mulțami momentan, lasă în urma lor înfricoșata muștrare a conștiinței. Și cu cât cugetă la ceea ce a făcut, și conștiința îi spune că nu trebuiă să facă, cu atât turburarea sufletească este mai mare. Iar când călcarea legii morale aduce cu sine și mizerii văzute, adecă nenorociri materiale, atunci turburarea sufletească se mărește din ce în ce și ruina este complectă. Ea duce nu arare ori la desperare.

Protivnicii adevărului însă totdeauna se pricinuesc pricinuiți întru păcate, precum zice Psalmistul. Totdeauna invocă pretextul că este foarte greu, ba cu-tează chiar a zice, că este cu neputință a lupta contra patimilor. Dar morala evanghelică nu ne spune continuu la tot pasul că trăind în lumea aceasta luptăm, și fericește pe acela carele luptă lupta cea bună și o duce la bun sfârșit? Nu ne spune ea că acei cari lupt pentru bine, adevăr și dreptate, aceștia vor fi încununăți? Nu ne spune ea oare, și proba o avem în vieța noastră, că învingând patimile și practicând virtutea dobândim liniștea conștiinței, iar supuindu-ne lor suntem în turburare sufletească și cădem în nenorociri morale și materiale? Apoi cine nu știe cât este de mulțămit sufletește cel ce ascultă de vocea

conștiinței și păzește legile morale. De câte necazuri și nenorociri nu scapă unul ca acesta? Și iarăși cât este de nenorocit cel ce nu ascultă de vocea ei și trăește în disprețul legilor morale.

Este netăgăduit că morala învățătorei evanghelice pătrunzând în inimile oamenilor are cuțit cu două tăișuri. Ea desrădăcinează și taie toate înclinările și poftele cele rele și vătămătoare, sădind în locul lor numai năzuința și dorința către tot ce este bun și de folos omului, atât în viața aceasta, cât și în cea viitoare, dincolo de mormânt. Inclinațiile cele rele și patimile, din contră se introduc în inima omului sub formă și dispozițiune foarte mulțămitoare și plăcută, dar îndată se transformă în burueni otrăvitoare, căci otravă sunt pentru om tot ce ele rodesc în inima sa. Singură morala și învățătura evanghelică domolește și alină suferințele provocate de patimi și șterge lacrimile celor ce se căesc de relele ce au făcut.

Deci dar numai atunci când omul își normează și își conduce viața și toate faptele sale după învățăturile moralei creștine evită toate relele și nenorocirile morale și materiale ce îi stau în spinoasa cale a acestei vieți. Numai celui ce trăește creștinește cu adevărat, nu'i impută nimic conștiința sa, și numai el nu are a se teme de năzuințele pătimate, nici ale sale, nici ale celorlalți. Ori-ce i s'ar întâmpla, el află mulțămirea, mângăerea și liniștea în conștiința sa; nu are a se teme de nimic, căci el știe că și a îndeplinit datoria și nu este vinovat cu nimic. Chiar și atunci când suferă, suferă cu curagiu, căci împlinirea legii moralei creștine, este putere și putere mare pentru cel ce ce lucrează și nu iese din poavețele ei.

*
* *

Morala creștină are însă și altă calitate. Dacă ea consună și se potrivește de minune cu năzuințele și dorințele cele curate, nobile și înălțătoare individuale ale inimei și ale sufletului nostru, ea consună cu cea mai înaltă aspirațiune și cu tot idealul pe care îl urmăresc societățile și popoarele și numai ea poate să realizeze toate aspirațiunile lor. Se poate zice ca omenirea nu a văzut și nu a cunoscut o bază mai proprie aspirațiunilor sale; o bază mai solidă, mai folositoare și mai prielnică progresului și civilizațiunii la care aspiră, ca bază moralei creștine.

Religiunea, netăgăduit, așa precum fie-care o are în sufletul său, așa este și baza vieții sale. Tot astfel se prezintă și ca bază a familiei, a societății și a popoarelor. După credința ce au, este și viața lor morală, pietatea și viața lor socială. Conform cu această credință se prezintă în fața lumii, în tot decursul veacurilor. Dar în fiecare societate sunt tot felul de năzuinți, după caracterul individelor ce o compun și a acelor ce au puterea de a o conduce. În fie-care societate sunt diferite trepte sociale și deci diferite obligațiuni și diferite nevoi de satisfăcut pentru bunul mers și prosperitatea lor. Aceste obligațiuni variază după natura treptelor sociale, și dela sine se înțelege că pentru armonia și prosperitatea lor trebuie să existe o astfel de lege, care să fie proprie și normativă pentru toate; o lege generală, care să se extindă asupra tuturor și să le îmbrățișeze și cuprindă pe toate așa fel, încât să facă din toți oamenii un singur atom sau un singur om. Ei bine, o astfel de lege, cu caracter general, care să se potrivească tuturor, totdeauna și în tot locul, n'a fost și nu este decât morala creștină.

Din învățăturile și preceptele moralei creștine toți

conducătorii și stăpânitorii popoarelor, precum și toți supușii lor, pururea, ori unde vor fi și în ori-ce grad și treaptă socială s'ar afla, pot lua povește sigure și de folos, despre drepturile și datoriile lor ca din izvorul cel mai limpede, curat și nesecat. Stăpânitorii și conducătorii popoarelor, conduși și călăuziți de morala creștină, învață să conducă popoarele cu moderațiune, blândețe și dreptate; iar supușii se învață a le purta respect, credință și supunere întru toate cu cea mai desăvârșită iubire.

Morala creștină este singura care a adus și a inaugurat în lume principiile cele sfinte *de dreptate* și *egalitate* a tuturor oamenilor, atât în fața lui Dumnezeu, cât și în fața legilor. Câtă armonie și ce miraculoasă binefacere în raporturile reciproce ale fiilor aceluiași neam sau popor și ale tuturor oamenilor între dânșii! Când dreptatea și egalitatea domnește în lume ca bază morală, atunci cel tare și puternic nu mai este spaimă și frică pentru cel slab și neputincios, pentru că nu'l înspăimântă, nici nu'l apasă; iar cel slab nu este suspect în fața celui tare, căci nu'l invidiază întru nimic. Cel bogat nu aspiră la nici un fel de asuprire și nedreptate asupra celui sărac; iar celui sărac nu'i pare rău că fratele său este bogat, nici nu aspiră a i-o usurpă. Când domnește dreptatea și egalitatea creștină, cei mari și atot puternici nici o dată nu întrebuițează puterea lor pentru ca să apese sau să distrugă. Iată ce dorește să domnească între oameni morala creștină.

Singură morala creștină a putut sădi în inimile tuturor oamenilor o iubire și o frățietate reciprocă. Câtă armonie! Ce binefacere! Negreșit cu aceasta n'a lipsit din lumea creștină nenorociți și lipsiți de mijloace; dar acolo unde domnește adevărata iubire

către aproapele, lipsa și nenorocirea se ușurează prin această iubire, prin compătimirea și ajutorul reciproc. Iubirea impusă oamenilor de morala creștină se prezintă ca o mână duioasă care îmbrățișează și mângăie de o potrivă pe toți.

Sfântul Apostol Petru iată ce zicea către creștinii cei săraci și lipsiți de mijloace, și prin ei tuturor creștinilor din toate timpurile: «Pre toți să cinstiți, frăția «să iubiți; de Dumnezeu să vă temeți; pre împăratul «să cinstiți. Slugi, plecați-vă stăpânilor cu toată frica; «nu numai celor buni și blânzi, ci și celor răi la fire; «că aceasta este plăcut lui Dumnezeu....» ¹⁾.

O morală dar care asigură pacea, liniștea și cea mai desăvârșită armonie între oameni. O morală care ordonă tuturor a domni între ei dreptatea, iubirea sinceră și dezinteresată, fraternitatea și egalitatea. O morală care recomandă tuturor sinceritatea și buna credință în toate raporturile. O morală care ordonă dreptatea și proscribe înșelăciunea și minciuna. Iată morală creștină. Ea apare dar ca cel mai prețios și necesar lucru vieții omului în societate, popoarelor și tuturor oamenilor în raporturile lor reciproce.

Istoria este martoră și ea spune tuturor și constată fără a putea fi desmințită, foloasele și minunile pe care le-a săvârșit și le săvârșește până în ziua de astăzi morala creștină în omenire.

Un distins Părinte bisericesc și mare apologet al secolelor primare zice: «Dacă nu s'ar ști nimic alt «despre credința creștină, decât miraculoasa prefacere «ce o aduce în moravurile popoarelor, aceasta sin- «gură ar fi de ajuns spre a mărturisi cu toții că «este o credință și o revelațiune dumnezească ²⁾. Și

¹⁾ I Petru 1, 17 și următoarele.

²⁾ Comp. Teofil către Autolic.

cu drept cuvânt aveà mare dreptate distinsul dascăl al Bisericeii lui Iisus Christos, căci rezultatele moralei creștine totdeauna au fost și sunt până în ziua de astăzi miraculoase.

Prin morala creștină omul s'a înălțat și s'a nobilitat. A devenit cu adevărat om, lepădând toată ferocitatea și sălbătăcia. Prin ea familia s'a curățit și s'a sfințit. Prin ea societățile, popoarele și toate națiunile ce au îmbrățișat'o, s'au renăscut cu adevărat moralmente.

A enumerà una câte una binefacerile moralei creștine, este a face asupra fiecăria din miraculoasele sale consecințe ce le a avut, sub toate raporturile, studii lungi și nesfârșite. Aci însă încheem zicând: *Istoria veacurilor a dovedit și va mărturisi pururea cât va fi omenirea, că n'a văzut și n'a cunoscut o morală, care să i se asemene, sau să se apropie măcar de preceptele sale înalte, sublime și binefăcătoare pentru om.*

Drag. Demetrescu.

Ebreii și Epistola adresată lor de sfântul Apostol Pavel.

Ebreii sunt o națiune, care în urmă s'a numit Izraeliți și poporul Iudeu. După Istoria Sfântă, Ebreii sunt posteritatea lui Abraam, care eșind din Haldea, unde el eră născut, spre a veni să locuiască Palestina și care fù numit de Haldeeni Ebreu, *Heber*, adecă călător sau strein.

Ambițiunea de-a contrazice în toate lucrurile Istoria Sfântă a îndemnat pre unii dintre necredincioși a supune la îndoială această origină, a susține, că Ebreii erau sau o colonie de Egipteni, sau hordă de Arabi Beduini, și au pretins să probeze aceasta prin mărturia mai multor istorici profani. În această pretențiune este țvre o aparență de adevăr?

Tacit a consultat deosebitele tradițiuni ale istoricilor, asupra originii Iudeilor și le raportează pe toate. Unii, zice el, socotesc că Iudeii sunt veniți din insula Creta și din împrejurimile muntelui Ida; alții zic, că ei au eșit din Egipt, sub conducerea lui Ierosolim și Iuda. Mai mulți îi privesc ca o colonie de Etiopeni. Alții pretind, că o mulțime de Asirieni, cari n'aveau pământuri de lucrat, au pus stăpânire unei părți din Egipt și se stabiliră în urmă în Siria sau țara Ebreilor. Alții mai zic, că Solimi, despre cari

a vorbit Homer, a zidit Ierusalimul și i'a dat numele lor. Cea mai mare parte se unesc a zice, că într'o molimă, venită fără veste în Egipt, regele Bocchoris izgoni pe bolnavi ca vrăjmași ai zeilor. Acești nenorociți, părăsiți într'o pustie și dați la desperare, luară de cap al lor pe Moisi și după șease zile de călătorie, ei goniră pe locuitori din partea, în care ei întemeiază orașul și zidiră templul lor».

În sfârșit, aflăm dela Iosif, că Manethon, Cheremon și Lisimac, istorici Egipteni, pretind, că Iudeii sunt o ceată de leproși goniți din Egipt. Diodor din Sicilia și Trog-Pompeiu, în Iustin, zic acelaș lucru. Strabon zice din contra, că Iudeii erau o colonie de Egipteni, cari nu putură suferi superstițiunile concetățenilor lor și căroră Moisi le dete o religiune mai potrivită. După Diogen Laerțiu unii scriitori vechi cred pe Iudei descinzând din magii Persiei. Aristot le dedeă de străbuni pe gymnosofiștii Indiilor.

Din toate aceste tradițiuni contradictorii, rezultă că istoricii profani n'au cunoscut bine origina, obiceiurile, credința Iudeilor, pentrucă n'au cetit cărțile lor și pentrucă cele mai vechi sunt posterioare lui Moisi, cu cel puțin una sută de ani. Ei n'au cunoscut pre Iudei, decât pe la sfârșitul republicei lor și după persecuțiunile, ce ei au încercat din partea regilor Siriei.

Această singura reflexiune va fi deajuns, spre a ne face să cunoaștem, că Moisi, istoric și legiuitor al Ebreilor, este mult mai crezut, decât toți acești scriitori streini, prea moderni și preveniți contra Iudeilor. El ne arată, că acești străbuni erau originari din Chaldea; asemănarea între ebreu și chaldean este o probă. El zice, că Abraam eși din Chaldea, spre a veni să locuiască în Palestina. Se vede acolo mormântul său și al lui Isaac fiului său. Se arată încă locurile, în cari ei au locuit și fântânile săpate de dânșii. El adaugă că Iacob, nepotul lui Abraam, fû îndatorat prin foamete a merge în Egipt împreună cu familia

sa; că posteritatea sa se va înmulți în timp de două sute de ani, fû redusă în robie de Egipteni și pusă în libertate prin o urmare de minuni.

Moisi n'a inventat aceste fapte, spre a lăuda deșertăciunea națiunii sale, nici cuceriri, nici cunoștințe superioare, nici o fericire statornică. Limba ebraică, mai asemănată cu cea haldaică, decât cu ori care alta, numele de Ebrei sau de călători dat posterității lui Abraam, monumente răspândite în Palestina, numele copiilor lui Iacob date celor douăsprezece triburi, o serbătoare pompoasă instituită, spre a celebra eșirea lor din Egipt, servesc de atestarea ce el povestește, Testamentul lui Iacob, oasele sale și acelea a le lui Iosif aduse în Palestina, probează că Ebreii sunt priviți totdeauna ca streini în Egipt; diferența între limbă, obiceiurile și religiunea acestor două popoare îl face încă mai bine simțit. Un istoric, care urmează atâta prevedere, nu poate fi bănuțit.

De altfel, deosebirea cărților sfinte, între limba ebraică și a Egiptenilor, este fără nici o îndoială. Iosif, devenind prim ministru în Egipt, vorbiă fraților săi prin interpret, dupre cum ne spune Genesa prin cuvintele următoare: «*Și le-a zis lor: milă vouă. nu vă temeți, Dumnezeul vostru și Dumnezeul părinților voștri a dat comoră în sacii voștri, și argintul vostru bine ispitit 'l am și a scos pe Simeon la ei*»¹⁾. Isaia prezice, că va fi acolo în Egipt cinci orașe, cari vor vorbi limba din Canaan și vor jură prin numele Domnului: «*In ziua aceea vor fi cinci cetăți din Egipt grăind cu limba Hananiacă, și jurândâ-se pre numele Domnului Savaot; cetatea Asedec se va chemă o cetate*»²⁾. În adevăr, în Psalm. 80 se zice, că poporul lui Dumnezeu eșind din

¹⁾ Geneza 43; 23.

²⁾ Isaia 19; 18.

Egipt, a auzit vorbind o limbă, care ti eră necunoscută, dar această versiune este greșită. In textul ebreu și in parafrasa haldaică, este zis din contra, că Iosif, intrând in Egipt a auzit vorbind o limbă, pe care el nu o cunoștea. In sfârșit, ceea ce rămâne vechi egiptian nu este acelaș lucru ca ebraic.

Credința, obiceiurile și legile Ebreilor erau prea deosebite de acelea ale Egiptenilor; Diodor, Strabon și Tacit o recunosc. Unii scriitori mai noi au afirmat, că Moisi a împrumutat totul dela Egipteni și le-a decopiat, dar această afirmațiune n'are nici o bază temeinică. Uzanțele civile și religioase, pe cari Moisi le atribue, erau încă aceleași din timpul lui Erodot, Diodor și Strabon; ele nu se aseamănă cu ale Iudeilor.

Moisi ordonă la acești din urmă de-a trată omenește pre streini și sclavi, pentrucă ei însuși a fost sclavi și streini in Egipt, dupre cum spune a doua Lege prin cuvintele acestea: «*Ci îți adu aminte, că rob ai fost în pământul Egiptului, și te-a scos Domnul Dumnezeuul tău de acolo; pentru aceea îți poruncesc ție, ca să faci lucrul acesta*»¹⁾. Dacă acest fapt nu eră adevărat, Iudeii n'ar fi suferit legi bazate pe un asemenea argument și ar fi trebuit ca legislatorul să fie nesimțitor spre a le propune.

Ebreii au fost ei izgoniți din Egipt prin silnicie, sau au eșit ei din propria lor voință? Această chestiune trebuie judecată după monumente Moisi îi oprește de-a păstră ură contra Egiptenilor, pentrucă ei eu fost priimiți ca streini in Egipt; el voește, ca dupre trei generațiuni Egiptenii prozeliți să aparțină poporului Domnului, precum ne spune a doua Lege prin cuvintele: «*Să nu urăști pre Idumeu, că fratele tău este, să nu urăști pre Egiptean, că nemernic ai fost în pământul Egiptului*»²⁾. Vedem in

¹⁾ A doua Lege 24, 18.

²⁾ A doua Lege 23, 7.

cartea Leviticul pre o izraelită, care aveà copii dela un bărbat egiptean: «*Și a eșit feciorul unei Israiltence, și acesta era fecior de Egiptean între fiii lui Israil, și s'a stădit în tabără cel din Israilteancă cu un om Israiltean*»¹⁾. Din contră, el exclude, pentru totdeauna din adunarea lui Israil națiunile vrăjmașe, pre Amaleciți și Madianiți; el oprește ori ce unire cu dânșii, pentru că ei n'au îngăduit Ebreilor trecerea pe pământul lor. Aceștia ar fi ertat vre o dată Egiptenilor, dacă prin o gonire silită și crudă ei s'ar fi găsit expuși a perii? Mai în urmă regii Iudeilor au cucerit Idumea, dar ei n'au format vre o dată pretențiuni asupra Egiptului; Moisi a oprit aceasta dupre cum ne spune a doua Lege prin aceste cuvinte: «*Insă să nu'și înmulțiască luisi cai, și să nu întoarcă pre popul în Egipt după ce își va înmulți caii, că Domnul a zis vouă, mai mult să nu adăugați a vă întoarce pe calea aceasta*»²⁾.

Acei, cari se silesc a susține, că Ebreii erau o trupă de leproși goniți din Egipt, trebuia să ne arate cum această trupă de bolnavi a putut străbate deșertul, să cuceriască Palestina, să extermine pre Chananieni, să fondeze o republică, care a subsistat timp de o mie cinci sute ani. Se știe, că lepra era o boală a climei, pe timpul când îmbrăcămintea eră cu totul simplă; armatele cruciate, cari se întoarseră din orient și Egipt, aduseră această boală în Europa; dar Moisi, prin prevederile ce le ordonă, știu să feriască națiunea sa, pentru că, după mărturia lui Tacit, Iudeii erau din natura lor sănătoși, robuști, vrednici a suportă munca: *Corpora hominum salubria et ferentia laborum*. A reușit mai bine aceia, cari se încercau a proba, că Ebreii erau o hordă de Arabi Beduini, un popor brigand de profesiune? Limba lor nu mai eră cea Arabă, o-

¹⁾ Levit 24, 10.

²⁾ A doua Lege 17, 16.

mântul lor. În Babilon chiar ei posedau și cultivau pământuri, exercitau artele și comerțul; mulți dintre dâșii fură înălțați la cele dintâi demnități sub regii mezi și perși.

Se mai zice, că Ebreii au fost urâți și desprețuiți de toate celelalte națiuni.

Înțelegem, că filozofii, istoricii și poeții romani au arătat pentru ei mult dispreț, dar ei îi cunoșteau așa de puțin, că le atribuiau obiceiuri și o credință formal contrară acelelea, ce învață cărțile Iudeilor. De altfel se știe, că Romanii desprețuiau pe toate celelalte popoare, spre a câștiga dreptul de a le tiranisi.

Grecii au fost mai dreți cu Iudeii; putem cită mărturii prin cari se probează, că Pitagora, Numeniu, Aristot, Teofrast și Clearch, discipolii săi, Hecateu, Megasten, Porfiriu chiar au vorbit în favoarea Iudeilor. Se află la Strabon, Diodor din Sicilia, Trog-Pompeu, Dion-Casiu, Varon și Tacit, mai multe însemnări, cari le sânt folositoare. Nu ni se pare, că ambițiunea ce au avut succesiv regii Asiriei și Persiei, Alexandru, regii Siriei și Egiptului, Romanii, de a subjuga pe Iudei, fie un semn de dispreț. Mai mulți dintre acești suverani le-au acordat dreptul de cetățenie și libertatea de a urmă legile și religiunea lor.

Iudeii n'au fost cunoscuți de Greci și Romani, decât după robia din Babilon; pacinici mai întâiu în țara lor, în pace cu vecinii lor, aplicați la agricultură, alăturați la legile și religiunea lor, geloși de libertatea lor, ei erau în ochii dreptăței și filosofiei, un popor fericit și stimat. Turburați succesiv de Asirieni, Antiohi, de Romani, ei se răspândiră în toate părțile; acești Iudei risipiți în Egipt, în Grecia, în Italia, fără îndoială au degenerat. Toată națiunea, dată spiritului de amețială după moartea lui Iisus Christos, nu mai fu cunoscută, decât prin îndărătnicia sa stupidă. Ea împrumută o lature ridicolă și desprețuită. Nu trebuie a se miră cineva de antipatia, indreptată contra ei, de toate popoarele, căci această destinație i-a fost prezisă.

Din toate epistolele Sfântului Apostol Pavel, nu este nici una, care să fi dat loc la un mare număr de contestațiuni, ca aceea scrisă către Ebrei. Printre cei vechi, ca și printre moderni, s'a pus la îndoială această epistolă și inspirația autorului ei. Unii o atribue lui Clement, alții Sfântului Luca sau lui Barnaba și s'a discutat spre a se ști, dacă ea a fost scrisă în limba greacă sau ebraică, în ce timp, în ce loc a fost făcută și la cari persoane era adresată.

Care altul decât un apostol inspirat de Dumnezeu ar fi fost capabil de a aduna adevărurile sublime, despre cari această epistolă este plină, de a le exprima cu atâta putere și energie? Trebuie să fie Sfântul Pavel, spre a descrie pe Iisus Christos cu trăsuri așa de înapunătoare divinitatea sa, calitatea de mijlocitor și Răscumpărător, sacerdoțiul său etern, superioritatea noiei alianțe mai presus de cea veche, raportul intim a uneia și celeilalte. Conformitatea învățaturii însemnată în această epistolă, cu aceea pe care Sf. Pavel a explicat'o în epistolele sale către Romani și Galateni, trebuie a judeca, că toate erau părți din aceeași mână și aveă mai multă însemnătate, decât argumentul pe care a voit unii să'l tragă din o pretinsă diferență de stil între unele și altele.

Ori-cum ar fi, Biserica a prmit totdeauna epistola către Ebrei de canonică. Unii dintre necredincioși au cutezat să conteste autoritatea ei, pentrucă într'nsa este învățatura curată despre Dumnezeirea cuvântului lui Dumnezeu. Dar credința Bisericei latine nu s'a format îndată, nici într'un fel așa de constant, atingând autenticitatea și canonicitatea acestei epistole. Basnage, interesat ca protestant, a negat autoritatea Bisericei, atingând canonul Scripturilor, susține că în timpul celor dintăiu trei secole, bisericile latine nu o puneau în numărul cărților canonice; că îndoiala asupra acestui punct critic, a durat până în secolul al V-lea și chiar până în secolul al VI-lea al Bisericei. De unde el

conchide, că diferitele societăți creștine s'au bucurat de o plină libertate de a forma, fie-care după plăcerea sa, canonul cărților sfinte.

Deja el convine, că Marcion fu cel dintăiu, care respinge epistola către Ebrei și că el fu imitat de Tațian. Astfel, autoritatea a doi eretici a fost ea destul de puternică, spre a atrage bisericile latine? Climent al Romei, care a viețuit pe la sfârșitul celui dintăiu și începutul secolului al doilea, a citat epistola către Ebrei ca scriere sfântă; Irineu, care a scris pe la sfârșit, a citat asemenea două locuri. Iată pentru al doilea secol două mărturii respectabile și mai demne de crezut, ca acelea ale lui Marcion și Tațian.

La începutul secol. III, Caiu. preot în Roma, a avut o conferință cu Proclu, în care el nu atribuea decât treisprezece epistole Apostolului Pavel, fără a cuprinde într'însele epistola către Ebrei, după cum ne spune Fericitul Ieronim. Basnage arată ca părere nesigură, că se exceptă aceasta din urmă, pentrucă ereticii abuzau de un loc din această epistolă, spre a autoriza greșelile lor. Aceea se poate. Dar este singular, că Basnage supoză, că sentimentul lui Caiu, simplu preot, decidea de acela al Bisericii Romane, și că părerea acesteea atrăgea toate bisericile latine, într'un secol unde el pretinde, că Biserica Romei n'avea nici o autoritate asupra celorlalte biserici. Toată proba adusă de el este, că Ipolit din Porto, după Foțiu, n'a pus epistola către Ebrei în numărul scrierilor sfântului Apostol Pavel. Rămâne a proba, că Ipolit a scris în Biserica latină. Mai mulți învățați cred, că el era episcop nu în Porto din Italia, ci în Aden din Arabia, oraș pe care cei vechi îl numeau Portus Romanus

Nu slujește la nimic de a observa, că nici unul din preoți latini din secol. III n'a citat epistola către Ebrei ca scriere sfântă; părinții latini din acest secol se reduc la Tertulian și Ciprian. Astfel Tertulian atribue într'adevăr e-

pistola către Ebrei lui Barnaba; dar el o citează cu atâta încredere ca și pe celelalte scrieri canonice. Aceea nu este de ajuns spre a proba, precum voește Basnage, că în timpul secolului al treilea părerea lui Caiu avea mai mare însemnătate în tot occidentul, în vreme ce toată Biserica greacă judecă altfel.

Este încă mai puțin adevărat, că aceeași îndoială a durat în tot timpul secolului al patrulea și al cincilea, pentru că în an. 397 conciliul din Cartagena și în an. 494, conciliul din Roma, sub papa Gelasiu, a pus epistola către Ebrei în numărul cărților canonice; Hiler și Ambrosiu au citat-o ca atare. Într'adevăr, în sec. V Eusebiu în Istoria Bisericească, observă că unii nu primiau această epistolă, pentru că, ei ziceau, că biserica Romei făcea asemenea. Ei o ziceau, dar aceea nu era adevărat. În sec. V Fericiul Ieronim a scris, că latinii nu puneau această carte în canon. El probabil nu cunoștea decretul conciliului din Cartagena și ceea ce au cugetat Hiler și Ambrosiu.

În fond, ce probează pretinsa libertate, că biserica Romană s'a dat a nu judecă ca biserica greacă, relativ de această scriere a Apostolului Pavel? Ea dovedește, că biserica nu s'a grăbit nici o dată a lua deciziuni; că înainte de-a pune o carte în canon, ea a voit să lase a se risipi toate îndoelile, să aibă timp de-a compara mărturiile și monumentele, a aștepta ca aprobările să fie reunite. Întârziind de-a canoniza o carte, ea n'a condamnat pe greci, nici pe cei dintre latini, cari o priveau ca divină, conchizând din aceea, că ea a avut temere a hotări chestiunea, pe când nu mai era loc de a se îndoii, că cu toată hotărîrea sa, poate încă să cugete cineva cum va voi, aceasta este a disprețui autoritatea, prin rațiunea chiar pentru care ea merită respectul și supunerea noastră.

Să presupunem pentru un moment, că în timpul celor șase prime secole a le Biserice, canonicitatea epistolei că-

Se mai zice, că dacă Sfântul Pavel a compus epistola către Ebrei, n'ar fi lipsit de a vorbi într'ânsa despre el însuși, de legăturile sale, de lucrările sale; el n'ar fi putut trece sub tăcere ca puțin însemnate, faptele bune, pocăința, credința în Iisus Christos, învierea morților, judecata viitoare, după cum tratează în epistolele sale, ca despre puncte de căpetenie. Așa dar, autorul acestei epistole păstrează asupra tuturor acestor lucruri cea mai absolută tăcere. Prin urmare nu este marele apostol care a scris areastă epistolă.

Și la această obiecțiune se poate răspunde, că rațiunea pentru care Sf. Pavel nu vorbește nici de el însuși, nici de lucrările sale, este că el nu voia de a face cunoscut la toți aceia, cari puteau ceti epistola sa, căci această cunoștință putea fi dăunătoare efectului, ceși propunea. Și pentru același argument, el n'a voit să pună în ea numele său. Cât despre pocăința, învierea morților și judecata viitoare, dacă el nu zice nimic, într'adevăr aceasta nu este, pentrucă el le privea ca lucruri de puțină însemnătate, căci scopul său nu era, după cum însuși zice, de a trata aceste articole elementare, pe cari ei le cunoșteau îndestul, ci de a-i învăța misterele sublime a le sacerdoțiului lui Iisus Christos.

Din această discuțiune rezultă învederat, că nu este loc a ridică cea mai mică îndoială, asupra autenticității epistolei Sfântului Apostol Pavel către Ebrei.

(Va urmă).

C.

Viata lui Meletie Sirig. de Dositeiu Patriarhul Ierusalimului.

Ieromonahul Meletie Sirig s'a nascut in Handacul din Creta, de acolo isi are origina, unde a invatat la inceput, iar invatamantul enciclopedic la ieromonahul Meletie Vlasto. După aceasta ducându-se în Italia a învățat logica la Teofil Coridaleu, retorica, matematicile și fizica în Patavia. întorcându-se în Patria lui, se face preot la Chitira, pentru că în Creta nu era episcop ortodox, fiindcă domneau Venețienii. Predicând în Biserica din Handachi cuvântul lui Dumnezeu cu pricepere și ortodox, a fost invidiat de un boer, că a-decă calimavca lui nu se ridică la cuvintele adresate lui. A fost apoi și egumen la Monastirea situată la bunurile limanuri zise în Faptele Apostolilor. La care ducându-se spre închinare și Generalul din Creta, a învoit fratorilor lor să liturgiască în biserica Monastirei, dar generalul ducându-se din Monastire, Meletie n'a lăsat pe ortodoxi să servească (liturgiască) până ce mai întâiu nu se va face sfințirea bisericei. Ceea ce invidiatorul său amintit, boerul, cu numele Constantin, a anunțat Generalului și s'a făcut hotărîre să ucidă pe omul lui Dumnezeu. Luând acela cunoștință a fugit în Alexandria de unde vestindu-i lui Ciril Lucaris Patriarhul Constantinopolului, a fost chemat acolo, în anul 1630 și și avea locuința lui la Hrisopigi, unde a predicat în biserică cuvinte morale și teologice, apoi înființând

și școală învăța literatura și științi pe cine voia, până la anul 1639. Pe timpul Patriarhului Partenie cel bătrân a fost trimis după aceea în Iași cu Porfirie al Niceei ș'au constituit acolo sinod local cu Rușii, cu îngrijirea lui Vasilie Vodă: întorcându-se în Constantinopol la anul 1644 și ne spunând cele ce'i plăcea lui Partenie al doilea, Patriarh pe atunci al Constantinopolului, ci spuneă cele ce-i păreau adevărate, este alungat la Iași, din cauze necesare se întoarce la Constantinopol, mai ales cu speranța cătră Panaghiot interpretul Impăratului și propriul său ucenic, dar înțelegând ca supararea Patriarhului este nedomolită, să duce la Chiev și pe la orășelele de pe acolo. După caterisirea Patriarhului și alungarea de pe tron, se duce iarăși la Constantinopol și s'a stabilit iarăși în locuința de mai înainte, la Hrisopigi. După doi ani s'a strămutat la Speranța în Condoscali până la 1663. Dar pentru că atunci s'a întâmplat focul, pe care în cartea a 11 a istoriei celor ce au fost patriarhi în Constantinopol l'am descris, el s'a mutat la Galata, la frumoasele grădini, unde trăind a trecut din viață la 1664 anul mântuirii, în luna April în 17, ziua Duminicii, fiind de 78 de ani, iar trupul său l'au adus ucenicii la Trigla, la Monastirea Sf. părinți și l'au înmormântat acolo.. Ucenici de ai lui sunt încă doi, Arsenie Ieromonah și spiritual al nobililor din Constantinopol, rămășiță a însăși profesorului, umblând în viața cea după Christos și Ioanichie Porfiritul, care a fost mai întâiu dragoman al regatului Germaniei la Inalta Poartă, și acum fiind încă în viață trăește mai mult decât ori-cine în înțelepciune și religiozitate și se distinge prin exelență prin virtuți cetățanești și un râvnitor ardent al cugetărei mântuitoare și de respectat al Bisericei Univer-sale. A scris apoi cartea prezentă asupra Capitulilor lui Ciril și al întrebărilor, iar la Duminicile de peste tot anul omilii; trei tomuri la deosebite texte ale Sfintei Scripturi, și vieți de ale martirilor, la martirii mulți din timpurile

acelea și chiar și Mărturisirea numită Ortodoxă, pe care au compus'o Rușii și Petru Movilă, aceștia a corectat'o prin îndemnul Sinodului din Iași. A mai tradus interpretarea lui Origen la epistola către Romani din limba latină în cea greacă și a împăratului Romeilor Ioan Cantacuzin contra etnicilor, apoi Institutele lui Iustinian și prescurtarea de legi a împăraților Leon și Constantin le-a tradus din limba veche greacă în cea apla, prin îndemnul lui Vasilie Vodă. Iar dacă cineva voește să cunoască și viețuirea lui ce fel a fost, poate s'âl compare cu ori-care voește dintre sfinții Ierarhi, o va găsi că a fost egală cu a acelora și întru nimic inferioară vieța sa.

Patriarhul Dositeiu după ce a scris origina neamului lui Constantin Brâncoveanu și după tată și după mamă, după ce au arătat în mod istoric apariția eresurilor în Creștinism și în special a Luteraniilor și Calvinilor, cari au infectat aceste popoare și mai ales pe Românii din Transilvania, să hotărâște apoi a descrie în scurt și vieța lui Meletie Sirig, luptătorul înscris contra tuturor ereziilor Protestante. Meletie Sirig a fost o persoană însemnată și pentru noi Românii, pentru că a jucat un rol important în Domnia lui Vasilie Lupu. El își făcuse studiile în Italia, de aceea a și învățat curând limba română. Ca om cult a fost trimis de Patriarhat ca reprezentant al Sinodului Constantinopolitan în Iași la sinodul local, de pe timpul lui Vasilie Lupu în 1642. El a venit la Iași împreună cu Porfirie Mitropolitul de Nicea și în Iași au avut toată întreținerea lor dela Domnie. Iată cum se exprimă Satha la pap. 257 în această cestiune ce ne privește și pe noi Românii: «A scris (Petru Movilă) asupra capitulilor calvinice anunțate o mărturisire a Bisericii Ortodoxe, pe care întrebuintind'o Rușii ortodoxi s'au întărit în credință. Dar fiindcă unii iarăși vorbind lucruri necuviincioase condamnau mărturisirea (lui Petru), și

astfel iarăși s'au luat curaj protivnicii asupra Ortodoxilor. Movilă (Petru) a rugat pe Domnul de atunci Vasilie ca să lucreze și se adune în Iași Teologi de ai Bisericeii din Roșia mică, și unii învățați din Constantinopol pentru adunarea unui sinod spre discutarea și hotărârea cestiunei.

Vasilie (Vodă) primind propunerea a mijlocit la Craiul și mai marii Poloniei, și s'au trimis câți-va clerici înțelepți și virtuoși s'au venit la Iași. Tot el a scris despre aceastași la Constantinopol. Iar sfințitul sinod de atunci considerând de cel mai vrednic pe Sirig l'a trimis pe el împreună cu alți Arhieri și clerici. Adunându-se la Iași sinod local s'a cercetat cu leamăruntul și s'a scrutat Mărturisirea prezentată de Movilă. Și pe unele părți le au suspendat, iar altele le-au adaus, purificând-o de ori-ce întinăciune s'au hotărât ca să fie și să se numiască Mărturisirea Bisericeii Univer-sale. Iar după aceasta adunându-se mare sinod în Constantinopol, când erau prezenți și cei patru Patriarhi, au întărit-o pe aceasta că este în totul Ortodoxă». Fiindcă Mărturisirea Ortodoxă are un caracter național și se dovedește marea influență a Românilor pentru apărarea Ortodoxismului, de aceea să mi-se îngăduie de a reproduce și următoarea dovadă din Simbolica D. I. E. Mesolora pag. 363: «Cât despre Istoria compunerii (Mărturisirei) aceștia uni sunt de părere că însuși acest Movilă a compus-o, iar alții că aceasta a poruncit Egumenului învățat Isaia Trofimovici dela Monastirea sfințită a Sfântului Nicolae din Chiev, să compună în forma unui Catehis ceea ce s'a și făcut s'a fost supus mai întâiu la judecata a trei Episcopi chemați din Eparhia sa de cătră Movilă, după aceea s'a revăzut s'a reformat și îndeplinit și în fine s'a întărit ca Catehis Ortodox de către Sinodul Eparhial adunat în Chiev. De aicea estragem că Mărturisirea ori acest Catehis s'a compus la început rusește (rutenește) s'au slavonește, ceea ce eră și mai natural. Prin urmare n'avem nici un cuvânt, nici a-

vem să ne îndoim despre limba originală a aceștia. Kimmel consideră ca probabil că a fost tradusă în limba neo-elenică de însuși Movilă, alăturându-l poate la textul rusesc și textul grecesc. Iar Hoffmman, socoate, că s'a tradus imediat în grecește, pentru că era să se trimită la Constantinopol ca să obție și întărirea mării Biserici. Socotim că adevărul este acesta, ceea ce să dovedește de către istorisirea lui Meletie Sirig, predicatorul Mării Biserici (1662) poate 1642, că această Mărturisire a fost trimisă îndată în Moldavia, scrisă slavonește, ca să se întărească și să se revadă întâmplător undeva de către Episcopii de acolo. Și în adevăr cu permisiunea Domnitorului de atunci a Moldovei Vasilie, s'a adunat sinod în Iași, în care au fost prezenți chemați din Constantinopol Episcopul Niceei Porfirie și Meletie Sirig, acel renumit predicator corect al cugetărei Bisericii Ortodoxă și protivnic al tuturor eterodoxilor și reprezentantul mării Biserici din Constantinopol, învățatul Isaia Trofimovici amintit din Rusia (care probabil a compus cel întâiu planul Mărturisirii, după porunca Episcopului Movilă), Iosif Cononovici și Ignație Xenovici, cari au adus Mărturisirea ș'au supus'o examinărei adunărei Sinodului, la care au fost prezenți și unii clerici din Moldova învățați. Cercetând deci Mărturisirea au hotărât ca ea să se numească *Expunerea Crdinței Rușilor* (ἐκθεσις τῆς τῶν Ρύσσων πίστεως). Socotim mai sigur decât probabil, că renumitul Sirig, reprezentantul Patriarhului Constantinopolului a tradus Mărturisirea în grecește ș'a trimis'o Patriarhului Partenie, pentru că și acesta să cunoască ce fel este lucrul și se confirme lucrarea Sinodului. Acesta reesă dintr'un manuscris, ce cuprinde Mărturisirea Ortodoxă și care există în biblioteca Metohului sf. Mormânt din Constantinopol, și la sfârșitul căruia scrie Sirig: *Cartea aceasta ni s'au adus nouă, scrisă latinește mai întâiu de prea învățatul consul al Rosiei și de Iosif Cononovici, ca*

să ia dela noi confirmare și îndreptare a marei Biserici Exarhi și reprezentanți, și a Prea Sfințitului Mitropolit al Niceei și a mea Meletie Sirig, dascalul marei Biserici, pe care traducând'o în limba vulgară (neo-elenică) și revizuid'o am trimis'o Sinodului din Constantinopol, pe când erà Patriarh Prea Sfințitul Domn Partenie, în luna lui Octombre 30. 1642. După această declarație a însăși lui Sirig, care a participat la Sinod ș'a fost însărcinat cu examinarea cărței de către Sinodul din Iași, numai rămâne nici o îndoială asupra faptului. Iată dar activitatea lui Meletie Sirig în cestiunea Mărturisirei Ortodoxe. Mai este însemnat pentru noi Meletie Sirig și pentru următoarele lucrări: 1) A tradus după mijlocirea lui Vasilie Lupu Institutele lui Iustinian din limba veche greacă în cea apla, și care traducere a fost folosită pentru legislațiunea lui Vasilie Lupu. 2) Tot după mijlocirea lui Vasilie Lupu a mai tradus rezumatul de legi (νομικὴν ἐπιτομὴν) a lui Leon și Constantin Imperatori ai Constantinopolului, cari și acestea de bună seamă s'au servit de material pentru legislația lui Vasilie Lupu. Meletie a stat mult timp în Iași și erà bine văzut la Curtea Domnească și primià recompense indeajuns pentru lucrările sale din partea Domnului Vasilie Lupu. Iată ce am făcut noi Români pentru apărarea Credinței Ortodoxe pe atunci! Oare ni se mai recunosc aceste binefaceri?

C. E.

APOLOGETICA LUI TERTULIAN
SAU
APARAREA CREȘTINILOR ÎN CONTRA PAGÂNILOR

(Vezi Biserica Ortodoxă Română Anul al XXVIII-lea No. 11).

CAP. 19.

Sfânta Scriptură este mai veche decât toate cărțile, decât toate monumentele păgânilor și decât înșiși zeii lor.

Vechimea foarte îndepărtată a sfintelor cărți ale Iudeilor le dă o autoritate superioară, tuturor celorlalte. La voi, anticitatea merge mână în mână cu religiunea. Inșă, cărțile unuia singur dintre profeții noștri, cari sunt ca o vistierie, unde se păstrează toate misterele religiunii iudaice, deci și ale religiunii creștine, aceste cărți,—zic—întrec cu mai multe secole, aceea ce voi aveți mai vechi, ca: clădirile, monumentele, neamurile, tagmele, istoria, izvoarele istoriei voastre, pe cele mai multe națiuni, pe cele mai renumite cetăți, până la semnele scrierei,—aceste mărturii și acești păzitori ai tuturor lucrurilor umane. Dar, n'am isprăvit; ele sunt anterioare cu mai multe secole, zeilor voștri, templelor, oracolelor și sacrificiilor voastre. Dacă voi ați auzit vorbindu-se de Moisi, el este contimporan cu Inachus ¹⁾,

¹⁾ O greșală de dată: Moisi este posterior lui Inachus, cu mai mult de două secole și anterior lui Danaus cu aproape $\frac{1}{2}$ secol. Traducătorul

regele din Argos; este anterior cu 170 de ani, lui Danaus, unul din cei mai vechi regi ai voștri, cu aproape 800 de ani, fundațiunii Romei și cu aproape 1000 de ani, nenorocirii lui Priam ¹⁾. De asemenea, ași putea să arăt, cu mai mulți cronologiști, că a fost înainte de Homer, cu mai mult de 500 de ani. Toți ceilalți profeți sunt în urma lui Moisi; și totuși, cei mai puțin vechi au trăit cu mult mai înaintea celor mai vechi înțelepți legislatori și istorici ai voștri.

Dovedirea acestora nu este grea, ci nețărmurită; ea reclamă multe calcule. Trebuie a deschide arhivele celor mai vechi popoare ale Egiptenilor, Haldeenilor, Fenicienilor; trebuie a consulta pe istoricii lor: pe Maneton din Egipt, pe Beros din Haldeia, pe Irom din Fenicia, pe regele Tirului și pe aceia, cari au scris în urma lor; pe Ptolomeu din Mende, pe Menandru din Efes, pe Demetru din Faler și pe regele Iuba, pe Apion, pe Talus și pe iudeul Iosef, care aci îi urmează, aci îi combate, în lucrările, ce el a scris în grecește, asupra antichităților iudaice. De asemenea, trebuie a compară analele Grecilor, a fixa datele fiecărui eveniment, pentru a forma un lanț de timpuri exacte și luminoase; ar trebui a resfoi istoriile lumii întregi. Noi am adus deja numai o parte din probe, arătând izvoarele, de unde se pot trage. Acum, ne oprim aici, de teamă, ca nu cumva să le ciuntim,—grăbindu-ne,—sau ca să nu ne depărtăm prea mult, voind a le da la lumină în întregime.

CAP. 20.

Implinirea profețiilor, cuprinse în cărțile Iudeilor, probează, că autorul lor este Dumnezeu.

Noi vă vom despăgubi de această păsuială, căci dacă nu probăm în prezent, antichitatea scripturilor noastre, facem ceva mai mult: *vom dovedi divinitatea lor*. Proba nu se va aștepta, nici nu se va căuta; o avem înaintea ochilor noștri, care e: lumea cu tot ce se petrece în ea. Ceea ce se întâmplă, ceea ce vedem în toate zilele, a fost prezis, că pământul se va scufundă și va înghiți cetăți; că marea va înneacă insule; că lupte din năuntru și din afară

¹⁾ Pentru exactitatea cronologică ar trebui cam 300 de ani.

vor sfâșia pe oameni; că regatele se vor ciocni unele cu altele; că foamete, ciumă, nenorociri publice vor pustii oarecare țări; că fiiare sălbatice vor face mari pagube; că cei mici vor fi înălțați și cei mari înjosiți; că dreptatea va deveni mai rară și nedreptatea se va întări; că iubirea tuturor virtuților se va slăbi; că timpurile, chiar și elementele vor ajunge în neorânduială; că monștri și minuni vor turbura cursul naturei. Când suferim toate aceste încercări, atunci se cetesc ele în scripturile noastre; când noi le recunoaștem, atunci se dovedesc ele. Îndeplinirea profețiilor este — paremi-se — o garanție despre dumnezeirea lor. Profețiile deja împlinite ne fac să credem pe acelea, cari rămân să se împliniască. Aceleeași guri le-au pronunțat, aceleeași mâni le-au scris, același spirit le-a dictat. Pentru profeți este numai un singur timp: prezentul. Oameni, de rând deosebesc cu îngrijire, toate timpurile; viitorul devine prezentul și prezentul ajunge pe dată trecutul. Prin urmare, vă întreb, avem noi dreptate să credem pentru viitor, aceea ce am găsit așa de adevărat pentru prezent și pentru trecut?

CAP. 21.

Religiunea creștinilor este aceeași ca și a Iudeilor, — poporales — Dumnezeirea lui Iisus Chritos, istoria și misterile sale

De oare ce am afirmat, că secta creștinilor are de bază cărțile Iudeilor, care sunt cele mai vechi din câte există; și că tot din susținerea noastră, ea nu se urcă mai sus de domnia lui Tiberiu, poate vom fi acuzați, că noi căutăm să răspândim păreri nouă și îndrăznețe, la umbra unei religiuni vestite și permise în stat, cand n'avem nimic comun cu ea; nici vechimea, nici înfrânarea dela oarecare cărnuri, nici sărbătorile, nici tăierea împrejur, nici chiar numele, ceea ce ar trebui să fie — despre voi, — dacă recunoaștem același D-zeu. Poporul chiar știe, că Christos a venit pe pământ, ca un om de rând și că Iudeii l'au judecat astfel; și pe faptul acesta, se crede bazat acest popor, pentru a ne acuză, că adorăm un om.

Intr'adevăr, nouă nu ne este rușine cu Iisus Christos; din contră, ne fălim de a fi prigoniți și osândiți pentru

numele lui; dar n'avem alt Dumnezeu deosebit de al iudeilor. Pentru a fi înțeles este de trebuință, să vă explic în puține cuvinte, credința noastră, asupra Dumnezeirei lui Iisus Christos.

— Iudeii singuri erau plăcuți lui Dumnezeu, din cauza credinții și a dreptății părinților lor. De aci vine și mărirea națiunii, starea înfloritoare a regatului lor; fericirea lor erà mare, căci Dumnezeu însuși îi învăța, îi înștiința de a-I fi credincioși și de a nu-l necinsti. Dar îngâmfați nebu-nește de virtuțile strămoșilor lor, ei părăsiră legea sa, confundându se în nelegiuire și în tot felul de crime.

Și, dacă ei n'ar mărturisi acestea, va proba în destul starea lor de astăzi. Imprăștiați, vagabonzi, izgoniți din patria lor, ei rătăcesc pretuntindenea, fără, a avea drept rege, pe vr'un om din neamul lor, sau pe Dumnezeu; fără ca să le fie permis—ca și unor streini—de a se stabili în țara lor. Glasurile sfinte, care îi amenințau cu aceste nenorociri, le anunțau de asemenea, că în cele din urmă veacuri, Dumnezeu își va alege printre toate popoarele și pretuntindenea, adoratori mult mai credincioși, cărora le va da daruri, cu mai multă îmbelșugare, pentru demnitatea noului legislator.

Erà prezis, că autorul acestor daruri și al acestei legi, Domnul, care va veni să lumineze, să reformeze și să conducă neamul omenesc, va fi Fiul lui Dumnezeu; într'adevăr, nu așa născut ca să roșiască, numindu-se Fiiu, sau să-i fie rușine din cauza neorânduvelilor tatălui său. Nu datorează nașterea sa incestului unei surori, nici patimei unei fiice, nici necredinței unei soții străine, nici unui tată schimbat în șarpe, sau în taur, sau în pasăre, sau în ploie de aur. Recunoașteți aici pe Jupiter al vostru...

Fiiul lui Dumnezeu nu este născut nici chiar dintr'o căsătorie; mama sa nu știà de bărbat. Vă voi explicà natura sa, pentru a vă face să înțelegeți misterul nașterii sale.

Am zis deja, că Dumnezeu crease lumea prin cuvântul, rațiunea și puterea sa. Inșiși filozofii voștri consimt, că lumea este opera lui Dumnezeu, adecă a cuvântului și a rațiunii. Zenon îl numește: destin, Dumnezeu, sufletul lui Joie, necesitatea tuturor lucrurilor. Dupe Cleante, acestea

sunt atributele spiritului răspândit în toate părțile universului. Și noi zicem, că substanța proprie a cuvântului a rațiunii și a puterii,—prin care Dumnezeu a făcut totul—este un spirit; cuvânt, când ordonă; rațiune, când pune în rândul lui; putere, când execută. Noi am învățat, că Dumnezeu L'a rostit și rostindu L, L'a zămislit, că pentru acest motiv, se numește Fiul lui Dumnezeu; iar Dumnezeu—se numește—din cauza unității substanței, căci Dumnezeu este spirit.

Când soarele aruncă o rază, această rază este o particică din tot; dar soarele este o rază, fiindcă raza este așa și soarele nu separă nimic din sine, prin trimiterea unei raze, căci aceasta este numai o extindere a substanței. Astfel, cuvântul este spirit, Dumnezeu din Dumnezeu, cum lumina este din lumină. Izvorul luminei nu pierde nimic, nici din substanță, nici din strălucire, dacă se comunică și dacă se răspândește. Tot asemenea, ceea ce pornește din Dumnezeu este Dumnezeu și Fiul al lui Dumnezeu și cei doi nu sunt de cât unul,—Spirit din Spirit, Dumnezeu din Dumnezeu; deosebindu se numai în proprietățile ipostatice și în ordine, nu cu numărul și cu natura; ieșit din principiul său, fără a-l părăsi.—

Această rază a lui Dumnezeu,—dupre cum s'a propovăduit în totdeauna,—pogorându-se în o fecioară, făcându-se carne în pântecul său: se naște om, unit cu Dumnezeu. Corpului, dându-i-se spirit, se nutrește, crește, vorbește, învață, lucrează și este Christos. Admiteți această fabulă, ca și când ar fi asemenea cu ale voastre, așteptând să vă arăt, cum se probează dumnezeirea lui Iisus Christos. Acei dintre voi, cari au născocit fabule, pentru a distruge adevărul, ce eu vestesc, știau, că Iisus Christos trebuia să vină. Știau și Iudeii, căci lor li se făgăduiseră prin prooroci. Ei așteaptă și acum și între ei și noi este mare neînțelegere, de oare ce ei susțin, că încă n'a venit. Două veniri ale lui Iisus Christos sunt arătate prin profeți: *una*, în înjosirea neamului omenesc, care a trecut; *alta*, în mărirea Dumnezeirii, care se face cunoscută la sfârșitul veacurilor. Iudeii nu înțeleg pe cea dintâiu și așteaptă pe cea de a doua, care a fost prezisă, cu mai multă lumină și pe aceasta, o cred unica. Crimele lor i au împedat de a crede pe cea dintâiu, pe care ar fi crezut'o dacă

ar fi înțeles'o și care i-ar fi mântuit, dacă ar fi crezut'o. Ei înșiși cetesc în cărțile lor, că Dumnezeu—pentru a-i pedepsi—le-a luat înțelepciunea și mintea, vederea și auzul.

Umilirea lui Iisus Christos făcându-l să apară Iudeilor, ca un simplu om, puterea sa avu de rezultat, că fu socotit, ca un fermecător. Numai cu cuvântul: alungând demonii din corpurile oamenilor, dând vedere orbilor, vindicând leproșii, reînsuflețind paraliticii, înviind morții, ordonând elementelor, liniștind furtunile, mergând pe ape, —se arată pretutindenea Cuvântul etern al lui Dumnezeu, primul său născut, în todeauna plin de înțelepciunea, de puterea și de spiritul său.

Dar, învățații și căpeteniile Iudeilor, revoltați în contra învățătorei sale, care îi rușină; înfuriați că vedeau poporul alergând, cu grămada la El, siliră pe Ponțiu Pilat, comandant al Romanilor în Iudeia, de a li-l da, pentru a-l răstigni pe cruce. Insuși prezisese aceasta. Nu-i destul însă: profeții preziseră cu mult timp mai înainte, lucrul acesta. Pus pe cruce, își dete spiritul vorbind, înlăturând oste-neala călăului, de a i da ultima lovitură, în acel moment, soarele își ascunse lumina sa, în mijlocul zilei. Aceia, cari nu știau, că acest fenomen fusese prezis, pentru moartea lui Iisus Christos, îl luară drept o eclipsă. În urmă neputându-se descoperi cauza, îl negară; dar voi îl găsiți istorisit în arhivele voastre.

După ce s'a luat de pe cruce corpul lui Christos și după ce l'au pus în mormânt, Iudeii stăruiră a se păzi cu grijă, de către o ceată de soldați, de teamă, ca discipolii săi să nu-l fure și să nu se creadă—de către omenii deja înștiințați,—că El ar fi înviat a treia zi, dupre cum prezisese. Dar, a treia zi, pământul se cutremură de o dată; piatra, care închideà mormântul fu răsturnată: garda fu coprinsă de frică și fără ca să fi venit vre unul din discipolii săi, nu se mai găsi în mormânt, de cât cele de îngropare. Cu toate acestea, căpeteniile Iudeilor, interesul cărora erà să bănuiască o crimă, pentru a înlăturà credința în Iisus, pentru a reține tributar și dependinte pe un popor,—gata a le scăpa din mână,—răspândiră zgomotul, că corpul lui Christos ar fi fost furat de discipolii săi. Iisus Christos nu se arată mulțimei, pentru a lăsa pe cei nelegiuți în orbi-

rea lor; pentru ca credința, orânduită pentru frumoase recompense, să coste ceva pe om; dar, El rămase cu discipolii săi în Galileia, — care făcea parte din Iudeia, — patruzeci de zile, învățându-i, ceea ce trebuia să învețe și ei pe alții. Apoi, însărcinându-i de a propovădui evanghelia sa, peste tot pământul, se urcă la cer, înconjurat de un nor, care-l ascunde dela ochii lor. Această minune este mai sigură, de cât aceea a lui Romulus, pe care nu o spune de cât Procul.

Pilat, creștin în inima sa, făcu o dare de seamă, împăratului Tibberiu. despre tot ce am spus, dar chiar și împărații ar fi crezut în Christos, dacă: sau nu ar fi fost necesari lumii ¹⁾; sau, dacă ar fi fost permis să se aleagă împărați și dintre creștini. Apostolii, credincioși poruncii Domnului, se împrăștiară pe pământ și suferind multe din partea Iudeilor, cu curajul și încrederea, ce le-o dă adevărul, ei sămănară sângele creștin, la Roma, în persecuțiunea lui Nerone.

Vă vom aduce dovezi desăvârșite despre dumnezeirea lui Christos, pe aceia chiar, pe cari voi îi adorați. Vă veți mira, că pentru a vă face să credeți pe creștini, noi ne servim de aceia, cari vă împiedică de a crede pe creștini. De o cam-dată, iată istoria și data exactă a sectei noastre, a autorului său și a numelui nostru.

Nimenea să nu ne mai descrie, ca pe niște mincinoși. Nu este îngăduit nimănui să mință, vorbind despre religionea sa; de oare ce zicând, că cine va adora ceva, pe care în realitate nu-l adora, tăgăduște adevăratul obiect al cultului său; se leapădă de religionea sa, dând altuia cinstea divină. Da, noi spunem în public, în mijlocul chinurilor și pe când sângele țâșnește din rănilor noastre noi mărturisim în gura mare, că adorăm pe Dumnezeu prin Christos. Credeți L, drept un om, dacă vreți; prin El și în El numai, Dumnezeu vreă să fie cunoscut și adorat.

Voiu răspunde lu leilor, că ei înșiși au învățat a adora

¹⁾ Adeacă dacă n'ar fi fost ceruți să fie păgâni, de obiceiurile lumii păgâne și de instituțiunile lor religioase.

pe adevăratul Dumnezeu, dela un om, adecă dela Moisi. Voiu răspunde Grecilor, că Orfeu în Tracia, Museu la Atena, Melam la Argos, Trofoniu la Beoția—făcură cunoscut oamenilor, misterele divine. Voiu răspunde vouă înși-vă, stăpânitori ai lumii, că Numa Pompiliu, care nu eră de cât un om, puse pe Romani, sub jugul celor mai supărătoare superstițiuni. Să fie dar permis și lui Christos, de a descoperi dumnezeirea sa; nu zic de a procedă, cum a făcut Numa—pentru imblânzirea și civilizarea unui popor necioplit și sălbatec—prin priveriști impunătoare și prin cultul unei mulțimi de divinități; dar să fie permis de a deschide ochii și de a face cunoscut adevărul, oamenilor civilizați de sigur, dar înșelați prin însăși politeța lor. Examinați deci, dacă Christos este cu adevărat Dumnezeu; dacă religiunea sa îndreptează și face mai buni, pe cei ce o profesază. Dacă lucrul stă așa, atunci urmează, ca orice altă religiune, care îi este opusă, este mincinoasă: în deosebi aceea, care ascunzându-se sub niște nume și chipuri de morți, n'are ca probă, pentru divinitatea sa, de cât oare-care presupuse minuni și oracole.

Traducere.

Pr. N. Georgescu.

Alexandria.

PSALMII.

Psalmul 20 ¹⁾.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română Anul al XXVIII-lea No. 11).

- Vers. 1.* Maestrului de cor «Un psalm al lui David.
2. Auză-te Iahve în ziua necazului: păzească-te numele Dumnezeului lui Iacob.
3. Trimeată ție ajutor din sanctuar și din Sion să te sprijiniască.
4. Amintească-și de toate darurile tale și arderea de tot a ta să fie primită.
5. Dea-ți după inima ta și tot sfatul tău să se împlinească.
- 6 *Noi* ne vom bucură de mântuirea ta și întru numele Dumnezeului nostru vom ridică steagul; pliniască Iahve toate cererile tale
7. Acum am cunoscut că Iahve ajută pe unsul său; îi

¹⁾ In traducerea noastră este psalmul 19.— In Orologiu ediția 1887 este la pag. 41.

respunde din cerul cel sfânt al său, prin ajutorul puternic al dreptei sale.

8. Aceștia (se încred) în care și aceea în cai; dar noi ne amintim de numele lui Iahve Dumnezeu nostru.

9. Ei s'au plecat și au căzut, dar noi ne am sculat și stăm drept.

10. Iahve! ajută regelui; respunde-ne în ziua când te chemăm.

Din coprins se vede că este compus în timpuri de tristețe. Este o rugăciune adresată lui Dumnezeu de a proteja și apăra pe rege să învingă pe dușmani.

Nici metrul în care este scris nu se poate cunoaște, nici împărțirea în strofe nu este sigură. Voind a face o împărțire, deosebim 4 părți: v. 1—5 rugăciunea pentru rege; 6 bucuria pentru mântuirea lui; 7—9 dușmanii sunt învinși; 10 ultimă rugăciune prin care se imploră ajutor.

Vers 1—5.—Imperfectele din textul masoretic, cu cari încep aceste versuri, sunt optative. Aceasta se poate vedea și din ה al cohortativului pus la impf. din v. 4 și 6.—Ele exprimă dorința ce are psalmistul.

Vers. 2.— שׁוּב insemnează a ridica la un loc înalt, adică acolo unde este păzit sigur de atacurile inamicilor.

Numirea «*Dumnezeul lui Iacob*» se întrebuițează adesea în loc de Dumnezeu lui Israel. Este foarte posibil că atât rugăciunea în sine însuși cât și numirea «*Dumnezeul lui Iacob*» stau în legătură cu Gen. 35. Acolo se arată că Iahve a ajutat în strimtorare pe Iacob. Psalmistul convins de bunătatea divină imploră ajutor în necazul în care se află.

Vers. 3 עֹזְרֵךְ = *ajutorul tău*, adică ajutorul de care tu ai nevoie. Acest ajutor va veni de sus, din Sion, de unde tronează Iahve. Tabloul este luat din pozițiunea trupelor în războiu. Pe când unele se luptă să alunge pe inamic și să

ajungă la adăpost, altele—cele de rezervă—stau la locuri sigure și sunt în tot momentul gata să vie în ajutorul celorlalte.—Israel este în strimtorare—în necaz—; el imploră ajutor de sus.

Vers. 4. Regele aduce sacrificiu înainte de începe ea luptei. Acesta era un obicei vechiu și se păstră (I Sam. XIII, 9 sq). Acum el se roagă la Dumnezeu să îi primiască sacrificiul.

Prin מִנְהוֹת se înțeleg *darurile, jertfele de mâncare*, cari însoțiau ori și ce ardere de tot. *Peșito* citește בְּרֵהוֹן בְּרֵהוֹן דְּזֵרֵינִיתָּךְ = קוֹרְבָּנֶיךָ (*Targ*) = πάντων τῶν δώρων σου = toate darurile tale. *Septuaginta* = *Vulgata*: toate sacrificiile tale. *Symmach*: καὶ τῶν ἀναφορών σου. Inșă prin «darurile tale» nu trebuie a se înțelege ori și ce fel de dar, căci atunci nu se putea zice יְדִשְׁנָה = să o primiască ca grasă. Jertfele de ardere sunt în totdeauna consumate de foc ceresc trimis de Iahve (Lev. IX, 24 etc), aceea ce este un semn că el primește jertfa adusă. Pentru primirea jertfei se roagă psalmistul; ca să fie înaintea lui Iahve un miros bine plăcut; iar darurile, jertfele de mâncare să le considere ca grase, adică bine primite. În text la יְדִשְׁנָה este הֵּ al cohortativului cu segol în loc de Kameț. Acest fel de scriere precum și punerea lui הֵּ la persoana a III-a sunt excepțiuni ale regulii generale (comp. Gr. mea § 73).

Vers. 5.—Rugăciunea psalmistului este însă mai mare. El cere a i se împlini toate hotărârile, a realiză toate planurile cari s'au făcut spre a eși din necaz—planuri făcute de rege, care este în războiu.—El voește din toată inima binele poporului său, de aceea se roagă ca Dumnezeu să îi deă toate după cugetul lui.

Vers. 6. Realizarea planurilor regelui, victoria lui, va umple de bucurie pe toți, căci mântuirea lui este mântuirea poporului întreg. «*De mântuirea ta*» = *de victoria ta* adresându-se regelui nu lui Iahve. Astfel sufixul ׀ִ׀ֿ trebuie a

se luà ca obiect. נָגַל este denominativ dela נֶגֶל=steag. «Vom ridicà steagul» este manifestarea bucuriei ce vor simți toți în urma victoriei câștigate cu ajutorul divin. Ei vor ridicà steagul «în numele lui Dumnezeu», adecà îi va mulțami prin strigăte de bucurie. Acest verb a fost cetit diferit: *Peșito*; ne vom înălțà; *Targumii*: ne vom întări; *Septuaginta*,=*Vulgata*: ne vom mări, luându-l ca derivat dela נָגַל=a mări.

Nu cred că este nevoie de această schimbare. Textul masoretic este destul de clar și corect.

«Ne vom mări» îmi pare că sună prea mândru, aproape egal cu «ne vom mândri» aceea ce nu se potrivește cu pozițiunea lor față de Dumnezeu. «Vom ridicà steagul» este o paralelă la «ne bucurăm» din prima parte; un alt gen de manifestare a bucuriei. Afară de aceasta verbul נָגַל nu'l întâlnim nici o dată contruit cu נָ ca în cazul de față.

Vers. 7. Regele a adus sacrificiu, care îi a fost primit. Aceasta este o garanție că Domnul îi va ajuta. De aceea cel ce sacrifică, ridică vocea sa și zice: acum cunosc că Domnul ne ajută. «*Acum*» introduce evenimentul ajutorului divin. Primirea jertfei erà semnul cel mai sigur al bunei voințe divine, de aceea se întrebuintează și הוֹשִׁיעַ în însemnare cauzativă.

«*Din cerul cel sfânt al său*» este în paralel cu v. 3. Acolo (v. 3) privește apropierea lui Iahve de popor; aci (v. 7) mărirea lui sub toate raporturile. Acolo se roagă către cel ce tronează în sanctuar, în Sion, să'l audă și să'l sprijinească; aci se roagă celui ce tronează în cer. Dar aceeași persoană tronează în Sion ca și în cer. În Sion prezența Lui este temporală; în cer eternă. Templul său în Sion este ca un antreu pentru locuința cerească. El este însă prezent pretutindenea—independent de loc.—Astfel ajutorul venit din Sion este trimis de Iahve din înălțimile cerești, de unde privește și vede toate faptele creaturelor, peste cari are putere deplină—și cari creaturi trăesc din bunăvoința Lui,

căci El nu are decât să'și întoarcă fața dela ele și toate vor peri. Cu această *putere a dreptei Lui* îi ajută acum pre ei și le asigură victoria asupra dușmanilor, cari le procură un așa de mare necaz.

Vers. 8. In acest vers se pune în opozițiune caracterul măririi și puterii lui Israel cu celelalte popoare. Pe când păgânii cred că toată puterea constă în care și în mulțimea cailor (Ios. XVII,₁₆; Jud. I,₁₉; IV,₃ etc.)—adecă în tăria făpturilor văzute; Israel își pune toată nădejdea în Dumnezeuul său, adecă în puterea creatorului, ființei nevăzute, care a dat existență celor văzute. El este puterea și mărirea popoului; singurul dela care pot căpăta ajutor sigur. Numele Lui trebuie să fie în totdeauna în gura lor. căci El pedepsește pe acei, cari iau numele Lui în deșert; ajută, însă, pe acei, cari se încred în El.

In prima parte a versului lipsește verbul «se încred» (aceia se încred). In a doua parte unii voesc a schimbă pe נֹזְכִיר (nazchir)=ne amintim în נִגְבִיר (nagbir)=suntem tari. *Targumii* ca și textul masoretic; *Peșito*: suntem tari; *Septuaginta*: vom chemă, *Teodotiu*: ἐπικαλεσόμεθα. Din acestea traducerea: «ne amintim» și «suntem tari» dau un senz bun.—Este corect a păstră textul masoretic fără schimbare.

Vers. 9. Soarta tuturor depinde de obiectul încrederei fiecăruia. In adevăr acei, cari s'au încrezut în puterea lumească a fost destul să se plece puțin și îndată au căzut fără ca să se mai scoale. Așa de slabă este puterea sprijinitorilor lor. Credincioșii lui Iahve din contră; nu erau numai plecați, căzuseră chiar și cu ajutorul divin s'au sculat și se mențin. Cei învinși au luat armele, se luptă, se mențin pe câmpul de bătae, vor câștigă victoria. Acesta este efectul nemărginit al puterii divine. Acest senz ne îl dă întrebuințarea celor patru verbe: כָּרַע (chara)=a se pleca; נָפַל (nafal)=a cădeà; קוּם (kum)=a se sculă și הִתְעוֹדַד=a se

menține drept—un hitpolel dela עָוָה=a se întoarce, repeti (vezi Gr. mea § 80 t. pag. 132). Siguranța realizării acestor fapte se exprimă prin întrebuintarea perfectelor, cari exprimă acțiuni considerate—in spiritul psalmistului—ca deja îndeplinite.

Vers. 10 formează sfârșitul cel mai natural al unei rugăciuni călduroase. Prima parte rugăciunea în sine însuși (1—5); a doua și a treia exprimare siguranței ce au că Iahve îi va ajuta cu puterea lui nemărginită. La sfârșit (v. 10). este foarte naturală o ultimă implorare a bunăvoinței divine.

O chestiune controversată este a se ști dacă trebuie tradus: Iahve! ajută-ne; rege! răspunde-ne.....; sau Iahve ajută regelui, răspunde-ne.....

Septuaginta=Vulgata traduc: Doamne mântuește pe rege și ascultă-ne.....

Peșito traduce: Domnul să ne ajute și regele să ne audă,...

Targumii traduc: Iahve scapă-ne; rege puternic primește rugăciunea noastră. (יִי פְּרוּק לְךָ מֶלֶךְ תִּקְוֵה קִבֵּל.....).

Traducerea din *Peșito* și *Targumii* este mai greu de admis. În: Iahve! ajută-ne; rege! răspunde-ne.... mai întâi avem pe hamelek (rege) în mod absolut, fără nici o determinare mai de aproape decât articolul, aceea ce nu se mai întâlnește nicăeri în tot Vechiul Testament. Al doilea la הוֹשִׁיעָה=ajută trebuie să punem un obiect, căci lipsește.— Pe lângă aceasta ne rămâne inesplicabil de ce în prima parte subiectul este Iahve în a doua regele.

Traducând cu *Septuaginta*: «Iahve ajută pe rege» avem în adevăr pe hamelek ca obiect, contrariu textului masoretic, care pune accentul înaintea lui. De asemenea יעֲנֵנו trebuie schimbat în יַעֲנֵנו ca imperativ dela עֲנֵה și îl traducem cu: răspunde-ne. Această traducere se potrivește, însă, mult mai bine cu senzul psalmului întreg. Chiar Ieronim în comentariul său zice: În textul ebraic este scris

astfel: Doamne scapă pe rege, care ne aude în ozi și ce zi îl chemăm.

Pentru înțelegerea deplină a acestui psalm avem de lămurit două chestiuni: Cine este *persoana vorbitoare* (nu autorul) și cari sunt *împrejurările în care a fost compus*.

1) *Persoana vorbitoare* este, în cele șase versuri, întreg poporul Israel. Aceasta ne arată pronumele plural al persoanei întâi din vers șase. Targumii încep chiar acest vers astfel: poporul tău zice.....

În *vers. 7* este sau regele, pentru care se roagă poporul, sau preotul, care a adus sacrificiu pentru el mai înainte de începerea luptei.

În *vers. 8 și 9* este iarăși întreg poporul, care își exprimă siguranța absolută a realizării ajutorului divin.

În *vers 10* același popor, împreună cu regele, imploră pentru ultima oară milostivirea divină.

În *întrebuințarea psalmului în sinagogă* trebuie a ni'l închipui astfel: Versurile 2—6 erau cântate de un cor, care reprezintă poporul. Vers 7 de un alt cor. Restul de ambele coruri unite.

Prin această deosebire se clarifică pentru ce în unele versuri se vorbește în persoana a treia; iar în altele în întâia.

2) Versul 2 ne spune că psalmul este *compus în timpuri de restriște*. Cari erau acelea? Unii, în frunte cu Teodor de Mopsuestia, cred că este compus pe timpul lui Hiskia (727—699). Alții că pe timpul lui Uzia (797—779). Iar Ceyne englez, actualmente profesor în Oxford și Beer, cred că pe timpul Macabeilor. Toate acestea sânt păreri, cari nu au nici o bază sigură.

Din coprinsul ps. (vers. 3) vedem că se așteaptă ajutor din Sion de unde tronează Iahve. Acolo erau tablele legii acolo era prezinte El. Deci trebuie să fie compus în timpul

când tablele erau în Sion (comp. Bis. Ort. Rom. XXVIII No. 20 pag. 1905).

Din vers 8 se vede că inimizii se bazau pe puterea omenească, pe mulțimea carelor și cailor. Israelii însă pe cea dumnezeiască, adică ei desprețuiau asemenea mijloace de luptă; nu aveau cai și care de războiu—După Deut. XVII, 16 eră interzis de a ține cai mulți. Așa a fost sub Iosua, Judecători și David. Dar dela Solomon incoace se introduc caii. Prin urmare trebuie să fie compus pe timpul lui David, înainte de Solomon.

După textul masoretic s'ar părea în adevăr că în timpul compunerii acestui psalm Israelii nu aveau armată regulată și deci nu poate fi compus pe timpul lui David. Această părere, susținută de Ceyne și Beer și bazată pe faptul că toată nădejdea lor eră numai la Dumnezeu, cum se poate vedea din cuvintele: «iar noi ne amintim de numele lui Iahve» este falsă. În tot timpul luptelor pe care le au avut Israelii ultima lor speranță eră la Iahve și numai atunci învingeau când erau și rămâneau credincioși Lui. David, chiar, când apare înaintea lui Goliat zice că el vine înaintea lui în numele lui Iahve Sabaoth. Goliat eră armat cu sabie și cu lance.

Prin urmare Israelii, în timpul acela, aveau o armată, dar nu așa de echipată cu cai și căruțe ca celelalte popoare. Increderea lor, ultima lor speranță eră la Dumnezeu.

Situațiunea în care se afiă regele, după coprinsul psalmului, pare a se potrivi cu pozițiunea lui David pe timpul cuceririi orașului Rabbath al Amoniților. Aceștia aveau o armată mare echipată cu care de războiu și cu cai, din cari David a distrus o mare parte (II Sam. X, 18 sq). Psalmul este compus de David dar mai mult nu putem spune nimic asupra timpului exact al compunerii.

NOTA. a) Unii susțin că din coprinsul psalmului s'ar vedea că regele este umilit față de Iahve, căci el păcătuse cu Batseba, femeea

lui Urie. În urmă pocăindu-se și bucurându-se iarăși de bunavoința divină merge și cucerește Rabbath al Amoniților. Această părere nu îmi pare întemeiată. Din psalm se vede o grijă mare pentru rezultatul luptei cu dușmanii. Care anume lupte, nu putem preciza.

b) Iudeii Aben Esra și Kimchi voesc a traduce pe לְדָוִד cu: „lui David“, adică psalmul a fost compus de un altul pentru David, de oare ce David fiind subiectul nu poate fi și obiectul psalmului. Contra acestei păreri este întâi faptul că לְ pretutindenea îl găsim ca ל autoris și al doilea nu găsim nici un alt motiv pentru a crede că ar fi fost compus de un altul decât de David. Psalmul a fost compus cu destinațiunea de a se întrebuița ca rugăciune la sacrificiile ce se aduceau înainte de a pleca în războiu. Este dar foarte posibil că a fost făcut de David spre a fi rostit la asemenea sacrificii.

Acest psalm este fructul unei minți, care cugetă încontinuu la puterea și milostivirea divină; este fructul unei inimi, care a simțit, a experimentat prin sine însuși, că, în nevoi, singurul ajutor sigur nu poate veni decât dela Dumnezeu.

Nu numai din întreaga istorie a poporului Israel se vede că fiecare călcare de lege aveà de urmare o pedeapsă din partea lui Dumnezeu, dar însuși David—autorul psalmului—călcând poruncile divine a trebuit să se pocăiască.

În nevoia în care se află regele, obiectul psalmului, și cu el întreg poporul—cuvintele: «auză-te»; «păziască-te»; «trimeată-ți» «deà-ți» Domnul sunt expresiunea unor sentimente de cea mai adâncă pietate; și ne fac să ne gândim la un om care plin de credință, cu ochii ridicați către cer, suspină după ajutorul Celui de sus.—Apăsător de mustrarea conștiinței, care îi spune că a greșit, înalță rugăciunea către cer să nu fie lăsat în mâna dușmanilor, ci scăpat.—Această scăpare se restrânge nu numai asupra lui, ci asupra întregului popor care va jubila cu bucurie mare.

Dumnezeu nu a lăsat pe Israeliți în mâna dușmanilor, ori de câte ori ei s'au pocăit din inimă și a cerut ajutorul divin.

Tot așa și acum va ascultă rugăciunea lor, căci pocă-

ința le este sinceră; se încred numai «în numele Lui», nu în puterea carelor și în mulțimea cailor.

Această siguranță că ajutorul divin va veni este *semnul credinței* celei mai tari *în puterea și milostivirea divină*.

Nu suntem noi oare—în viață—adesea ori în aceeași situațiune? De sigur că da.—Psalmul acesta ne arată remediile: pocăința sinceră, rugăciunea curată și încrederea desăvârșită în Dumnezeu—singurul nostru stăpân și ajutor în nevoi.

(Va urmă).

Diacon Dr. Popescu-Mălăești.

Note asupra Istoriei Bisericești a Românilor pentru Secolul al XIX-lea.

(Urmare. Vezi «Biserica Ortodoxă Română», anul al XXVIII-lea, No. 12).

Data	Luna
1830	Ian. 14
1830	Ian. 8

Mitropolitul Grigorie muștră pe Neofet al Râmnicului, și îi dă sf. Mir gratis ¹⁾.

Chiselef regulează judecățile așa: Pentru multe pricini de judecăți ce s'au dat celui înaintea mea preșident, și către mine jalube prin care cer a se face cercetare a hotărîrilor făcute de judecătorescul Divan, privind la orânduiala în care este întemeiată facerea apelurilor în acest Principat, găsind că judecătorescul Divan nu poate de sineși singur a săvârși procesurile ce intră la dânsul, ci că în toate întâmplările hotărârile sale se înfătoșă în cercetarea Divanului Domnesc, la care însuși Domnul aveă întâia ședere și la care se proscalisă (chemă), osebit de orânduitele șlenuri. Episcopi și alți boeri, după a lor voință, din numărul acelora, ce au fost înainte în graduri mari...

¹⁾ Bis. Ort. XIII.

Data	Luna	
		De aceea am rânduit spre ședere la Divan, osebit de orânduitele șlenuri, pe Ilarion Episcopul Argeșului, Brâncoveanu, Crețulescu, Bălăceanu, Banii vornici Gr. Filipescu, Mihail Ghica, Manu Spătar... hotărârile lor vor avea putere ¹⁾).
1830		Mitropolitul Dionisie dă jalubă la Boerii Divanului, cere a i se dă Mitropolia, iar de nu să se facă cercetare ²⁾).
«	Aprilie 14	Divanul țării face un raport lui Chiselef, prin care arată procedura după care se hirotonesc preoții în țară; Arată că dela 1 Maiu 1828 s'au hirotonit foarte mulți... Divanul văzând că dela venirea armiei încoace s'au călcat această pravilă de către Arhieriei, hirotonindu-se fără întărirea celui mai mare al Ocârmuirei, din care pricină poate și din birnicii satelor să se fi făcut preoți și Diaconi, rămânând satele împovorate cu birurile lor»..... Cere a se face o catagrafie și a se face îndreptare ³⁾
«	Decem. 11	Se vede o cheltuială făcută de Mitropolitul Neofet pentru o masă dată ofițerilor și soldaților Români, în suma de 1477 lei ⁴⁾).
«	Octom. 12	Să încunoștiințeze Mitropolitul că doi locuitori după marginea Dunărei lipsind o vreme în urmă s'au văzut preoți, făcuți de alt Arhieriu, la Vidin. Spune apoi că eră obicei înainte, acum se vede că au început hirotoniile la Diiu ⁵⁾).
1830		Mitropolitul Veniamin ca președinte Epitropiei școalelor naționale, reclamă dela Egumenul Bisericii Trei-Ierarhi din Iași a deschide

1) XIX M. B.

2) Idem.

3) XIX foaia 223 M. B.

4) Idem foaia 335.

5) X M. B.

Data	Luna

scoala din Trei-lerarhi, fondată de Vasilie Lupu și Gimnaziul, conform hrisovului fondatorului, care zice: *să se ție trapeză pentru 30 de săraci neputincioși de toate zilele, să se mărite pe tot anul un număr de fete sărace, dându-le o hotărâtă zestre*. Despre însemnătatea din trecut a acei școale zice: *Să se învețe literatura limbei latinești, elinești și românești și a altor limbi, Asemenea științele, precum filozofia și legile, în care s'au procopsit mulți fii ai patriei, dintre care spre dovadă este și D-lui Marele Logofăt al țării Erstratie traducătorul cărței de legi»...* Apoi mai reclamă Mitropolitul *să se reînființeze și Tipografia ce a fost înființată de fundator și unde s'au imprimat legile lui Vasile Lupu și alta de canoane Bisericești în anul 1649¹⁾*.

După ce dispune de unde să se mai perceapă bani pentru aceste școale, pe lângă cei doi lei dați de preoți, apoi se exprimă astfel asupra modului de purtare cinstită a Egumenilor Greci: «Fiindcă numiții Egumeni n'au urmat așezământului ctitoresc cu ținerea școalei, ci înstrăinându-i locul, sfeterindu-i și fundația, adică veniturile celor trei moșii și ale feredelui, o au stricat, și folosindu-se de împrejurări au ținut documenturile ctitorilor, precum până astăzi ascunse, și călcând condițiile sub care li s'au dat această beneficiu, au stăpânit Monastirea cu rea credință,, în puterea praviteștilor dreptăți, Epitropia ca o iconoamă a așezământului ctitoricesc se găsește în drit a face pretenție, asupra întregii beneficii²⁾»...

1) N'am văzut această carte până acum.

2) Uricarul pag. 23 V. IX.

Data	Luna
------	------

1830	Octom.
------	--------

	16
--	----

Cu fiiască evlavie, închinându-mă sărut dreapta prea sfinției Tale. Ioan sin lordache ot Pleșoiu și Cârstea dela Zănoaga ot Dolj, fiind catane ale Caimăcămiei, vre-o câtă-va vreme au lipsit de aicea, apoi la trecutul Septembrie găsindu-se s'au văzut prefăcuți în chip de preoți, zicând că s'ar fi hirotonit la Vidin de către Arhiereul de acolo. Eu dar, mirându-mă de aceasta și cercetând de se cuvine să hirotonisească Arhieriei din altă Eparhie străină pe unii din locuitorii de aicea, mi-sa dat în cunoștință cum că în părțile aceste de multă vreme se urmează un astfel de obicei făcându-se preoți și diaconi la Vidin. Carele aceasta socotind'o nelegiuire, și cu totul în potrive apostoliceștilor Canoane mai ales că nici preoți pot să fie, închipuiți numai de sineși, ca să se ocrotească de dăjdii și angarii, și dacă de nimene nu se va luă seamă se vor apropiă în săvârșire și de cele sfinte. Nu lipsesc a face cunoscut Prea Sfinției Tale și a te ruga să mă cinstești cu răspuns de poate fi primită o urmare ca aceasta, și acei prefăcuți în chip de preoți de pot fi cunoscuți de preoți. Sunt al Prea sfinției Tale fiu sufletesc și gata slugă. Alexandru Ghica (Vistierul Țării)¹⁾.

1830	Aug. 15
------	---------

Venitul Monastirilor închinat date în arendă de Egumeni eră de 73,900. Date apoi în arendă publică s'a urcat la suma de 119,853 Taleri (pag. 54). Așa se îmbogățeau Egumenii Greci, prădând chiar locurile unde aceste averi erau închinat. Numai prisosul din veniturile moșiilor erau obligați, după actele de închinare chiar, al trimite acelor locuri, după ce vor întreține după cuviința Monastirilor Românești cu călugării închinat acelor locuri, plus alte îndepliniri a altor datorii după Hrisoavele

¹⁾ Bis. Ort. V. 10 pag. 323.

Data	Luna
------	------

ctitoricești Toate aceste obligații ei le-au neglijat, s'au lăsat monastirile Românești în ruină, au alungat pe călugări ș'au încetat de a mărită fete ori a țineă ospicii pentru săraci. De fapt nu mai erau la Monastirile zise închinat de cât Egumenul, un econom al său și câți-va călugări servitori de ai săi.

Aceștia (Egumenii) stăteau adese în Capitala Țării și numai rar la Monastirea lor.

Aceasta erà starea tuturor Monastirilor Românești zise închinat.

1831

Mitropolitul Grigorie descrie exilul și situația sa sufletească în Basarabia: «*cât și pentru singură vânzarea și surgunia mea, unii poate mă ticăloșesc, dar eu mă bucur*»... Dar cu toate acestea își află mângăere «*pentru că mă zăbovesc întru dumnezeiasca Scriptură și în tălmăciri*¹⁾».

1831 Martie

Mitropolitul Grigorie dă instrucții că, după moartea Mitropolitului Dionisie Lupu să se ia măsuri cu averea și lucrurile Mitropoliei ce sunt în casa fostului Mitropolit, să se ia acele lucruri și să se aducă la Mitropolie²⁾.

1831

Mitropolitul Moldovei Veniamin traduce scrierea dogmatică a lui Sergie Macreu, iar în prefață să cetesc următoarea declarație așa: Priemiți dară, iubitorii de învățatură ctitori această folositoare cărticică și tălmăcirea ei, *spre o dovadă a iubirei și a dragostei ce am către neamul meu cel Românesc*, pe care și acum o v'o incredințez și în toată viața vă o făgăduesc, rugând pe dătătorul adevăratei înțelepciuni ca să vă lumineze mintea și să vă îndrepteze întru cunoștința adevărului³⁾».

¹⁾ Bis. Ort. pag. 119, anul XVII.

²⁾ Idem.

³⁾ Opera citată, introducere.

Data	Luna	
1831	Mar. 30	Regulamentul Organic se pune în aplicare în Moldova, în urma unui jurnal încheiat de obșteasca Adunare ¹⁾ .
1831	Martie	Se regulează ocârmuirea Monastirilor toate prin Regulament Organic ²⁾ .
1831	Mai 1	Se hotărăște de Chiselev ca pricinile Bisericești să fie cercetate numai de logofeția pricinilor Bisericești; iar nu de amândouă logofețiile. Pricinile de judecată se vor căuta de judecătoriiile locului.
1831	Oct. 7	<i>Inchiderea unei Biserici.</i> Un Dionisie se pune Egumen, cu dela sine putere și Mitropolia dă ordin protoereului «că mergând astăzi la sf. Monastire, după ce voi ceti această carte în auzul tuturor celor ce se vor afla la Biserică, spre ascultarea sf. Slujbe, după sfârșitul liturghiei să închizi Biserica și să o pecetluiești cu pecetea noastră și luând cheia să o aduci aici la sf. Mitropolie și lipind această carte a noastră la ușa Bisericei să o dai sub îngrijirea și paza preoților ce slujesc acolo. (Ocârmuitor Mitropoliei: Neofet).
1831		Vornicia mare din lăuntrul țării Românești, mijlocește ca să se cedeze schitul Buliga pentru școala începătoare, conform Regulamentului Organic Art. 85.
1831	Mai 20	Grigorie Brâncoveanu propune Mitropolitului să schimbe numele orașului Giurgiu în Chiselev, pentru virtuțile acestui bărbat mare ³⁾ .
1831	Mai 17	Alaxandru Scarlat Ghica ban Craiovei scrie: Fiind-că armatele rusești, cum și spitalele au să se ridice cât mai curând din Valahia mică, și ca să nu urmeze vre-o împiedicare s'au dispăcere la plecarea lor, de aceea este indispensabilă plecarea mea, în cât să mă aflu acolo,

¹⁾ Uricarul V. 21 pag 418.

²⁾ Bis. Ort. V. 9 pag. 21—25.

³⁾ Vol 5 pag. 136.

Data	Luna	
1831	Dec. 20	de aceia și hârtiile ce au a se subscrie în lipsa mea am rugat pe Prea sfințitul Râmnic, care îndeplinește locul Mitropolitului, ca să binevoiască a subscri în zisele hârtii ¹⁾ » armata rusască. Răspunsul Mitropolitului Veniamin către Neofet, că a trimis cărțile de ritual către Grigorie Mitropolitul în Basarabia ²⁾ .
«	Oct. 25	Mitropolitul Grigorie declară că-i pe nedreptul surgunit ³⁾ .
«	Mai 17	Neofet se imputernicește a subscri în locul său hârtiile oficiale ⁴⁾ .
«	Mart. 9	Moartea Mitropolitului Dionisie Lupu ⁵⁾
«	Dec. 6	Se adresează Sfetnicului Graf Palin Mitropolitul Grigorie pentru a mijloci eliberarea sa.
«	Feb. 24	Mitropolitul Grigorie declară că a primit banii prin bancherul Calenderoglu ⁶⁾ .
«	Sept. 3	Neofet dă relații Mitropolitului Grigorie despre Mitropolie, descrie holera din 1831 ⁷⁾ .
«	«	Mitropolitul Veniamin este decorat de Ruși, cum și Neofet, Locotenent Ungro Vlahiei ⁸⁾ .
«	Dec. 7	Se face cunoscut Mitropolitului Grigorie că este liber de exil ⁹⁾ .
«	Aprilie	Incunoștiințarea lui Chiselef despre eliberarea lui Grigorie ¹⁰⁾ .
«	Ian. 11	Vornicia mare din lăuntru a țarei Românești cu No. 50 mijlocește către Mitropolit de a i se dà pentru școala publică casele Monastirei Buliga, Metohul Mitropoliei, dela Pitești, Județul

1) V. pag. 156.

2) Bis Ort. XIII.

3) Idem.

4) Idem.

5) Idem.

6) Idem.

7) Idem.

8) Idem.

9) Idem.

10) Idem.

Data	Luna	
1831	Ian. 7	Argeș, conform Art. 58 din Regulamentul Organic ¹⁾ .
		Logofeția mare a țării mijlocește la Mitropolit de a face nemijlocit catagrafie de averea rămasă după Mitropolitul Dionisie Lupu. Dionisie a murit la 5 Februarie 1831. Joi seara spre Vineri la 10 ore. Se ivesc datorii de pe când încă purtă titulatura de Sevastias ²⁾ .
«	Maiu 1	Prin poruncă deplin împuternicitului Președent Chiselev, se face cunoscut Mitropoliei și locuitorilor că afacerile Bisericești vor fi căutate de logofeția bisericească ³⁾ .
«	Oct. 7	Ocârmuitorul Mitropoliei face argos pe un călugăr Dionisie, care fără voia Mitropoliei au ocupat samavolnic Monastirea Sf. Ioan Botezătorul ⁴⁾ .
«	Dec. 16	Eforia școalelor mijlocește la Mitropolie a da restul de taleri 11,000 la Casieria școalelor spre a se înființa noi școale în anul viitor. Filipescu Alexandru, Ștefan Bălănescu și Știrbeiu Efori ⁵⁾ .
«	«	Reprezentantul Rosiei încunoștințează și mustră pe Mitropolit că după venirea Excelenței sale D-lui Energic al statului, Sfetnicul Badefiniov, că s'a dus la consulul francez cu boerii și s'a sfătuit asupra împrejurărilor, între altele zice..... «Ca la ori-ce întâmplare ar fi să tindă mâna a cere vre o mână de ajutor de aiurea de unde-va și mai vârtos și mai ales dela Franțozi, de vreme ce pravoslavnică și cea de o credință cu noi împărăție a dat și dă cea fără de îndoială făgăduință a sa în tot chipul a defendisi (apără) și umbri aceste două țări cu toată puterea sa ⁶⁾ ».

1) No. 1 Acad. Rom.

2) Idem. M. B.

3) No. 1 Ac. Rom.

4) Idem.

5) Idem.

6) Idem.

D a t a	L u n a
---------	---------

1831	Ghenar
	11

Să înființeze avocați publici pentru căutarea proceselor Monastirilor ne închinat, 3 persoane 24,000 lei, plata o fac Monastirile ¹⁾.

(De mâna lui Neofet în grecește)

Seminarul Mitropoliei s'a deschis 1836 Februarie ²⁾, a Episcopiei Buzăului la 16 August 1836, a Episcopiei Râmnicului la 8 Noiembrie 1837, după ce s'a zilit seminariu, în urmă și a Episcopiei de Argeș. Mitropolia în loc de școale, interni Seminariști, conform ordinului Administrației provizorii, din anul 1834, are acum 84 de elevi, pe baza legislațiunii din 1840. De asemenea s'au duplicat elevii și a celorlalte Eparhii ³⁾

1831	Dec.30
------	--------

«	«
---	---

Scrisoarea Mitropolitului Veniamin.

Cu frățiască în Christos dragoste mă închin Prea sfinției tale.

Prin prea cuviosul Arhimandrit Dometie am primit adresele Prea sfinției tale, pe care sălășluindu-l aicea în Mitropolie, i-am înlesnit mergerea până în carantina Sculeni. Multă bucurie au simțit sufletul meu de întoarcerea în dorita Patrie a prea iubitului frate, Chir Grigorie, nu mai puțin m'am bucurat, și de curățenia dragostei ce către mine păziți. Mulțumesc de peripiisis (primire amabilă) a părintelui Romanului sălășluindu-l întru ale voastre cu toată odihna, pe vreme cât au zăbovit acolo, de care singur mi-au arătat ale sale mulțămiri. Aceasta de apururea doresc a se păzi între noi. Mulțumesc și de cașcavalii trimiși pe care-i păstrez. Dea Domnul ca mai curândă vreme să câștigați pe părintele Ungro-Vlahiei sănătos, spre a putea de o potrivă împărți bucuriile. După aceasta eu mă rog să nu fiu uitat dela sfintele rugăciuni.

¹⁾ No. 1 Ac. Rom. M. B.

²⁾ Idem.

³⁾ No. 1 Ac. Rom.

Data	Luna	
		Fiind al frăției tale în Christos frate și o-sărdnic la poruncă ¹⁾ .
		<i>Veniamin Mitropolitul Moldovei</i>
1831	Mai 17	Armatele rusești se retrag din Valahia mică ²⁾ .
«	Febr. 1	Neofet este decorat cu sf. Ana cl. I ³⁾ .
«	Dec. 7	Se face cunoscut de Chiselev Mitropoliei că Grigorie Mitropolitul este învoit a eși din Basarabia ⁴⁾ .
«	Sep. 16	Neofet cărmuitorul Mitropoliei este întrebat de Chiselev, ce este de făcut când un Mitropolit sau Episcop ar fi vinovat de lucruri politice și Bisericești. El răspunde: că pe Episcopi nu-i pot judeca, de cât Arhieriei din ambele Principate și a-i depune, apoi hotărârea trimisă la Patriarh spre a se lua măsuri pentru dia-doh ⁵⁾ .
«	Mai 22	Vistieria Principatului Țării Române mijlocește la Logofeția pricinelor Bisericești «spre a încetă hirotoniile din nou de preoți și Diaconi, fără știrea acei Logofeții ⁶⁾ ».
«	Mai 24	Logofeția pricinilor Bisericești cere dela ocărmuirea sf. Mitropolii lămurire: Câți gramatici să află până astăzi la școala învățăturilor Teologicești, fie-care din ce oraș e, sat și ținut, cu ce orânduială este adus la acea învățătură, câți sunt gramatici, câți sunt Diaconi și din Diaconi au a se hirotonisi preoți. Se răspunde: Din cauza boalei ciumei s'au dus grămăticiei pe acasă ⁷⁾ ...
«	Dec. 30	Ioan sin Ioan Hulea Nucșoară sud Muscel se dovedește că prin otnosenia încă din trecut Iunie 9 s'au rânduit spre cercetare la

1) V. 5 1812—1844 Ac. Rom.

2) Idem.

3) V. XX. foaia 2 M. B.

4) Idem.

5) Idem.

6) XI. 1829—1833 M. B.

7) Idem.

Data	Luna	
1831	Noem.	școala învățături de unde a eșit învățat și s'a
	30	hirotonit. Altul din satul Dragomireștii sud
		Dâmbovița îl trimete spre cercetare la școala
		învățături și apoi a se hirotoni ¹⁾ .
		Vornicia mare din lăuntru intervine către
		Ocârmuitorul Mitropoliei, în urma raportului
		Eforiei școalelor, de a se grăbi facerea case-
		lor pentru trebuința de școale, ce sunt a se
		întocmi în toate orașele, pe temeiul Art. 85
		R. Org. Școalele se așezau la început, în încă-
		perile Monastirilor și Bisericii ²⁾ .
«	Oct. 6	Creditorii Mitropolitului Nectarie reclamă de
		la Mitropolie plata lor ³⁾ .
«	Mai 1	Reforma veche a reorganizării țarei, înainte
		de punere în aplicație a Regulamentului Or-
		ganic. Se formează departamente și mare logo-
		făt al pricinilor Bisericești ⁴⁾ .
«		Art. 2 din Regulamentul Organic dă presi-
		denția Adunării Mitropolitului și Episcopii sunt
		de drept membri Art. 73 Preoții și Diaconii
		sunt apărați de ori-ce dăjdie către Stat. Să nu
		se hirotonească fără prealabila învoire a Logo-
		fătului pricinilor Bisericești. Să se curme hi-
		rotoniile abuzive și multiple; preoții și Diaco-
		nii degradați să fie puși la bir și cei ce se vor
		însura a doua oară (pag. 36).
«		§ 124 Mitropolia, Episcopiile și toate Mo-
		nastirile închinat la cele străine vor contribui
		la cheltuelile Statului pentru așezări publice și
		de binefaceri ca și Monastirile pământesti (pa-
		gina 64).
«		Se institue Logofeția trebilor bisericești. Mi-
		nistrul Cultelor. cu cancelaria sa (pag. 100).

1) XI 1829—1833 M. B.

2) XVI 1831—1832 M. B.

3) Idem.

4) Idem.

Data	Luna
------	------

1831

Capitația asupra țiganilor Statului, socotindu-se 3000 de familii, din carii aurarii plăteau 50 lei, iar ceilalți câte 30 lei, total 120,000 lei (pag. 120).

§ 240 Cap. VII. Mitropolitul și Episcopii țării, ca să nu-și lese neîmplinite sfintele datorii și duhovniceștile îngrijiri ce trebuie să aibă pentru turma lor, nu vor putea fi față nici se vor amesteca la cercetările și judecățile ce se hotărăsc de către judecătoriile lumești, ce s'au întocmit (pag. 217).

§ 359. Declară că abuzul introdus în Ierarhia țării, de a se introduce în ea oamenii dintre streini, se oprește, și zice: «*Mitropolitul și Episcopii cei în lucrare, după întocmitoarele legi ale țării se vor alege dintre bisericasi pământeni, cunoscuți pentru a lor pilduită evlavie, statornică învățătură, și cercată destoinicie*». (pag. 329) § 360. Mitropolitul se va alege dintre trei Episcopi ce vor fi în lucrare, al Râmnicului, Buzăului și al Argeșului... Și va primi canonicasca întărire dela Patriarh. Mitropolitul și Episcopii vor fi nestrămutați într'ale lor numiri, afară numai la întâmplare de abateri din duhovniceștile lor datorii, și de o purtare politicească vătămătoare Statului, dovedită de obicinuita obștească adunare și cunoscută de Domn.

§ 361. Se va țineă câte un Seminar pe lângă sf. Mitropolie și pe lângă fie-care Episcopie, iar Seminarul va avea întinderea fie-cării Eparhii (idem).

1831 Mai 25

Crețulescu sfătuește pe Mitropolitul Grigorie să facă să se trimită pe Filipescu și Episcopul de Argeș, Ilarion, la Petersburg pentru a mijloci eliberarea sa din Basarabia ¹⁾.

¹⁾ V. IV pag. 34.

Data	Luna
------	------

1831

Mitropolitul este președinte obșteștei adunări. Episcopii membri de drept ¹⁾. Toți clericii și cântăreții sunt scutiți de dări și de darea la casa școalelor naționale ²⁾. Să dea pământ preoților în toată țara, trei fălci de pământ plus imaș, iar sătenii să cultive pământul clerului. Diaconului se va da 2 fălci de arătură și 2 imaș, Dascălilor o falce și jumătate arătură și o falce fâneț. De asemenea sunt obligați și proprietarii și arendașii. Clericii în plus sunt scutiți de dări, de postoiuri (cuartiruri). Procesele Bisericești se vor judeca la Protoerie și la Arhiepiscopul locului. Pentru procesele politice ale membrilor clerului, vor fi chemați la judecătoriile civile, chemarea clerului la Tribunalele civile se va face prin administrația Bisericească. Văduvele clericilor un an se bucură de beneficii după moartea soțului, în urmă, după învoială, sunt scutite pe viață de bir. Dela peciuri de cununie să se ia 5 lei, iar de la țigani un leu. Preoții plătesc o dăjdie de 20 lei anual în două rânduri sf. Gheorghe și sf. Dimitrie. Diaconii 14 lei. Aceste dări pentru școli ³⁾.

1831

Se institue o casă de obște, la care Mitropolitul este președinte, Mile, și Instrucție publică ⁴⁾.

1831

Țiganiile plăteau un bir de 96 mii lei. Toate moșiile Monastirești plăteau anual către Stat 450 mii lei. Iar Mitropolia cu Episcopiile 60 mii lei. Veniturile totale ale Statului erau de 6,652,575 lei. Aceasta în Valahie ⁵⁾.

1) Pag. 2 Reg. Org. M.

2) Pag. 12 Reg. Org. M.

3) Pag. 48 Reg. Org. M.

4) Pag. 70 M. Reg. Org.

5) Pag. 96 Reg. Org. M.

Data	Luna
1831	

Mitropolitul și Episcopii se vor alege din adevărați pământeni cum s'a zis. Alegerea lor se face de obicinuita adunare și se întăresc de Domn. Mitropolitul se va alege după vechile obiceiuri dintre Episcopii Eparhioți și va fi recunoscut de Patriarh. Ei sunt pe viață, afară numai când să abate la greșele duhovnicești sau politicești, pentru pricini duhovnicești vor fi judecați de 12 Arhieriei Eparhioți și titulari din amândouă principatele; iar pentru cele politicești, când vor răsvrăți poporul, când se vor împotrivi poruncilor Domnului, de 12 Arhieriei, de 12 boeri aleși de obșteasca adunare. Sentința întărită de Domn se trimete la Patriarhie spre caterisire. Veniturile stolare, darurile la Ierarhi și salariile membrilor Administrativi se vor regulă prin un Regulament special. Asemenea dările pentru botezuri, cununii, îngropări etc. Se oprește a se hirotoni de cât cei ce au îndeplinit regulat școala învățăturilor Teologicești în Seminarul școalei. în care se vor nutri și învăța 200 interni ¹⁾).

C. Erbiceanu.

(Va urmă).

¹⁾ Pag. 24 Reg. Org. M.

CRONICA BISERICEAȘĂ.

I.

Anul XXIX.

Cu numărul acesta revista «Biserica Ortodoxă Română» intră în anul al XXIX-lea de existență. Ori și care servitor al altarului și toți bunii creștini ortodoxi români trebuie să se bucure de aceasta. Existența revistelor religioase și înmulțirea lucrărilor religioase și bisericești sunt până la un punct oarecare semne vădite de viață religioasă. Revista «Biserica Ortodoxă Română» a luptat cu multe greutăți în primii ani de existență, însă încetul cu încetul ele au fost înlăturate și astăzi existența ei este asigurată. Și cui se datorește aceasta? În primul rând Sfântului Sinod al Bisericii noastre și în al doilea rând preoțimei noastre. Existența revistei oficiale a Bisericii noastre nu e numai o necesitate absolută, ci și o cestiune de onoare....

S'au publicat în această revistă articole religioase, care interesează și pe servitorii altarului și pe creștini; s'a publicat un bogat material din trecutul Bisericii noastre românești; s'au publicat studii asupra multor cestiuni, cari stau în strânsă legătură cu Biserica și cu nevoile religioase. În curând vom face un index alfabetic al tuturor cestiunilor desvoltate în acești 28 de ani și atunci se va vedea, că colecțiunea acestei reviste, poate fi considerată cu o adevărată enciclopedie religioasă....

Dorim din suflet, ca revista aceasta să meargă tot prosperând din an în an.

II.

De ale clerului.

N u m i r i.

— Nou hirotonitul în preot Nicolae Z. Donescu, licențiat în teologie, este numit pe ziua de 15 Martie a. c., paroh la parohia Pârlita, jud. Brăila.

— Nou hirotonitul în preot Ioan Florescu (Romanați), licențiat în teologie, este numit paroh pe ziua de 6 Martie a. c. la parohia «Adormirea Maicei Domnului» din urbea Caracal.

D e m i s i u n i.

— Preotul paroh Nicolae Pârvulescu, dela parohia Olănești, jud. Vâlcea, a demisionat din postul de paroh al parohiei pe ziua de 5 Martie a. c.

— Preotul paroh Nicolae Mihaiu dela parohia Lăzărești, jud. Muscel. a demisionat pe ziua de 1 Aprilie a. c. spre ași regulă drepturile la pensie.

D e c e s e.

— Preotul supranumerar Constantin Nicolau dela parohia «Adormirea» din urbea Neamțu, decedat la 10 Ianuarie a. c.;

— Preotul supranumerar Grigorie Iordăchescu dela parohia Radașeni, jud. Suceava, decedat la 15 Ianuarie a. c.;

— Preotul paroh Gheorghe Voiculescu, dela parohia Coțofanești, jud. Prahova, decedat la 14 Decembrie a. c.;

— Preotul supranumerar Ioan Sulițescu, dela parohia Bărbătești, jud. Argeș, decedat în Ianuarie;

— Preotul supranumerar Florea Cpnstantinescu, dela parohia Vața, jud. Olt, decedat la 7 Ianuarie a. c.;

— Preotul supranumerar Petru Duhovnicu, dela parohia Aprozi, jud. Ilfov, decedat la 15 Ianuarie a. c.;

— Preotul supranumerar Gheorghe Cotanescu, dela parohia Colonești, jud. Olt, decedat la 25 Ianuarie a. c.;

— Preotul paroh Vasilie Conoro, dela parohia Șuhuleț, jud. Vaslui, decedat la 4 Ianuarie a. c.;

— Preotul supranumerar Gheorghe Corcioava, dela biserica «Domnească» din urba Bârlad, decedat la 19 Ianuarie a. c.;

— Preotul supranumerar Mateiu Ioan dela parohia Busu, jud. Mehedinți, decedat la 18 Ianuarie a. c.;

— Preotul supranumerar Nicolae Stahie dela parohia Negrești, jud. Neamțu, decedat la 22 Ianuarie a. c.;

— Preotul supranumerar Ioan Andronache dela parohia și comuna Roznov, jud. Neamțu, decedat la 22 Ianuarie a. c.;

— Preotul supranumerar Effimie Banica dela parohia Frasineiu, com. Cobia, județul Dâmbovița;

— Preotul supranumerar Nicolae Pandelică dela parohia Verguleasa, jud. Olt, decedat la 17 Ianuarie;

— Preotul paroh Zaharia Părăianu, dela parohia Gupănești, jud. Gorj, decedat la 21 Ianuarie a. c.;

— Preotul supranumerar Ștefan Pastarescu, dela parohia Grojdibod, jud. Romanați, decedat la 25 Ianuarie a. c.;

— Preotul paroh Ioan Istrati, dela parohia Brădicești, jud. Fălciu, decedat la 13 Fevruarie a. c.;

- Preotul paroh Teodor Paraschiv, dela parohia Buzescu, jud. Teleorman decedat la 11 Februarie a. c.;
- Preotul paroh Vasilie Mocănescu, dela parohia Bui-măceni, jud. Botoșani, decedat la 16 Februarie a. c.;
- Preotul paroh Gheorghe Popovici, dela parohia Ta-mași, jud. Bacău;
- Preotul paroh Gheorghe Andreescu, dela parohia Clo-deanu-Sărat, jud. Buzău, decedat la 23 Februarie a. c.;
- Preotul paroh Ioan Nistor, dela parohia Caraula, jud. Dolj, decedat la 14 Februarie a. c.;
- Preotul supranumerar Gheorghe Ionescu Hurduc, dela parohia Nicșani, jud. Botoșani, decedat la 5 Martie a. c.;
- Preotul paroh Ioan Stănculescu, dela parohia Băseni, jud. Argeș, decedat la 7 Martie a. c.;
- Preotul supranumerar Teodor Georgescu dela biserica parohială «Oțetari» din București, decedat la 5 Martie a. c.;
- Preotul paroh Constantin Troteanu, dela parohia Stăn-cești, jud. Botoșani, decedat la 9 Martie a. c.;

III.

Românii din Macedonia.

Nici până acum nu s'a luat nici o hotărâre cu privire la Biserica națională a fraților noștri din Macedonia. S. S. Patriarhul de Constantinopol e ocupat cu neînțelegerile ivite în sânul sinodului patriarhal, așa că nu poate să se hotărască la așa ceva. Marile puteri sunt favorabile cererilor religioase ale Românilor; M. S. Sultanul asemenea. Numai dela Pa-triarhie nu se aude nimic. Revistele bisericesti grecești însă, fie autorizate, fie neautorizate, nici nu vor să auză de drep-turi religioase ale Românilor macedoneni. Mai mult: după ele nici nu există Români în imperiul turcesc. S. S. Patri-arhul de Constantinopol în sentimentele sale de dreptate a recunoscut anul trecut în scris, că în Macedonia există o națiune română. Toți știm cum au primit ziarele grecești și bărbații politici greci o asemenea afirmare a Sanctității Sale. A fost o adevărată revoltă sufletească!...

Pricepem foarte bine interesele naționale grecești, însă ce să facem, dacă Dumnezeu în mila sa a voit, să se treziască în Români conștiința națională și să vrea și ei să trăiască ca Români? Ce vor Românii din părțile acestea?... *Să aibă biserică și școală română...* Ei bine, mai e cu putință, ca în Imperiul turcesc, unde M. S. Sultanul doarește ca toate popoarele să trăiască cu limba, legea și obiceiurile lor, să nu se poată realiza aceasta, fiindcă se împotrivesc Grecii? Poporul român, care a trăit multă viață împreună cu grecii nu s'ar fi așteptat nici o dată la o așa purtare. Dorim tot binele poporului grec, cu condițiune însă, să'și schimbe purtarea față de Români. Ceea ce vor Românii e întemeiat pe dreptatea dumnezeiască și omenească și unei asemenea dreptăți nimeni nu se poate împotrivi.

IV.

Catedrala Episcopală din Galați.

Cea mai tânără Eparhie din țara noastră e a Dunărei-de-Jos. Se știe, că prin tratatul dela Paris din 1856 ni s'a dat înapoi o parte din Basarabia, luată de Ruși în 1812. De aceea s'a simțit nevoie să se întemeeze o nouă Eparhie pentru județele retrocedate și anume: Ismailul, Bolgradul și Acherman. La aceștia s'a mai adăogat Braila și Covurluiu. Reședința acestei noi Eparhii a fost în *Ismail*, iar primul Episcop răposatul Melchisedek. Reședința a fost aci până în anul 1878, când prin tratatul din Berlin ni s'au luat iarăși de Ruși județele date prin tratatul de Paris. În 1873 reședința Episcopală a acestei Eparhii s'a mutat în Galați și în schimbul județelor din Basarabia i s'a adăogat județele care compun Dobrogea, adică Tulcea și Constanța.

Drept catedrală i s'a dat acestei Episcopii în 1878 una din bisericile din Galați: O biserică neîncăpătoare și fără pretenție din ori și ce punct de vedere de a putea fi numită

catedrală. Anul trecut în urma unui mic cutremur însă, i s'au adus așa stricăciuni, în cât P. S. Pimen, Episcopul Dunărei-de-Jos a dispus închiderea ei și a intervenit la Casa Bisericeii pentru construirea unei catedrale în orașul Galați. Intervenirea P. S. Sale a avut rezultatul dorit. S'a acordat îndată o sumă însemnată pentru construirea acestei catedrale și s'a publicat concurs pentru întocmirea planurilor. Concursul s'a ținut și planurile s'au aprobat. În primăvara aceasta urmează să înceapă lucrările.

Ne bucurăm foarte mult de aceasta. Eră mare nevoie ca în Galați, unul din însemnatele noastre porturi la Dunăre și reședința Comisiunii Europene Dunărene, să avem o catedrală Episcopală vrednică de religiozitatea poporului român. Nu cred că eră bine, ca cea mai măreață biserică din Galați, să fie biserica coloniei grecești. Pe lângă aceasta se face și un frumos început. E în interesul religiunii, ca să avem biserici mai puține, însă mărețe, adevărate Case ale Celui tot puternic și bine întreținute. Catedralele mărețe înalță sufletele și le îmbunătățesc!

Bucuria noastră pentru acest început e cu atât mai mare, cu cât e făcut de Casa Bisericeii.

V.

Moartea Episcopului Croat Strossmayer.

În ziua de 25 Martie a. c. a încetat din viață în Diakovo (Croatia), vestitul episcop Croat Strossmayer în vârstă de 90 de ani. Amintim aici despre el, fiind că a fost cel mai mare apărător al croaților. El se poate compara cu Șaguna al nostru. Pe lângă aceasta, cine nu știe, că el a fost cel mai mare protivnic al infailibilității Papei? Iată câteva note din viața sa:

El s'a născut în 4 Februarie 1815 în Essek, Slavonia, dintr'o familie germană slavizată. Și a făcut în gimnasiul

din Essek, în seminarul din Diakovo și la universitatea din Pesta. Când a depus examenul pentru obținerea doctoratului în filozofie la această universitate a captivat pe examinatori prin cunoștințele și inteligența sa. Unul din examinatori s'a exprimat chiar: »Aut primus hereticus saeculi, aut prima catholica ecclesiae». În 1840 îl găsim în vestita școală teologică «Augustineum» d.n Viena, unde a obținut cu un mare succes doctoratul în teologie.

După aceste studii strălucite, el e numit profesor la Seminariul din Diakovo, dar nu stă aci de cât puțin timp, căci în 1847 îl găsim ca director al Augustineului din Viena și predicator al Curții. În 1848 e numit Episcop de Diakovo, a căriea jurisdicțiune se întindea și peste Bosnia și o parte din Serbia. Părăsește locul frumos și important din Viena, fiindcă se crede obligat să lucreze în deosebi pentru patria și neamul său. Și în adevăr, că de aci înainte, toată viața sa, tot sufletul său, e jertfit neamului din care făcea parte. El dorea pentru Austria și Ungaria din punct de vedere politic sistemul federalist. Ideile acestea le-a susținut în dieta Croaței din 1861, luptând contra tendințelor centraliste germane și maghiare. În 1865 Dieta Croată compusă din maghiaroni, sau Croați docili față de guvernul unguresc a votat pactul prin care se uniă Croația cu Ungaria. Strossmayer e lovit prin aceasta în cele mai frumoase iluziuni și de aceea se retrage din politică și nu lucrează de acum înainte decât pentru opere de binefaceri și naționale.

Inaugurarea Academiei croate din Agram în 1867, a fost unul din cele mai frumoase momente din viață. El vede în această instituțiune pârghia puternică pentru cultivarea neamului său și centrul de atracțiune pentru slavii din Europa de Sud. Manifestările de iubire ce s'au făcut lui

Strossmayer cu această ocaziune au atras privirile întregii Europi asupra lui.

În conciliul din Vatican din 1869—70, el a fost unul din acei, cari a condus lupta contra infailibilității Papei. Cuvântarea ce a ținut în ziua de 28 Decembrie 1869 în care atacă pe Jezuiți ca promotori ai propunerilor făcute conciliului a făcut senzație în Roma. «Biserica lui Dumnezeu, zicea el, e amenințată de Jezuiți și eu m'am sculat s'o apăr. Nu mă adresez Bisericeii, ci Jezuiților. Acuz pe Jezuiți de a fi ascuns și falsificat spiritul, doctrina și învățăturile Bisericeii». Cuvântarea din 22 Martie 1870, prin care puneă în discuțiune cestiunea, dacă Conciliul trebuia să voteze articolele de credință cu majoritate sau cu unanimitate, a dat naștere la întreruperi violente. Strossmayer susțineă, că un articol de credință nu poate fi decretat, fără unanimitatea morală a întregului Episcopat. Abia a pronunțat aceste cuvinte și a fost întrerupt cu sgomot. Papa Piu IX lea i-a strigat: «Descende ab ambone» (părăsește amvonul). Strossmayer e silit să părăsească amvonul, fără să'și poată termina cuvântarea.

Cunoscutul Episcop francez *Dupanloup* ne spune, că Strossmayer era «cel mai distins orator al conciliului», iar Mérode «că Conciliul și-a găsit omul». Binghetti ne spune la rândul său, că a cunoscut pe toți bărbații renumiți ai timpului și că numai Bismark și Strossmayer i-au părut alcătuiți din alt material.

Strossmayer a murit, după ce a servit Bisericeii catolice croate 65 de ani, din care 54 ca Episcop. Ultimele cuvinte cu cari și-a dat obștescul sfârșit au fost: «Totul pentru Christos și patria mea». Averele ce a agonisit a lăsat'o prin testament bisericeii și instituțiunilor culturale croate, iar o mică parte familiei.

Moartea lui Strossmayer e plânsă de întregul popor croat și de toți slavii de sud. S'au luat de creștințioșii săi croați

măsuri pentru facerea de instituțiuni naționale cu numele lui, pentru ridicarea de busturi în diferite localități și a unui monument la reședința sa episcopală. Poporul iubește pe cei devotați binelui și bisericei lui!

VI.

Două chestiuni importante.

Două chestiuni importante sunt la ordinea zilei în afară de țara noastră, care interesează pe cetitori și despre care voi vorbi în numerile viitoare. *E chestiunea Concordatului sau separațiunea Bisericei de Stat în Franța și chestiunea restabilirei patriarhatului de Moscva.*

G...

MOARTEA DREPTULUI AVRAAM.

(LEGENDĂ).

Această istorioară morală este o legendă. Modul expunerii este foarte simplu și popular. Tocmai pentru acest cuvânt am tradus din grecește și am publicat această legendă biblică, care-i de bună seamă opera vre unui entusiast evreu din creștinism. Eu am tradus'o dintr'un manuscript al meu și care odinioară a fost proprietatea fostului președinte a Sinodului local din Iași la 1642. Porfirie era numele acelui președinte și era Mitropolit al Niceei. Manuscriptul este autografa lui Porfirie însăși, scris la 1600. Din cetirea cu atenție a acestei povestiri legendare să vede modul popular și naiv ce și făceau popoarele vechi și ignorante despre Dumnezeu și cum și'l închipuiau. Se vorbește de asemenea despre răsplată și pedeapsă după moarte, despre Paradis și Iad, în fine se arată regretul cu care să desparte omul de plăcerile lumii aceștia, ori cât de drept ar fi.

Și când a venit timpul ca să moară și el ca om și să bea și el paharul morții, a trimis pe Arhistratigul Mihail Dumnezeu spunându-i: Dute Arhistratige Mihail la iubitul meu Avraam ca să'i spui că va muri, că i s'a împlinit timpul și să fie gata, și deci are a veni la mine, făcătorul și ziditorul său. Și a plecat după porunca lui Dumnezeu și a venit Arhistratigul în pământul, la stejarul negru, adecă

la izvorul rece, acolo unde a făcut ospitalitatea străinilor. Și a venit la Avraam și a găsit pe Avraam ceși făcea înhamarea căruței sale, cu doisprezece copii, adecă doisprezece servitori. Văzând Avraam pe Arhistratig i s'a părut că'i un militar și îndată s'a dus, după obiceiul ce aveà, ca să primească pe străin cu toată amabilitatea și i s'a închinat Avraam până la pământ și a complimentat pe Arhistratig l'a hiritisit și i-a zis: Bucură-te cinstite bătrâne și drept cu sufletul și cu trupul și sincere prietene al lui Dumnezeu. Iar Avraam a răspuns: Bucură-te și tu prea cinstite și prea frumosule om și bine ai venit. Te rog spune mi de unde vii și unde te duci și din ce loc ești. Răspunzând Arhistratigul a zis: Eu cinstite bătrâne vin dela o țară mare și oraș și sunt trimis de un mare Impărat și vin la casa ta. Și zice Avraam: Bine ai sosit și cu bine primesc pe nobleța ta. Și curând s'a lăsat Avraam de înhamarea căruței și zise cătră fiul său Isaac: Dute fiul meu la herghelia de cai și prinde doi cai buni și'i pregătește bine și adăica să călărim și să ne ducem acasă cu prietenul nostru, pe care ni l'a trimis prea bunul Dumnezeu. Răspunzând Arhistratigul a zis: Nu iubite și cinstite Avraam, nici o dată nu mi s'a întâmplat să călăresc pe animal cu patru picioare, ci să mergem pe jos și să convorbim cu dulcele tale cuvinte. Zice Avraam: Cu toată plăcerea prea iubite prietene și prea plăcute, fie după voia ta. Plecând la drum Avraam cu Arhanghelul, pe cale, prin iconomia lui Dumnezeu, au auzit la un copac de tiparos un glas omenesc și a zis: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Sabaot cel ce a chemat pe cel iubit. La aceasta a socotit Avraam că n'ar fi înțales Ingerul glasul din copac; însă când au sosit la casa lui Avraam, au șezut amândoi în tinda casei. Iar Isaac cum a văzut pe părintele său și pe Arhistratig că ședeau în tinda casei, s'a dus la mama sa și i-a zis ei: Mamă, ia eși afară să vezi un tânăr foarte nobil și frumos, presupun mamă că'i un fecior de împărat acesta, oare al cui împărat să fie? Iar Sarra când a auzit pe fiul ei îndată a eșit la poartă și curând ce l'a văzut l'a cunoscut și i-a spus: Nu pare acesta, fiul meu să fie fecior de împărat, ci privirea lui 'mi pare ca a unui Inger a Domnului. Și zice cătră ea Isaac: Mă duc mamă să mă închin lui ca să mă binecu-

vinteze. Iar Sarra i-a răspuns: Dute fiul meu. S'a dus Isaac și a căzut pe fața pământului și i s'a închinat Ingerului cu toată cinstea și i-a sărutat picioarele sale. Atunci Ingerul l'a binecuvântat și i-a zis: Dumnezeu să te binecuvinteze fiule al părintelui tău Avraam, pentru că ești binecuvântat prin făgăduința de mai înainte. Iar Avraam a zis: Dute, fiul meu, și adă apă și un lighian ca să spălăm picioarele prietenului nostru, care de departe a venit la noi. Și îndată Isaac, după porunca părintelui său s'a dus și a adus apă și lighian și Avraam a spălat picioarele ingerului și curgea lacrimile lui Avraam ca o ploaie în fața ingerului. Văzând pe tatăl său cum plânge, a început și el a plânge suspinând. Văzând ingerul atâta înduioșare s'a minunat. De aceea pentru ca să cunoască Avraam taina, a văzut pe inger plângând și curgea lacrimile în lighian ca scântei luminoase, a înțeles Avraam taina și a zis către Isaac: Dute fiul meu și așterne două pături cu prostiri de porfir, unul pentru străin și altul pentru mine și tămâează cu mirodenii mirositoare ca să miroasă casa noastră și pregătește scaune împărătești pentru că prietenul este împărătesc, seamănă mai cu seamă cu fecior de împărat după privirea lui; cheamă pe toți prietenii și boerii cei prea iubiți, ca să'l înveselim pe acest prea dulce străin și prea vrednic bărbat. Și Isaac a făcut după porunca tatălui lui toată pregătirea trebuincioasă, pregătind masa Sarra cu slugile, a pus masa ș'a servit bucatele și băuturile și a luat Avraam pe inger cu toată cinstea și au venit și s'au așezat la masă și au venit prietenii toți și s'a umplut masa. Văzând Arhistratigul atâta bunăvoință, atâta gătire și atâta îndatorire, a eșit oare cum afară pentru trebuința sa și'n repegiunea clipirei ochilor s'a dus la ceruri înaintea Dumnezezeștei treime strălucitoare ca soarele și a zis: Stăpâne, Doamne Dumnezeul milei, eu nu pot să'i spun lui Avraam, iubitului tău, despre moartea sa, pentru că n'am văzut în toată lumea atât de ospitalier și atât de iubitor de Dumnezeu, mai ales pentru că toate cetele cerești nu mănâncă, iar el a făcut masă mare și a umplut masa cu merinde chemând și pe prieteni și pe boeri, și eu ce să fac? Dute Arhistratige, să nu te îngrijești de aceasta, pentru că Eu voi trimite spirit panfag (mâncăcios), în cât ceea ce vei pune pe buzele tale să se nimicească și câte

vei introduce în stomahul tău să se elimineze și tu te du și te veselește întru toate la masă și i vorbește cele ce i plac lui, pentru ca să se veselească, pentru că în astă noapte voi trimite un spirit în somn la fiul lui, Isaac ca să viseze un vis despre moartea părintelui său, iar tu să explici visul ca să înțeleagă Avraam despre săvârșirea sa din viață. Atunci Arhistratigul, ca dintr'o clipeală de ochi, a venit și s'a așezat la masă și s'a veselit împreună cu Avraam întru toate. După masă s'au dus fiecare la casa sa, și s'a dus și Avraam cu îngerul la crevatele lor pregătite fiecare și s'au culcat. În acea noapte vede Isaac un vis înfricoșat și s'a sculat spăimântat și mâhnit și s'a dus la patul unde era tatăl său dus să se culce, plângând și apucându-se de gâtul părintelui său, atunci părintele lui l'a întrebat: Pentru ce plângi fiul meu? Și i-a răspuns Isaac: Am văzut un vis cumplit tată. Și ia zis Arhistratigul: Nu plânge prea dulce fiule a lui Avraam, ci spune-mi visul numai și eu ți'l voi explica. Și i spune Isaac: Că am văzut pre tatăl meu că avea în cap soarele și luna și razele soarelui mă luminau și am avut bucurie mare, și a venit din ceruri un om înfricoșat și mi-a luat soarele din capul meu și s'a înalțat la ceruri, și eu l'am rugat mult să mi'l lese și mi-a răspuns, lasă-l pentru că se duce la Impăratul, pentru că numai pre el îl vrea, și mi-a lăsat razele soarelui. Arhistratigul după ce a ascultat cuvintele lui Isaac a răspuns: Ascultă drepte Avraam, că soarele pe care l'a văzut fiul tău, ești tu, iar luna este mama ta, apoi omul înfricoșat sunt eu, care am venit din ceruri și sunt trimis de Dumnezeu să vii să mergem la El. Acum, iubite Avraam, vei părăsi lumea aceasta și vei pleca la Dumnezeu, făcătorul și urzitorul tău. Atunci Avraam a zis: O minune mai nouă decât toate minunile, prin urmare tu ai venit să mi iai sufletul meu? Atunci îngerul i-a răspuns foarte liniștit: Eu, dreptule Avraam, am venit la tine să ți spun, eu care sunt Arhistratigul Domnului, că vei muri și vei merge la Dumnezeu, care te-a chemat. Răspunzând Avraam a zis: Acum am cunoscut adevărul că ești îngerul lui Dumnezeu și ai venit să mi iai sufletul meu. Eu însă să nu ți urmez, știu bine că eu nu sunt nemuritor, dar doresc să te urmez cu trupul meu ca să văd toată lumea și toate făpturile lui Dumnezeu.

Arhistratigul auzind acestea s'a făcut nevăzut dela fața lui și s'a suit la ceruri și s'a prezentat înaintea Dumnezeirei cei cu trei străluciri și a zis: Doamne, prietenul tău Avraam zice: Că voește să vă lă toate cele din lume și schimbările și sufletele cum să înalță de pe pământ la ceriu. Atunci Domnul a zis: Ia nouri luminoși și îngeri și vă duceți și luați pe Avraam, cu căruța de Heruvimi și'l ridicați până la marginea cerului. Curând au venit îngerii cu nouri și au luat pe Avraam în acel ceas spre înălțime. Și a văzut oameni ce'i explicau și organi cari vorbeau spunându-i că unii sunt condamnați și alții plângeau pe cei răposați și se duceau să'i îngroape și a văzut toate câte se întâmplă în lume și cele rele și cele bune. După aceasta l'a dus pe Avraam la poarta cerului și a văzut acolo desăvârșirea și răsplata și a văzut cum ședeà un om, frumos ca soarele, la poarta ceriului și înaintea lui aveà o masă de aur și pe masă o carte, grosimea ei erà de șase coți, iar lungimea ei de zece coți și veneau suflete dela răsărit și dela apus, dela miază zi și miază noapte și făceau război sfinții îngeri cu vămile văzduhului, dela pământ până la porțile cerului și se judecau sufletele de Judecătorul cel luminos ca soarele. Și stând deschidea acea carte, care erà pe masa cea de aur, și căută pe sufletele care erau rânduite spre a merge în Paradis, și erau scrise cu litere strălucile în cartea vieței și primeau dela Judecătorul, cel strălucitor ca soarele, răsplata mării (gloriei). Iar alte suflete, care erau scrise în nenorocita carte a morței, primeau condamnarea la pedeapsă. Și a zis Avraam: Cine este acest prea minunat Judecător? Atunci Arhistratigul a spus: Acesta, drepte Avraame, este Avel, fiul lui Adam pe care l'a ucis fratele seu Cain, acesta judecă acum toată lumea, pentrucă a zis Dumnezeu: Eu nu judec pe nimenea, ci tot omul de cătră om se va judecă și i-a dat Dumnezeu acest har ca să judece sufletele până la ziua judecăței de pe urmă și atunci se va face judecata desăvârșită. Și a zis Avraam: Hai să facem rugăciuni pentru suflete ca să le mântuească Dumnezeu. Și a făcut rugăciuni și s'au mântuit sufletele dreptilor. Și a zis Avraam: Hai să ne rugăm și pentru sufletele acelora, cari au pierdut pentru prostiile lor Paradisul, și așa au făcut rugăciuni către Dumnezeu, și a venit glas din ceruri și a zis: Luați-l pe Avraam și'l

duceți la casa sa, pentru că a sosit sfârșitul vieții lui și să'și facă dispoziții peniru casa lui și lucrurile lui. Și îndată l'a dus la casa sa și s'a pus pe patul său și a venit femeea lui, Sarra și a căzut ia picioarele îngerului, mulțămindu-i foarte că a adus pe Avraam, de asemenea și fiul său Isaac a mulțămit îngerului cu toată cinstea, apoi a îmbrățișat de gât pe tatăl său și'i spune lui Avraam Arhistratigul: Drepte Avraam; iată femeea ta și copilul tău, făți testamentul, pentrucă a venit timpul și voesc să-ți iau sufletul tău. Iar Avraam ia zis: Nu te urmez. Și îndată Arhistratigul a venit la ceruri înaintea soarelui celui întreit strălucitor: Doamne, voința ta am săvârșit'o către prietenul tău Avraam, i-am arătat toate minunile cerului și ale pământului și tot zice: Nu te voi urma. Și a zis Dumnezeu: Cheamă moartea cea mai spăimântătoare. Și curând a venit moartea, și i-a zis Dumnezeu: Ascundeți moarte spaima ta și te dă și'mi adă pe Avraam, și i-a seama să nu'l înfricoșezi de loc. Și ș'a ascuns sălbăticia sa și s'a îmbrăcat modest și a venit la Avraam și i-a zis: Bucură-te prea cinstite Avraam. Iar Avraam i-a răspuns: Bucură-te și tu îngere cel strălucitor ca soarele și pentru ce ai venit la mine. Și'i spune moartea: Eu sunt paharul cel amar. Atunci îi zise Avraam: Și cu toate acestea ești frumos și plăcut și cum spui că ești amar. Da, dreptule Avraam, eu sunt amara moarte. Și i-a zis Avraam: Ce cauți aicea? Și'i spune moartea: Am venit pentru sfântul tău suflet. Atunci Avraam i-a spus: Nu te voi urmă. Iar atunci moartea a tăcut, însă Avraam 'i zice: Dute de aicea, că voesc să dorm puțin. Atunci îi spune moartea: Nu mă voi duce dela tine până nu voi lua sufletul tău. Și Avraam îi spune: Altfel te arăți frumos și plăcut tuturor oamenilor. Nu, ci numai la tine am venit așa de vesel, dar la păcătoși mă prezint cu sălbăticia mea. Și'i zice Avraam: Să văd cum te duci la păcătoși. Și îndată moartea s'a stravestit în sălbăticia sa și a apărut groaznică și plină de toate răutățile, ca un Dracon cu șapte capete și cu patrusprezece fețe dintre toate animalele cele mai înfricoșate, privind pe Avraam cu toată sălbăticia, a leșinat și a zis: In adevăr ești foarte spăimântătoare și prea amară moarte, așa te arăți la păcătoși? Așa zice și mai grozavă. Și'i zisă Avraam: Dute de aicea pentrucă vo-

esc să dorm puțin, pentru că mi-a venit leșin pentru sălbătăcia ta. Și i spune moartea: Nu mă despart de tine până nu îți voi lua sufletul. Și îndată Avraam s'a înăsprit privirea spre urâta moarte și i spune: Nu te urmez. Iar moartea îi răspunde cu multă blândețe: Eu drept Avraam de șapte veacuri cutrier lumea și de aceea ți-am arătat cele șapte capete de Dracon și cele patru sprezece fețe de foc și toată ideea înfricoșată, pentru că pe toți îi duc la Iad, împărați și boeri, servi și liberi, tineri și bătrâni. Și i zice Avraam: Te rog să mi spui care i moartea nevăzută, adică ce nu să vede. Și i răspunde moartea: Ascultă mă drept Avraam, sunt șaptezeci și două de boale și noi suntem șaptezeci și două de morți, numai urmează-mă și ne ducem la Stăpânul meu, prea bunul Dumnezeu. Și a zis Avraam către Isaac fiul său: Adă-mi călimări și cerneală. Atunci Isaac i-a adus călimare și cerneală și a scris Avraam dispunerea sa ce au văzut și ce a auzit dela înger și a venit fiul seu Isaac și ia sărutat mâna lui și a luat testamentul tatălui seu și stă înaintea tatălui său cu multă umilință și veselie, pentru că luase și binecuvântarea tatălui său și soția lui Sarra și toți servii și servitoarele au venit și s'au luat binecuvântare dela Patriarhul Avraam. După aceea s'a pus și s'a făcut rugăciune și a zis: Doamne Dumnezeul meu primește sufletul meu cum m'ai cunoscut și cum voești. Și când a venit sufletul în mâinile morței, îndată l'a răpit îngerul Mihail din mâinile ei, cu multime de îngeri cântând cântare întreit sfântă și l'a dus în Paradis, iar trupul l'a îngropat fiul seu Isaac în pământul negru.

C. E.

DARE DE SEAMĂ.

Biserica Ortodoxă și cultele străine din Regatul Român.

După acest capitol al mitropoliilor și episcopiilor urmează un număr de tablouri recapitulative în care se arată numărul parohiilor urbane și rurale, numărul preoților parohi și supranumerari, numărul și numele monastirilor și al schiturilor de călugări și călugărițe, numărul și numele foastelor monastiri și schituri, împreună cu toate adnotațiunile necesare. Din aceste tablouri se vede că la 31 Oct. 1904 în întreaga țară erau 368 parohii urbane și 3306 rurale cu 361 parohi urbani și 381 supranumerari și 61 diaconi. Parohii rurale erau 3229 și 987 supranumerari. Numărul total al preoților și diaconilor era de 4999. Parohii vacante se aflau 7 urbane și 97 rurale. De la aplicarea legii clerului, Aprilie 1894, până la 31 Octombrie 1904, au decedat 1674 clerici și au fost hirotoniți 518. Numărul total al călugărilor și fraților din toate monastirile este de 1825, iar al călugăriților și surorilor este de 2200.

Trecem acum la un alt capitol tot așa de însemnat unde autorul scrierei de față ne vorbește de plata clerului. Până la 1894 clerul se întreține din ofrande, din ajutoare date de comune și foarte puțini clerici

din veniturile fondurilor proprii ale bisericilor. Numai clericii dela 180 de biserici secularizate, erau plătiți de stat. Situația materială a clerului era în adevăr tristă. Sf. Sinod își dă toate silințele ca statul să plătească întregul cler al Bisericii noastre și prin lucrările ce le îndeplinește prepară drumul pentru acest sfârșit, I.I. P.P. S.S. Mitropoliți și P.P. S.S. Episcopi își ridică glasul lor în Senatul țării, cerând remunerarea clerului mirean. Prin legea dela 1893, pusă în aplicare la 1 Aprilie 1894 se împlinește și această dorință. Preotul paroh licențiat primește 200 lei lunar ca salariu, parohul absolvent al seminariului 100 lei, supranumerarul licențiat 150 lei, iar supranumerarul absolvent de seminar complet 80 lei și 40 dacă nu are nici un curs. Diaconul licențiat 200 lei, și dacă nu are titlu 100 lei. La țară e plătit parohul cu 80 sau 50 lei cu seminarul superior sau inferior, iar supranumerarul 35 lei. Se fixează salarii și pentru servitorii inferiori ai bisericilor. Plata personalului clerical urban și întreținerea bisericilor cade după lege în sarcina comunelor. Pe lângă salariu, preoții se bucură și de veniturile epitrahilului. În Aprilie 1904 împlinindu-se 10 ani dela aplicarea legii clerului s'a prevăzut în budget prima gradație de 20% asupra salariului pentru clerici, cari au împlinit acest termen. Suma fixată în budgetul pe 1904—1905 pentru plata salariilor și a tuturor celorlalte nevoi privitoare la cler este de 5.615.622 lei. În afară de această sumă se mai cheltuiește pentru biserică peste 300.000 lei anual din fondurile Casei Bisericii și încă pe atât din credite pentru reparații, restaurări de monastiri și biserici și pentru alte lucrări necesarii.

La sfârșitul acestui capitol se adaugă un tablou detaliat pe orașe, județe și eparhii din care se poate

vedea cât plătesc comunele urbane pentru biserică, tot în acest tablou se arată și veniturile bisericilor cu avere proprie.

Pământurile rurale. Prin diferite legi s'au dat bisericilor câte 17 pogoane în Muntenia $8\frac{1}{2}$ fălci în Moldova și 10 Ha. în Dobrogea, pământ care trebuie să serve pentru întreținerea clerului. În unele comune erau biserici cari nu aveau nici un pământ, în alte comune fiecare preot avea câte un pământ pentru sine. Prin legea Casei Bisericei s'a lăsat pe seama personalului bisericesc dintr'o parohie câte un singur pământ, iar restul s'a luat de Casa Bisericei, formând un venit al său propriu. În comunele acele unde nu este pământ, se dă personalului bisericesc un spor de 25% la leafa ce primește. În tablourile ce urmează se vede că pe seama personalului clerical sunt lăsate 35.000 Ha, ale Casei Bisericei 15.000 Ha, iar cutropite 12.000 Ha.

În capitolul privitor la construcțiunile de biserici Dl. Gârboviceanu arată cât de mare e religiozitatea poporului nostru, și cât de mult el ține ca să aibă în fiecare comună și cătun câte o casă a Domnului. Aduce ca exemplu două cazuri, tipice: comuna Frățilești din Ialomița și Vișiana nouă din Romanați, cari își au arendat islazurile proprii în scop de a dobândi o parte din sumele trebuincioase pentru construirea bisericilor de care aveau nevoie. Din darea de seamă a Prefectului de Tulcea din 1902 se vede că locuitorii din comunele rurale ale acestui județ au cheltuit din averea lor proprie 1.127.500 lei pentru reparări și construcții de biserici și tot așa și cei din județul Constanța. Faptul acesta este înălțător. Casa Bisericei a dat și ea mici ajutoare, care se ridică la suma de 82.620 lei, tot pentru construi și repa-

rări de biserici. Pentru mai multă regulă Casa Bisericeii a întocmit un regulament pentru construirea de biserici și prin aceasta s'au luat măsuri pentru a se stărpî abuzurile și a se pune regulă acolo unde nu eră. S'au luat dispozițiuni ca să se facă și planuri avându-se în vedere mijloacele bănești ale sătenilor. Alături de acest capitol se află un tablou de starea actuală a tuturor bisericilor din țară, și un altul de bisericile în construcție dela 1902.

Vorbind despre cimitire, se arată aici starea tristă în care se găsesc. Cea mai mare parte dintr'ânsele sunt rău îngrijite, neîmprejmuite, lăsate în părăsire, acolo vin de pasc vitele locuitorilor. Casa Bisericeii a luat toate măsurile posibile pentru ca ele să fie îngrijite; totul depinde de buna voință a preoților.

Mai toate monumentele noastre istorice și publice, zice D-nul Gârboviceanu. sunt biserici și monastiri. După secularizare aceste monumente au fost date uitării. Cel care a prețuit foarte mult însemnătatea monumentelor noastre este M. S. Regele Carol I. Curentul ce s'a format în lumea cultă pentru îngrijirea lor, nu ne îndoim că le va scăpa de ruină și peire. În 1892 s'a promulgat o lege a monumentelor istorice și prima comisiune ce s'a numit pe baza acestei legi, a fost compusă din D-nii T. Maiorescu, Gr. Tocilescu, C. C. Arion, V. A. Ureche și G. Sterian. Astăzi comisiunea e compusă din D-nii I. Kallinderu, B. P. Hașdeu, Gr. Tocilescu, Gr. Cerchez și N. Gabrilescu. În 22 Martie 1895 comisiunea stabilește care sunt monumentele istorice ce trebuiesc întreținute de stat și monumentele publice ce trebuiesc întreținute de comune. Anexat la acest capitol se află un tablou în care sunt trecute toate monumentele istorice și publice. Statul a venit în ajutor

pe cât a fost posibil. Prin diferite legi s'au acordat mai multe credite extraordinare pentru reconstruiri, reparări, clădiri din nou, obiecte necesare cultului, care se ridică la suma de 5.400.687 lei.

Vorbind despre instituțiunile bisericesti, autorul scrierei de față se ocupă mai întâiu cu Sfântul Sinod al Bisericei noastre. In timpurile mai vechi fie-care Episcop conducea Eparhia după canoane și adesea după cum voiau și numai când era să se hotărască ceva asupra credinței și disciplinei bisericesti, se întruniă sinodul. Așa în 1595 s'a întrunit un sinod la Iași contra propagandei romano-catolică, tot la Iași în 1641 contra propagandei Calvine, la care sinod s'a aprobat scrierea Mărturisirea Ortodoxă a lui Petru Movilă. In 1752 s'a ținut alt sinod la Iași în care s'a hotărât să nu se înalțe la scaunele Mitropoliei și Episcopiiilor Moldovei persoane de alt neam. Sinoadele se mai întruniau la hirotonirea Mitropoliților și Episcopilor și când erau să fie judecați pentru vre o vină. Regulamentul Organic stabilește starea de lucruri excelentă. Prin decretul organic dela 1864 Biserica Ortodoxă română se declară independentă de ori-ce autoritate bisericască străină în ce privește organizarea și disciplina. Sinodul era alcătuit din Mitropoliți, Episcopi eparhioți și Arhieriei români. din trei deputați de Eparhie, din decanii făcultaților de teologie. Sinodul astfel constituit s'a întrunit în Decembrie 1865. In 1872 corpurile legiuitoare votează o lege, sancționată cu decretul domnesc din 14 Decembrie 1872, prin care se stabilește ca sinodul să fie compus din ambii Mitropoliți, din cei șase Episcopi și din toți Arhieriei titulari din România. Președinția o are Mitropolitul Primat din București. Sinodul e reprezentantul legiuit al Bisericei noastre și

se convoacă prin decret regal toamna și primăvara. La desbateri ia parte și Ministrul Cultelor, însă cu vot consultativ.

În acest capitol se dau și date biografice asupra P.P. S.S. Arhieriei titulari. Ei sunt prevăzuți pentru prima oară în legea din 1872 și iau parte împreună cu corpurile legiuitoare la alegerea Mitropoliților și a Episcopilor, cum și la lucrările Sf. Sinod. Tot prin această lege li se stabilește și titlurile pe care le poartă.

În capitolul privitor la consistorii se arată că după toată probabilitatea fețele bisericești se judecau după obiceiul pământului. Persoana care hotărâ în astfel de împrejurări eră Episcopul. De nicăeri nu se poate ști cu siguranță data când s'au întemeiat consistoriile ca instanțe judecătorești. Regulamentul organic le fixează și se institue pe lângă fie-care Episcopie câte un consistoriu compus din trei membri și câte o dicasterie pe lângă Mitropolii. Consistoriile de astăzi funcționează după regulamentul din 1873. Deciziunile consistoriului le aprobă Chiriarhul și tot el le îndeplinește. Ființă desăvârșită dobândesc consistoriile prin legea dela 1893 și prin regulamentul din 1894, în care se stabilește amănunțit modul de procedare. Numirea celor trei membri o face Chiriarhul în înțelegere cu Ministrul Cultelor și cu decret regal pe termen de trei ani. În tabloul alăturat se vede numele tuturor membrilor consistoriilor din țară.

Nu mai puțin importante sunt și capitolele privitoare la școalele teologice. Aici se dau o mulțime de amănunte asupra înființării și mersului lor. Facultatea de teologie din București s'a înființat în 1881 și a fost recunoscută prin legea din 1890. Se arată profesorii cari au predat și anume ce materii și pro-

fesorii cari sunt în momentul de față. Până în 1904 au abținut licența în teologie un număr de 216 studenți, deci activitatea ei a fost destul de rodnică. Aici se arată și frumoasele donațiuni pe care le-a primit această tânără facultate.

În țară astăzi avem trei seminarii, cari servesc în a pregăti pe viitorii preoți dela sate, acestea sunt: Seminarul Central și Nifon Mitropolitul din București și Seminarul Veniamin Costache din Iași, celelalte seminarii inferioare au fost desființate, căci nu se mai simția nevoie de dânsese. Autorul lucrării face câte un scurt istoric al fie-cărui seminar, arătând în linii generale cum au fost înființate și momentele cele mai însemnate din viața acestor instituțiuni teologice.

(Va urmă)

M. P.

LIMBA ROMÂNEASCĂ.

M. S. Regele Carol a ținut Vineri 1 Aprilie la Academia Română o foarte frumoasă și patriotică cuvântare. M. S. Regele spune, că unitatea neamului românesc se întemeiază pe limbă și lege și că prin urmare lor li se datorește cea mai mare îngrijire. M. Sa Regele, se ridică în deosebi, contra stricărei și pocirei graiului românesc prin întrebuințarea de cuvinte străine nepricepute de popor. Iată acea cuvântare :

«Urările cu cari și de astă-dată salutați venirea Mea printre domniile voastre, și credincioasele mărturisiri ce Mi le roștiți din partea Academiei, 'Mi sunt deosebit de scumpe. Cu aceeași căldură de inimă vă mulțămesc și vă re-înoesc statornicul Meu interes pentru lucrările d-voastre.

«Mă bucur de câte ori am prilejul de a lua cuvântul în acest locaș, unde am auzit atâtea conferințe atrăgătoare și disertațiuni iscusite cari au răspândit lumini noi asupra trecutului nostru și îndrumări înțelepte pentru propășirea științei aducând ast-fel un material de mare preț pentru lărgirea templului care adăpostește sufletul neamului românesc.

«La temelia acestui templu se află limba, această du-

ioasă limbă românească care 'Mi a devenit îndoit de scumpă din ziua când am auzit-o răsunând pe buzele neuitatei Mele copile și de când, spre a Mea mângăere, urmașii Mei o găsesc în jurul Meu.

Mînat de această simțire, am propus Academiei, acum 21 de ani, întocmirea dicționarului «*Etymologicum magnum Romaniae*» având mai ales în vedere culegerea acestor cuvinte vechi, cari—de și obârșia lor este slavonă, grecească, sau turcească—alcătuesc originalitatea și bogăția limbei.

«Dorința Mea eră ca Academia să scape aceste odoare amenințate a cădea în uitare, redându-le locul la care au drept, și să pue o stavilă la acest val de nepăsare pentru graiul bătrânesc, stârpind tot odată buruenile neologismului cari înăbușe limba strămoșească. Limbile își au într'adevăr vieța lor proprie care se desvoltă după niște reguli statornice, însă înrâurirea scriitorilor de frunte și a academiilor asupra acestei desvoltări este de asemenea netăgduită.

«De ce să ne ferim de aceste locuțiuni vechi, cu obârșie așa de curată ca aceea a liturgiei și a letopisețelor Țărei, și cari nici măcar arhaisme nu sunt, de oare-ce le întălnim în limba bisericeii și a poporului?—Mult mai de temut sunt aceste neologisme sterpe, cu formă și înțeles pocate, cari nu aduc nici o idee nouă, ci isgonesc numai cuvinte curat românești spre a le înlocui cu altele străine cu înțeles absolut identic, ca spre pildă: «avansare» în loc de înaintare; «voiaj» în loc de călătorie.

«Aceste parasite răutăcioase sunt mii; numărul lor crește pe zi ce merge, și sfârșitul va fi schilodirea limbei. Strecurarea lor o datorim în mare parte vieței politice, obiceiurilor apusene și educatiunii copiilor în străinătate. Aceste înrâuriri n'au fost totdeauna norocite, nu numai asupra limbei ci și asupra moravurilor, cari au perdut poate mai mult de cât au câștigat. Urmarea cea mai de plâns a acestei greșite îndrumări este șanțul ce se sapă între limba claselor culte și neprihănită limbă a poporului. Despărțenia aceasta trebuie dar cu orice preț preîntâmpinată, ca o primejdie pentru neamul românesc a cărui unitate se întemeiază pe legea și limba sa.

«Știu că Academia și un mănunchi de scriitori vrednici

O CIRCULARĂ.

Ca o completare a celor trei circulări ce am publicat în numărul trecut al Revistei mai primim din partea P. S. Episcop al Huşilor D. D. Dr. Konon Aramescul Donici următoarea circulară:

Circulara dată Prea Cucernicilor Protoierei ai Eparhiei Huşi la 2 Martie 1905, de către Prea Sfinţitul Episcop Eparhiot, D.D. Dr. Konon Arămescu Donici.

Prea Cucernice Părinte Protoiereu,

Din rapoartele ce am primit şi primim de pe la mulţi dintre cucernicii parohi ai Eparhiei Noastre, relativ de numărul locuitorilor ce trăesc în concubinaj, Noi, cu groaze văzând lăţirea acestui flagel până şi în societatea ţărănească, singura mai scutită până acum de apucăturile mahalalelor orăşăneşti, vă invităm ca să puneţi în vedere tuturor parohilor din judeţul ce administraţi, ca, ei, în conformitate cu vechea Noastră circulară, No. 205, 206 şi 207 din 15 Martie 1902; în fie-care sărbătoare, făcând predici bine chibzuite, să combată anume acest viciu, (alătura cu lenevirea, furtul, beţia, etc.), descriind tristele lui consecinţi, atât sociale, morale şi igienice, cât şi chiar economice; şi sfătuind neîncetat pe locuitori, de a se părăsi de concubinajiu, făcându-i, ori să părăsească casele rele, ori să se cunune legitim, acei ce având copii, nu se pot despărţi.

Tot aşa dăm ordin (repetat), ca, cucernicii parohi, cu de-

sele ocaziuni ce au de a se introduce prin sânul familiilor păstoriților lor, să supravegheze din vreme, și se împedice prin sfaturi părintești, de a nu se naște legături amoroase printre tinerii cu grade de înrudiri apropiate; fiind oprite de lege, căsătoriile lor, și condamnate de morală, ca vătămătoare familiei, și progeniturilor aceștia (etc.).

Credem că această măsură sfătuitoare, va fi cu mult mai eficace, decât ori-care altele, ce s'ar putea lua pe cale administrativă; mai ales dacă cucernicii parohi vor depune tot zelul în propaganda lor contra acestor nelegiuiri: a concubinajului și a căsătoriilor între consângeni, ambele categorii, distrugătoare al garanțiilor buneii familii, creștine și Române.

De aceea, P. C. Voa tre, făcându-le cunoscut, prezentul ordin preoților, le veți atrage totodată atențiunea, cum că, toată răspunderea morală, în cazul când răul nu dispăre, sau cel puțin nu diminuează, cade numai asupra lor; care în acest caz, ar dovedi că nu se îngrijesc, ori nu se pripcep, de ași conduce bine pe fiii duhovnicești, încredințați păstoriei lor; și de care lucru, vor avea a da seamă, atât înaintea lui Dumnezeu, cât și a societății Românești; căria așteaptă îndreptarea bunilor moravuri, numai dela zelul, predica, și exemplul preoților; ca păstori duhovnicești, aflați în mijlocul turmei încredințată conducerii lor nemijlocite.

Dea Dumnezeu, ca, zelul și activitatea lor, bine chibzuite, să fie și binecuvântate.

Kcnon Episcopul Hușilor.

11 Cuvântări asupra rugăciunii din Postul cel Mare.

(Urmare. Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul al XXVIII-lea, No. 11).

III

Despre desnădăjduire.

*Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul
desădăjduirii nu mi-l da mie!*

Va să zică, frații mei, duhul desnădăjduirii este protivnic nu numai veseliilor lumești, ci și vieții creștinești. Pentru ce? Pentru că viața creștinească cere o necontenită îndeletnicire cu lucruri duhovnicești, cere curaj, bărbăție și tărie de suflet; în omul nemulțămît, însă, și oare-cum desgustat de el însuși ce curaj, ce bărbăție și ce tărie de suflet poate să fie? *Impărăția lui Dumnezeu*, în care se află creștinul, este, după mărturia Apostolului, *dreptate, pace și bucurie întru Duhul Sfânt* (Rom. XIV, 17): dar în omul desnădăjduit ce pace și ce bucurie poate să fie? De aceea, cei ce socot, că viața creștină este înjugată cu desnădejdea, că ea este veșnic posomorită, arată prin aceasta, că ei nu cunosc duhul adevăratului creștinism. Nu-l cunosc, căci duhul creștinesc cu adevărat este duhul luminei, al bărbăției și al tăriei, este duhul păcii și al bucuriei necurmăte. În adevăr, creștinul nu ajunge de o dată la această stare fericită, întocmai precum nici cel ce suferă de o boală grea nu se însănătoșiază de o dată; dar chiar simțirea celor d'întâiu începuturi de însănătoșare este deja un simț de bucurie și de mângâere, care crescând necontenit, umple tot sufletul de pace și de veselie. E adevărat și a-

ceea, că adevăratul creștin, fiind pururea indeletnicit cu grija de mântuirea sa și în același timp fiind deprins a gustă, măcar din când în când, din niște plăceri mai curate și duhovnicești, se înstrăinează de bucuriile sgomotoase ale lumii și nu arare-ori se arată gânditor chiar în acele minute, când ceilalți trec peste măsura ori și cărei veselii. Inșă el tot atât de puțin socoate a fi pentru sine o pagubă ne participarea la veseliile lumești, pe cât și un om în vrâstă socoate a fi pentru dânsul o pagubă neamestecarea sa în jocurile copiilor. Faptul că dânsul este câte o dată gânditor, vine nu dela duhul său abătut, ci de la alte pricini, și mai cu seamă dela ideea, cum de se pot unii veseli tocmai atuncea, când ar trebui să plângă. In sfârșit, e adevărat și aceea, că creștinul ducând până la sfârșitul vieții sale o neîncetată luptă cu păcatul și cu patimile, este supus câte o dată la așa cercări, care omului lumesc nici prin minte nu-i pot trece. Dar lupta duhovnicească aceasta nu face nici de cum să se nască în el duhul desnădejdei, căci ostașul lui Christos merge împotriva vrășmașilor mântuirii sale cu o liniște încă și mai mare, de cât ostașii unui împărat pământesc.

De aceea, când veți vedeă, frații mei, pe vre un creștin suferind de duhul desnădăjduirei, se vă feriți de a scoate din aceasta ceva nefavorabil creștinismului; căci de aici nu urmează nimic altă ceva, de cât numai că acest creștin, acest membru al corpului lui Christos, e încă nedesăvârșit în credință și devotament; că el, din pricina slăbiciunei firei omenești, este încă bolnav cu inima și, poate, această boală duhovnicească înadins îi este îngăduită de Doftorul ceresc, pentru ca apoi să-i poată da o sănătate mai deplină. Ori cum ar fi, inșă desperarea în totdeauna este o stare nefirească a sufletului, este o boală, care întărindu-se și durând mai multă vreme, poate deveni peste măsură de primejdioasă și pricinui nu numai moartea sufletului, ci și a trupului. *Intristarea lumii aceștia*, zice sf. Apostol Pavel, *moarte lucrează* (II Corint. VII, 10). Iată pentru ce oamenii sfinți de nimic nu se temeau așa de mult, ca de desnădăjduire; și la cea d'întâiu ivire a acestui vrășmaș, se grăbiau a luă toate măsurile, spre înfrângerea lui. Din pricina vieții lor singuratece și

sihăstrești, tristeța, negreșit, eră pentru dânșii mai primejdioasă decât pentru oamenii ce trăesc în lume; dar și cei ce trăesc în lume nu se pot lăsa să fie cuprinși de ea fără primejdie pentru sufletul și chiar pentru trupul lor, căci ea cu atât mai tare crește, cu cât se prelungește mai multă vreme această stare nefirească. De aceea e de mare folos pentru fiecare din noi a cunoaște de unde își ia naștere desnădejdea și care sunt mijloacele sau leacurile împotriva ei.

Isvoarele desnădejdei sunt multe și interne și externe, și duhovnicești și materiale. Mai întâiu, în sufletele curate și aproape de desăvârșire, desnădăjduirea se poate naște din părăsirea pentru o vreme a acestor suflete de către harul dumnezeesc. Starea sufletului sub harul dumnezeesc, este starea cea mai fericită. Dar pentru ca cel ce se află în această stare să nu-și închipuiască, că ea îi vine dela propria sa desăvârșire, harul se îndepărtează câte o dată și se ascunde cu totul, lăsând pe favoritul său în sama propriilor lui puteri. Atuncea se întâmplă cu sufletul sfânt tot aceea, ca și cum în mijlocul zilei s'ar face de o dată noapte, sau ca și cum în cea mai frumoasă zi de vară s'ar ivi de o dată un ger înfricoșat: în suflet se lățește întunerecul, răceala, și desperarea este gata.

Al doilea, desnădăjduirea, după cum mărturisesc oamenii încercați în viața duhovnicească, vine dela duhul întunerecului. Ne putând împedeca sufletul în calea sa spre cer prin ajutorul poftelor; ne putându-l amăgi cu bunătățile și plăcerile lumești, vrășmașul mântuirii aleargă la alte mijloace și aduce asupra lui tristeță lăuntrică și desnădăjduire. În asemenea stare sufletul se aseamănă cu călătorul cuprins fără de veste de negură și de întunerec, așa că el nu vede nici ce-i înainte, nici ce-i în urmă; nu știe ce să facă, perde bărbăția și tăria de suflet, cade într'un fel de nedumerire. Unei astfel de desnădăjduiri sunt supuși acei oameni, cari de asemenea nu puțin au umblat pe calea virtuților și cari deja au biruit ispita poftelor.

Al treilea izvor al desnădăjduirii este firea noastră cea căzută, necurată, slăbită și omorită de păcat. Câtă vreme noi vom lucra călăuziți numai de duhul lumii aceștia și de poftele și patimile noastre,, până atunci această fire a

noastră este veselă și vioae: de aici își capătă ea putere, duh, mândrie și răbdare. Dar schimbați chipul acesta de viațuire, părăsiți calea cea largă a lumii și apucați pe cărarea cea îngustă a creștineștei jertfiri de sine, puneți-vă pe pocăință și începeți a îndrepta purtările voastre,—și îndată veți vedeà formându-se în lăuntrul vostru un mare pustiu, în sufletul vostru o grozavă slăbiciune și în inima voastră o desăvârșită amortire. Până când sufletul vostru nu va izbuti să se umple de duhul cel nou al dragostei către Dumnezeu și aproapele, până când el nu se va apucà prin credință de puterea crucei lui Christos și nu se va altoi, ca o ramură, cu toate cugetele și simțirele sale, în pomul vieții, carele este Domnul nostru Iisus Christos,—până atuncea duhul desnădăjduirei, într'o măsură mai mare sau mai mică, se va sălășlui într'însul. Ferice de voi, dacă nu veți rămâneà multă vreme stăpâniți de acest duh! Unei astfel de desnădăjduiri sunt supuși mai cu saemă păcătoșii, după întoarcerea lor la calea adevărului.

Al patrulea izvor al desnădăjduirei duhovnicești este lipsa de ocupație și mai cu samă curmarea ocupațiunelor obicnuite. Incetând de a mai întrebuința puterile și talentele sale, sufletul își pierde vioiciunea și curajul, devine veșted și greoi; chiar ocupațiile de mai înainte îi sunt neplăcute: începe a simți un fel de pustiu lăuntric, un fel de urtt și la urmă vine desnădăjduirea.

Mai poate veni desnădăjduirea și dela felurite întâmplări nenorocite din viața omului, precum sunt: moartea unei rude sau a unui prieten; pierderea cinstei sau a averei, și alte întâmplări nenorocite. Toate acestea, după legea firei noastre, sunt înjugate cu neplăceri și întristare pentru noi; dar, tot după o lege firească, tristeța aceasta trebuie să se micșoreze cu timpul și să dispară cu totul, când omul întrebuințează anumite mijloace pentru încurajarea sa și nu să lasă să fie biruit de întristare. Almintrelea se naște în suflet desnădăjduirea desăvârșită.

De asemenea desnădăjduirea își mai poate luà naștere încă și dela unele cugete cu deosebire întunecoase și urite, când sufletul se lasă să fie stăpânit cu totul de aceste gânduri și nu să uită la lucruri sub razele luminei credinței și a Evangheliei. Așa, de pildă, omul ușor poate că-

boale trupești, apoi creștinul nu trebuie să nesocotească nici ajutoarele meșteșugului doftoricesc, căci meșteșugul acesta este dela Dumnezeu. Înțeleptul Sirah zice: *Domnul a făcut pe doftor pentru folosul omului* (Sir. XXXVIII, 1), de aceea doftorul este sluga lui Dumnezeu, trimis spre binele nostru.

Toate cele ce am vorbit despre desnădăjduire, se ating de desnădăjduirea creștinului. Sufer oare de desnădăjduire oamenii lumești și păcătoșii, cari nu poartă grijă de mântuire?—Da, sufer, și încă foarte mult și foarte des, de și s'ar părea, că ei își petrec viața mai mult în petreceri și desfătări. Ba chiar se poate zice cu toată dreptatea, că nemulțămirea lăuntrică și ascunsă este partea păcătoșilor. Căci, conștiința ori cât ar fi de înăbușită, roade ca un verme inima lor. Omul cel din lăuntru, ori cât de împilat ar fi, își ridică nu arare-ori glasul său și geme. Presimțirea fără voe și vie a judecăței viitoare și a răsplătirei după faptele fiecăruia, de asemenea neliniștește sufletul păcătosului, îi turbură și îi amărăște desfătarea nebunească cu poftele trupești. Până și cel mai împetrit păcătos simte din când în când, că sufletul său e pustiu, că în inima sa e întuneric, rană și moarte; simte, că el este ca un arbore fără rădăcină, ca o casă fără temelie. De aicea vine acea înclinațiune și aplecare a păcătosului către desfătări și petreceri neconținute, adică către tot ceea ce l'ar face să uite toate și să fie oare-cum în afară de sine.

Ce vom spune păcătoșilor despre desnădăjduire? Ea este un bine pentru ei, căci îi deșteaptă și-i chiamă la pocăință. De aceea, în loc de a se sili să alunge această desnădăjduire, ca pe o boală, ei ar trebui să se folosească de ea, ca de o doftorie, prefăcând'o din întristare nefolositoare a veacului acestuia în întristare mântuitoare după Dumnezeu. Și să nu creadă ei, că s'ar putea găsi pentru dânșii vr'un mijloc oare-care pentru izbăvirea lor de acest duh al desnădăjduirii până când nu se vor întoarce la calea adevărului și până când nu se vor îndrepta pe sine înseși și purtările lor. Plăcerile și desfătările pământești cele deșarte, nici o dată nu vor umplea golul din sufletul lor, căci sufletul omului e mai larg de cât lumea aceasta. Din potrivă, cu trecerea timpului plăcerile și bucuriile lumești

își pierd puterea de a mai veseli și a mai atrage sufletul și se prefac în izvor de greutate și de urit pentru el. Iar întristarea după Dumnezeu și căința pentru viața nelegiu-ită din trecut, deși la început s'ar părea a adăogi ceva la durerea sufletului, totuși cu timpul servește la vindecarea desăvârșită a tuturor boalelor inimei, pentrucă aduce, și atrage după sine *dreptatea, pacea și bucuria întru Duhul Sfânt*. Amin.

IV.

Despre iubirea de mărire.

Doamne și stăpânul vieții mele, duhul iubirei de stăpânire nu mi-l dă mie.

Nu-mi da mie, Doamne, duhul acela, carele sălășluindu-se oare când în Îngerul cel de lumină purtător, l'a întunecat și l'a aruncat pentru totdeauna din cer; nu-mi dă mie duhul acela, care stăpânind pe strămoșii noștri, i-a izgonit afară din rai; nu-mi dă mie duhul acela, de care orbit fiind Faraon, întrebă: *cine este Dumnezeu, ca să-i ascult glasul* (Eșire V, 2), și care a înșelat pe Daftan și Aviron să se ridice împotriva lui Moisi și astfel i-a pogorât de vii în iad? nu-mi dă mie duhul acela, care a făcut pe eretici să se scoale asupra Bisericei, a îndemnat pe turburători și răsvrătitori să sfășie sinurile patriei lor, a ațâțat pe scriitorii necredincioși și fără de Dumnezeu să samente neghinele și stricăciunea năravurilor printre generațiuni și popoare întregi; nu-mi dă mie duhul acela, care cu toată mărimea sa monstruoasă, se poate sălășlui până și în cel mai mititel om, și în ori cine se sălășluește, îl face să nu fie mulțumit cu nimic și mai vârtos cu starea sa.

Cu adevărat, frații mei, de primejdia duhului iubirei de stăpânire și al mândriei nimenea nu este scutit: el străbate până și în pustietăți și face câte o dată chiar și pe oamenii, cari s'au lepădat de toate, să caute întâetate între alții, dacă nu prin altă ceva, apoi cel puțin prin înseși faptul îndepărtării lor de bună voe dela stăpânire și mărire; el se ivește în droaea de băețași și face din unul dintre ei șeful semenilor săi, care dă cu mândrie ordine și porunci, se uită cu zavistie la concurentul său și este chinuit de

Intristare când i se ia șefia. Ce să mai zicem acuma de lume și de societățile omenești? Acolo zicătoare, că «soldatul care nu tinde să fie general, nu e bun soldat», este socotită ca un fel de lege. La intrarea sa în societate, rar care nu aduce cu sine cele mai mari ambiții și cele mai nemăsurate dorinți și pretențiuni. Și cum să nu fie cei mai mulți molipsiți de duhul iubirei de stăpânire și al mândriei când părinții și învățătorii singuri se cred adesea chiar datori a-l răsădi și a-l atâta în vlăstarele tinere, socotind că aceasta ar fi cea mai bună chezășie pentru viitorul lor.

Și cu adevărat, aceasta este o chezășie. Dar ce ne chezășuește ea oare? Negreșit, că nu izbândă, ci ne izbândă; negreșit, că nu înălțare, ci căderea cea mai primejdioasă. Căci mai întâi se poate oare se ajungă toți la cele mai înalte locuri, la cea mai mare cinste și la distincțiuni strălucite? Toate acestea, fără îndoială, sânt partea numai a unora și numărul acestora e foarte mic. De aceea, pentru ceilalți muritori încercarea de a ajunge la ele este aproape zadarnică și chiar vătămătoare. După aceea duhul iubirei de mărire, în deobște vorbind, este un prost ajutor întru dobândirea onorurilor și a vredniciilor. Căci omul, pătruns de dânsul, aproape nici o dată nu are răbdare și modestie, care sunt atât de trebuincioase pentru a putea izbuti chiar și în trebile pământești. Din potrivă, cel plin de duhul mândriei și al iubirei de mărire, este gata de a întrebuița toate mijloacele, pentru a-și putea ajunge mai repede ținta sa; iar întrebuițarea nechibzuită a acestor mijloace, rar nu este urmată de cele mai cumplite căderi. În caz de neizbândă și cădere, unui astfel de om i se întâmplă lucruri încă și mai rele: el să dedă la vorbe și lucruri îndrăznețe și răsvrătiri, care îl lipsesc și de ceea ce aveă. De obicei acești oameni cu ambiția amăgită, părăsesc calea cinstei și chiar slujirea intereselor patriei, și se închină mai înainte de vreme în cercul vieții private. Acest cerc liniștit și pacinic i-ar putea despăgubi de toate perderile suferite în lumea mare; dar, din nenorocire, ambițiosul și a-icea rar își găsește liniștea sa, pentrucă aduce cu sine acasă duhul nemulțumirei de neisbutirile suferite, duhul cărtirei și ponegririi altora. Afară de aceasta, patima mândriei și a iubirei de mărire și aicea caută hrană în toate,

și, după rânduiala firească a lucrurilor, întâlnind adesea împotriviri, se îndrăcește și muncește și pe cel ce o are și pe cei ce-l înconjoară.

Omul mândru este neplăcut și urât tuturor chiar și atunci când s'a înzestrat cu talente deosebite și alese, căci toate acelea, cu care l'a înzestrat și l'a împodobit Dumnezeu, El le întrebunțează, de obicei, pentru înjosirea altora. Dar cui oare îi place să fie înjosit? De aceea niște astfel de oameni să silesc din toate puterile să-l ocolească și să-l înlăture. Însă duhul iubirii de stăpânire se ivește și se încuibază nu numai în oamenii înzestrați cu talente alese, ci chiar și în cei mai mediocri și mai mărginiți. Unii ca aceștia deja nu mai suntocoliți, ci desprețuiți chiar pe față. Câte amărăciuni nu izvorăsc de aceia pentru cel desprețuit!

Dar poate îmi veți spune: va să zică creștinul n'are voie să tindă la vrednicii și onoruri înalte? Ba da, creștinul are voie și poate dori tot ceea ce este bun. Când simte că este înzestrat cu talente, poate să doriască și vrednicii înalte; dar cum? Așa oare, încât să se socoată că el ar fi merit numai decât pentru cutare sau cutare chemare înaltă? Nu căci aceasta n'ar fi decât o încredere oarbă în sine și o mândrie neertată. Sau așa oare, încât, ne împlinindu-și dorința sa, să creadă că este perlută ținta vieții și din această pricină să se întristeze și să se chinuească pe sine însuși? Nu, căci aceasta ar însemna, că nu-și înțelege rostul și ținta vieții. Sau, în sfârșit, așa oare, încât toate mijloacele pentru ajungerea la vrednicii înalte și la cinste să le socotească legale învoite? Nu, căci așa fel de alergare după mărire și onoruri nu o poate suferi nici omul lumesc. Atunci ce-i este îngăduit creștinului cu privire la vredniciile și onorurile sociale lumești? Iată ce: îi este îngăduit de a se pregăti să fie vrednic de ele; îi este îngăduit de a-și cultiva și îmulți toate talentele sale pe care i le-a dăruit Dumnezeu; îi este îngăduit de a și le arăta într'un chip legiuit și prin lucrări și fapte folositoare; îi este îngăduit de a se arăta harnic, cinstit și iubitor de binele public. De toate acestea să se îngrijască cât de mult, căci toate acestea sunt vrednice de laudă și plăcute nu numai înaintea oamenilor, ci și înaintea lui Dumnezeu. Iar a că-

tre Făcătorul omenirii și o țintă înaltă. Care? Aceea, la care ne chiamă și pe care ne o arată tuturor sf. Evanghelie. Ce poate fi mai înalt, decât acele făgăduințe, care se coprink într'însa? După învățătura sa, noi cu toții suntem meniți să împărățim cu Christos, să domnim peste toată lumea, să fim la înălțimea îngerilor. Iată vrednicii pentru toți și pentru fie care! Tindă fie care spre ele: aceasta nu numai nu o oprește nimenea, ci, din potrivă, la ea toate ne îndeamnă. Și cu toate acestea, cine oare aleargă spre aceste mărimi și cine să urcă la ele? *Lepădăturile vecului acestuia*, după cum zice Apostolul, adică oamenii îndepărtați dela ori ce vrednicie și dela ori ce cinste lumească. Dar oamenii care se află în culmea măririi pământești? Vai, aceștia amăgiți și amețiți de înălțimea locului, unde se află, rar, foarte rar să uită la asemenea lucruri! Cu ei, din nenorocire, se întâmplă același lucru, care se întâmplă și cu piscurile munților înalți care, fiind acoperite de zăpadă și de gheață, înveselesc ochiul prin strălucirea lor la fie care răsărit și asfințit de soare, dar care veșnic rămân goale, pleșuve și neroditoare, fără nici un semn de viață.

Având în vedere toate acestea, dacă mâna Economiei dumnezeiești ne va așeză la înălțimea vrednicilor omenești, să stăm acolo cu frica lui Dumnezeu, fără a uită cătuși de puțin nevrednicia noastră și marea răspundere ce avem, fără a ne încântă de înălțimea noastră și fără a contenii de a ne aruncă ochiul minții și al inimii către onorurile chemării cele de sus, către acele tronuri și cununi care le împarte celor vrednici nu bunul plac al omului, ci voiața cea întru tot sfântă și dreaptă a lui Dumnezeu. Iar dacă Economia dumnezească a găsit cu cale să rămânem jos, să stăm aicea cu sufletul liniștit și inima împăcată, amintindu-ne, că Domnul nostru, este *Domnul munților și al văilor* (III Reg. XX, 23), că starea aicea jos, este numai o stare vremelnică, și că noi cu toții suntem meniți pentru o astfel de mărire, față de care tot ce este mare și înalt aicea pe pământ nu este decât o umbră. Amin.

V.

Despre limbuție.

Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul grăirei deșarte nu mi-l dă mie!

Se vede lucru, frații mei, că grăirea deșartă sau limbuția este un nărav urât și primejdios, de vreme ce împotriva ei sânt atâtea rugăciuni! Căci și sf. David, după cum adesea auziți, neconținut se rugă lui Dumnezeu, zicând: *Pune, Doamne, pază gurei mele și ușă de îngrădire împrejurul buzelor mele!* Iar înțeleptul fiu al lui Sirah exclamă în rugăciunea sa: *Cine va pune pază gurei mele și preste buzele mele pecete de înțelepciune* (Sir. XXII, 31).

Iar noi, frații mei, facem cu totul altmintrelea: nimic nu păstrăm, nimic nu economisim mai puțin, decât cuvântul; nimic nu risipim mai fără cruțare decât cuvântul. Tocmai aceia, cari ar trebui să dea pildă de cumpătare în întrebuințarea cuvântului, adecă oamenii înzestrați cu o minte aleasă și cu știință întinsă, tocmai aceia nu arare-ori sunt cei dintâi, cari nu prețuesc acest dar și dau o pildă cu totul dinprotivă. Oare bine este aceasta? Nu! Dinpotrivă, e foarte rău, mai întâi, pentrucă de fiecare cuvânt, mai cu seamă când e rău, va trebui, după înseși mărturia Domnului, să dăm răspuns cândva (Mat. XII, 36). Nouă ni se pare, că cuvintele noastre, de îndată ce sunt rostite, sboară în aer și per; ele însă, dinpotrivă, rămân toate întregi, și se adună și se păstrează pentru ziua judecăței și a răsplătirei. De aceea omul limbut prin propriile sale buze își rostește viitoarea sa osândă. Oare mic lucru este acesta? În zadar ne-am închipui noi, că ar fi cu totul nedrept, când ar fi să fim judecați după vorbele noastre, după cuvintele noastre. Eu țin să adevăresc cu totul dinpotrivă: judecata aceasta este și dreaptă și trebuincioasă; căci nouă numai ni se pare, că cuvintele noastre nu însemnează nimic, și că a le cheltui nebunește, este un lucru neînsemnat; de fapt însă cuvântul omenesc este foarte prețios și vrednic să ni se ceară socotială pentru el.

Căci ce este cuvântul nostru? Negreșit, icoana Cuvân-

tului creator. Cuvântul este numai la Dumnezeu și la om. Adevărat, cuvântul lui Dumnezeu nu este tot una cu cuvântul nostru: Cuvântul lui Dumnezeu este înseși ipostasul ființei lui, Unul născut Fiul lui Dumnezeu; dar și cuvântul nostru nu este numai un sunet gol, și cuvântul nostru este reflexiunea și icoana duhului nostru, așa că dacă s'ar adună toate cuvintele noastre, atunci negreșit am vedea într'însele propria noastră icoană. Înțeleptesc lucru este deci, a nu prețui această icoană, a o unge cu văpsele desgustătoare și a o murdări fără cruțare?

Mai departe, cuvântul deosebește pe om într'un chip văzut și hotărât de toate fapăturile, care-l înconjoară. Acesta e semnul cel mai însemnat și mijlocul cel mai puternic prin care noi stăpânim lumea, cum s'a arătat aceasta chiar dela început, prin aceea, că strămoșul nostru Adam puse nume tuturor animalelor. Ce n'a săvârșit cuvântul omenesc în forma sa curată, așa cum l'au avut bărbații sfinți! El a oprit soarele, a închis și a deschis cerul, a înviat pe morți, și a. m. După toate acestea, cine nu va recunoaște, că cuvântul este sceptrul domniei noastre peste lume? Noi nu știm încă bine a întrebuința acest sceptru; dar cel puțin să nu-l rupem fără milă și să nu-l aruncăm în noroi! Animalele n'au decât o slabă asemănare a cuvântului nostru. Dar ia priviți cât de mult îl prețuiesc: nu-l întrebuințează, decât când au neapărată trebuință de dânsul; vine primăvara și atuncea cele ce pot, își deschid gura și cântă cu toată inima laudă și mărire Făcătorului; iar în ceialaltă vreme a anului ele tac.

Prin cuvânt, mai departe, se ține în legătură întreg neamul omenesc: acesta este canalul, prin care noi facem cu ceilalți oameni schimbul de cugetări și de simțiminte, de bucurii și de întristări, de întreprinderi și de descoperiri. Prin cuvânt se leagă în mod (misterios) tainic trecutul cu prezentul, prezentul cu viitorul; prin cuvânt se pun în strânsă legătură aceia, cari nici o dată nu s'au văzut unul cu altul. Luați dela om darul cuvântului și în lumea omenească toate vor stă pe loc. Cum vom îndrăzni, deci, se acoperim cu rugina păcatului sau să otrăvim acest lanț de aur care leagă la un loc toată omenirea.

După aceea mai întoarceți vă luarea aminte și asupra

urmărilor (consecințelor) cuvântului omenesc. Fiecare cuvânt eșind din gura voastră, nici o dată nu se mai întoarce la voi: el sboară dintr'o minte în alta, trece și străbate anii și veacurile, stârnește o mulțime nenumărată de cugete și simțiminte, dă naștere la o sumedenie de fapte și de lucruri; și, prefăcându-se într'un arbore uriaș, încărcat cu tot felul de fructe după felul său, se va întâlni iarăși cu tine făcătorul lui, la înfricoșata judecată, când vei fi chemat să guști din rodurile lui. Cum să nu ne îngrijim noi de un lucru așa de rodnic și să le înmulțim cu miile fără nici o chibzuință?

Chiar nici în prezent cuvântul nu rămâne lipsit de roadă și fără nici o înrâurire asupra celui ce-l rostește. Mai întâi, după cuvintele noastre fiecare își poate face o idee despre noi. Buzele noastre ne câștigă sau respect, sau dispreț. Un înțelept al vechimei zice: *omul înțelept prin cuvinte se face iubit, iar cel ce înmulțește vorba uricios va fi* (Sir XX, 12). Vorbirea deșartă, limbuția e îngăduită câte o dată pentru distracție, după cum tot în acest scop se țin și oare-care înaripate; dar ea nici o dată nu se bucură de respect. Dacă voi sunteți ascultați câte o dată, când vorbiți lucruri deșarte, și nu vi se arată dispreț,—apoi fiți încredințați, că acest dispreț nu se vede numai pe fața celor ce vă ascultă, iar în inima lor se află aproape în totdeauna. Bine e, deci, a nu prețui aceea, dela care atârnă onoarea sau disprețul nostru, iubirea sau desgustul de noi a tuturor și a fiecăruia.

Dacă noi n'am țineă nici o socotală de părerea, ce au alții despre noi pentru întrebuințarea rea a limbei și cuvântului nostru, apoi chiar și atunci nu vom scăpa de pedeapsă, căci vorbirea deșartă și limbuția se pedepsește singură pe sine. Omul limbut și iubitor de vorbă deșartă sărăcește cu sufletul; mintea lui devine ne profundă, judecățile nelegale, închipuirea seacă. În fața omului cu ochiul pătrunzător el se aseamănă cu un copilandru prost, care nu știe să tacă. Un astfel de om nu este capabil de nimic bun și cu adevărat folositor, după cum s'a observat aceasta încă din cea mai îndepărtată vechime, când înțelepții nu priimiau nici de ucenici pe aceia, care nu dovediau printr'o îndelungată tăcere că sunt vrednici de treabă.

Nu trebuie, de asemenea, să scăpăm din vedere nici aceea, că sărăcia sufletească și stricarea cugetelor, care vin dela grăirea deșartă, după legea firei noastre, se răsfrânge asupra vieții și faptelor noastre. De aceea foarte înțelepțește a zis sf. Iacov, că *dacă cineva n'a greșit în cuvinte, acela este în stare a-și înfrâna și tot trupul* (Iac. III, 2); aceasta este răsplata firească pentru înfrânarea limbei noastre. Dinpotrivă, cel ce s'a deprins a greși cu cuvântul, curând începe a greși și cu fapta. În adevăr cine este un rău povățuitor și judecător? Omul limbut. Cine este un rău executor al ordinilor șefului său? Omul limbut. Cine este un rău tată, fiu sau prieten? Omul limbut. Cine este o rea mamă de familie? Femeea limbută. Unde este izvorul certelor, sfezilor și clevetirilor? În gura femeii limbute.

După toate acestea nu vă mirați, frații mei, dacă Cuvântul lui Dumnezeu urmărește cu atâta asprime grăirea deșartă și ne amenință cu judecata nu numai pentru cuvintele rele, ci și pentru cele deșarte. Aceasta este spre folosul nostru, căci cuvintele noastre sau ne mântuesc, sau ne perd. Cum dară, veți întreba, suntem datori a întrebuiți darul cuvântului, pentru ca el să nu fie cândva spre osânda noastră?

Iată cum: 1° Să-l întrebuițăm cu cea mai mare scumpătate, după cum cere marea lui menire în lume și înrâurirea sa peste măsură de mare asupra noastră înșine și asupra celorlalți oameni. 2° Să-l întrebuițăm la lucruri vrednice de dânsul, întru slava lui Dumnezeu, spre folosul aproapelui și pentru desăvârșirea noastră, și nici de cum să nu-l întrebuițăm la lucruri de rușine, la cugete necurate, la simțiminte vătămătoare; să nu-l întrebuițăm pentru minciună și înșălătorie, pentru clevetire și glume urâte, pentru ocară și sfadă. 3° Să băgăm bine de seamă când întrebuițăm cuvântul nostru și din când în când să ne dăm seamă de aceasta, mai cu seamă seara când ne culcăm, să facem răfuială și să vedem ce cuvinte am scos din gură în timpul zilei. 4° Să ne rugăm lui Dumnezeu ca El să se îndure și să pună pază gurei noastre și să ne feriască cu harul său de duhul grăirii deșarte, care cu atâta furie a molipsit astăzi toată lumea. Căci dacă niște

oameni sfinți și de Dumnezeu luminați, ca David, Sirah, și Efrem Sirul n'au găsit în ei înșiși destulă putere pentru a se lupta cu acest duh ademenitor și vătămător,—apoi noi oare să fim în stare a-l birui fără un ajutor de sus! 5° Trebuie să ne căim de cuvintele rele și deșarte și să ne silim a le răsplăti și răscumpără mai cu seamă prin ajutorul buneii întrebuintări a cuvântului.

Când noi vom face așa, atunci cuvântul nostru încet—încet se va debarasa de toate neajunsurile și cusururile ci se va face, în sfârșit, aceea ce trebuie să fie, adică răsunetul dătător de viață al Cuvântului Făcătorului în noi, se va face reflexiunea și pecetea curată a ființei noastre, se va face organul puternic al dominațiunii noastre peste ceealalte făpturi; se va face lanț sfânt, care ne leagă cu toată omenirea ceealaltă; se va face mijlocitorul credincios, prin care vom comunica altora ceea ce este în noi bun, și prin care vom primi dela alții, ceea ce ne lipsește nouă; se va face, în sfârșit, instrument veșnic și amanet sau cheazășie a propășireii noastre în toate virtuțile. Amin.

Arhimandritul Nicodem Munteanu.

Vicarul sf. Episcopii a Dunărei-de-Jos.

DONAȚIUNI.

Se aduc mulțămiri publice D lui Lambru și D-nei Elena Rosulescu, cari au binevoit a dărui bisericei Spirea-nouă din capitală o colimvrită de aramă pentru botezul copiilor.

Se aduc mulțămiri publice D-lui agent sanitar Gh. Procopie, care a binevoit a dărui bisericei filiale, din parohia Băneasa, jud. Teleorman, e evanghelie legată în argint de china, în valoare de 140 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Sița Ionescu, care a binevoit a dărui bisericei Mavrogheni, din capitală, un Ierusalim în toc de lemn.

Se aduc mulțămiri publice comitetului compus din D-nii: Inginer C. Barbacioru, D-na Eugenia G. Ionescu și alții, cari au dat un bal în beneficiul bisericei Sf. Treime din urba Câmpina, jud. Prahova, făcându-se pardoseala de mosaic artificial, adunând suma de 540 lei, pe cari i-a dat epitropiei, asemenea au mai contribuit în acel scop și Nicu Stănescu, primarul orașului, cu 100 lei, Preotul N. Popescu parohul bisericei cu 50 lei. Gogu Ionescu 20 lei. N. Boeru 10 lei. Frații Stănești 20 lei. Ioan I. Vrabiescu 20 lei. Iancu Dumitrescu 10 lei. Ghiță Drăgănescu 7 lei. Tache Ilescu 5 lei cum și alți pioși creștini cu sume mai mici.

Se aduc mulțămiri publice Cuv. Mcnahii Anastasia din Monastirea Zamfira, care a binevoit a donă bisericei din comuna Berteza județul Prahova o evanghelie în valoare de 140 lei; asemenea și enoriașul Stan Sofronie din acea comună a dărui bisericei filiale „Sf. Treime“ o evanghelie în valoare de 120 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Nicu Stănescu, primar urbei Câmpina, jud. Prahova, care a binevoit a donă bisericeii „Sf. Treime“ din numita urbă, un policandru în valoare de 540 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Sterie Nicolau, administratorul moșiei Gheboiaia, jud. Dâmbovița și soției sale Alexandrina, cari au binevoit a dăruii bisericeii din acea comună două perdele de rețea pentru icoanele împărătești și o poală de catifea la iconostas în valoare de 12 lei.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor pioase în număr de peste cinci zeci și trei, cari au binevoit a contribui cu fier și bani la învelitul clopotniței bisericeii din comuna Teișani, jud. Prahova și la plata lucrătorilor.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Maria Locot. G. Rădulescu din urba Călărași, care a binevoit a donă bisericeii din comuna Gârbovi, județul Ialomița 28 lumânări de ceară curată pentru policandru.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Zoe Luca Niculescu, care a binevoit a donă bisericeii Bărbătescu-nou (Filarët), un rând vestminte preoțești și procovețe.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor pioase mai jos notate, cari au binevoit a împodobi biserica Amza din Capitală cu diferite obiecte și anume: D-na și D-nul Ghiță Leon au îmbrăcat cu argint icoana Domnului Christos din tâmplă și Preotul N. Budișteanu a îmbrăcat cu argint icoana Sf. Nicolae, dăruind și un policandru de alamă cu 24 lumini.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Neagu Șt. Popescu, care a binevoit a dăruii bisericeii din comuna Balaci, jud. Teleorman un rând complet de haine bisericești, în memoria decedatei sale soții Florica.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor mai jos notate, pentru obiectele donate bisericeii catedrala Sfintei Metropolii al Moldovei precum urmează: D-șoara Maria Gheorghiu din Iași, pentru o scoarță mare 6m. lungime pe 2m. lățime lucrată de casă și aleasă cu flori de trandafiri pe fond negru, având și inițialele T. M. D-nul Colonel Alexandrescu, Directorul școalei fiilor de militari din Iași, pentru o candelă de argint la Cuvioasa Parascheva. D-nei Maria Colonel Brăescu din București pentru două candelă mici aurite. D-nei Profira Gh. Safta, pentru o scoarță de 3m. lungime. D-nele Eleftera și Ana Ionescu din Brăila, pentru o scoarță cu vârste roșie, un lavicer și o față de masă.

Su aduc mulțămiri publice următoarelor persoane, eari au făcut donațiuni bisericei filiale Sfinții Voevozi din cotuna Cănești parohia Rădeni, județul Iași. D-lui Cristea Th. Cristea pentru un rând complet de cărți de ritual ediția Sfântului Sinod, în valoare de 400 lei. D-lui Vasile Savastiu și soției sale Zoița pentru un Epitaf în valoare de 100 lei și o candelă în valoare de 35 lei. D-lui Gh. și Maria Mardare, pentru un rând sfinte Vase de argint și o pereche cununii în valoare de 300 lei. D-lui Ioan Sava și Gh. Stârcea pentru o Evanghelie îmbrăcată cu argint, șase candelă și un șfeșnic toate în valoare de 145 lei. D-lui Vasile Modest o icoană Sf. Modest și o candelă în valoare de 25 lei.

Se aduc mulțămiri publice Sachelarului Vasile Sacerdotescu, supranumerar la biserica parohială „Precesta“ din urbea Peatra-Neamț, pentru următoarele obiecte donate bisericei filiale „Sfinții Voevozi“. Un chivot de argint de china suflat cu aur, în valoare de 150 lei. O icoană „Sfinții Voevozi“ îmbrăcată cu atgint, în valoare de 150 lei. O cruce de argint chinezesc în valoare de 50 lei. Două fânare de alamă în valoare de 100 lei. Două prapuri în valoare de 100 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Aglaia Exarcu din urbea Iași, pentru că a donat bisericei Trei-Ierarhi din menționata urbă o scoarță de lână de așternut pe jos. Idem D-nei Maria Gheorghiu, pentru o scoarță tot de lână.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Stancu Preda Mitrache; care a binevoit a donă bisericei din comuna Dobriceni, jud. Romanați, un liturghier legat cu pele, ediția Sf. Sinod.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor pioase mai jos notate, cari au binevoit a donă bisericei Sf. Nicolae, din parohia Greci, județul Mehedinți, diferite obiecte și anume: D-na Ana Sachelarie născută Ioan Aureliu, soția D-lui Sachelarie, prim-președinte la Trib. din C. Lung, două perdele de rips de mătase ornate cu dantelă; una pentru icoana Maicei Domnului și alta pentru icoana de pe iconostas, ambele în valoare de 100 lei; asemenea D-nul Vasile și Maria Chirculescu din București au donat o icoană „Cuv. Parascheva“. de nichel de china argintată și o candelă toate în valoare de 200 lei.

Se aduc mulțămiri publice D lui Stan Stănescu, agent al cercului Izimșa, județul Mehedinți, care a binevoit a donă bisericei din acea comună o cruce de argint pentru sf. masă în valoare de 30 lei și un kilogr. lumânări de ceară curată în valoare de 6 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Grigorie Dan, comerciant din com.

Strehaia, jud. Mehedinți, care pe lângă că în fie-care an la sărbătorile Invierii Domnului dăruiește bisericilor din acea comună câte patru kilogr. lumânări de ceară curată, a binevoit a oferi un steag în valoare de 80 lei bisericii parohiale locale.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Ioan Fetoiu, șeful jandarmeriei din com. Moțăței, jud. Dolj și soției sale Magdalena, care au binevoit a dărui bisericii din acea comună un rând complect de vestminte preoțești de catifea.

Se aduc vii mulțămiri on. D-nei Contesă Maria Talovici, proprietara moșiei Fărcașele, jud. Romanați, care a binevoit a pune la dispoziția episcopiei respective suma de 7000 lei în ajutorul reconstruirii bisericii Sf. Nicolae din acea comună.

Se aduc mulțămiri publice Păr. Ierom. Ghermano Popescu, superior schitului Iezeru, jud. Vâlcea, care a binevoit a donă bisericii din com. Copăcioasa, jud. Gorj, locul natal al sf. sale: Un rând complect de sf. vestminte preoțești și două acopereminte pentru sf. vase în valoare de 150 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Ana Efrosina N. Ulpuși, care a binevoit a dărui bisericii din comuna Copăceni, jud. Vâlcea o colimvitră de aramă.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Gh. Constantinescu și soției sale Marina, cari au binevoit a dărui bisericii din comuna Pietroasa, jud. Vâlcea, un policandru în valoare de 75 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Dimitrie Tsepis, arendaș moșiei Moldovenii și soției d-sale Anastasia, care au binevoit a dărui bis. din acea com. o cruce de argint de china în val. 50 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Ioan N. Politis și soției D sale Lenicatea, arendaș moșiilor Moldoveni și Giuvărăști, jud. Romanați, care au binevoit a dărui bis. Sf. Ioan din com. Moldoveni, un rând complect de sf. vase argint de china, două sfeșnice de argint pe sf. masă și un corp de minee, ediția Sf. Sinod, toate în val. de 500 lei.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor pioase mai jos notate care a binevoit a dărui bis. din parohia Baldovinești, jud. Romanați, diferite obiecte și anume: D-l Constantin Cioroiu o masă de lemn pentru pri-noase și D-nii Marin Gaman și Costică Piroiu un policandru cu 7 lumini în val. de 80 lei, iar M. Gaman a mai oferit două sfeșnice de lemn portative.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Ioan Ghiculescu, care a binevoit a dăruî bis. din parohia Gogoși, jud. Mehedinți, un clopot în val. de 600 lei și două sfeșnice de alamă în val de 80 lei.

Se aduc mulțămiri publice obștei locuitorilor din com. Obârșia, plaiul Cloșani, jud. Mehedinți, care în frunte cu D-l Primar V. Ciorbă, au oferit gratuit toată șindrila pentru acoperemântul bis. ce se construște din nou în parohia Izverna acel jud. contribuind cu diferite sume de bani.

Se aduc mulțămiri publice enoriașilor bisericeii parohiale din comuna Vulturul, jud. Putna, cari au binevoit a contribui cu odoare și bani la înzestrarea și înfrumusețarea bisericilor filiale și parohiale din acea comună.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor pioase, cari au binevoit a contribui cu diferite sume de bani la cumpărarea unui Epitaf pentru biserica catedrală „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul“ din Focșani.

Se aduc mulțămiri publice Consiliului general al jud. Bacău, precum și Domnului Locotenent de roșiori Gh. A. Vasiliu, cari au binevoit a donă bisericeii Sf. Nicolae din urbea Bacău, cel întâi—Consiliul—trei lustre (policandre) de bronz, artistic lucrate în valoare aproximativ de 1500 lei; iar cel al doilea un lustru de bronz cu cristaluri în valoare de 500 lei.

Din partea chiriarchiei Sfintei Episcopii din Huși, se aduc călduroase mulțămiri, presviterii Sultana Galeri din orașul Vaslui care a binevoit a dăruî bisericeii Adormirea din parohia Banca jud. Tutova, un rând vestminte preoțești în val. de 130 lei. Idem persoanelor pioase mai jos notate care au contribuit a se cumpără pentru biserica parohiei Dobrovății-Ruși din jud. Vaslui, un rând de vestminte preoțești în val. de 400 lei, și anume: Preotul D. Patrichi cu suma de 30 lei; D-na Catinca Gh. Feldeș cu 10 lei și D-lui Vasile Cosma tot 10 lei; Nicolae Marinescu 6 lei; Marie I. Casapu și Costache Filimon cu câte 5 lei; Axinia V. Casapu, Vasile Cruceanu, Iancu Casapu și Ioan Spivac cu câte 3 lei; iar cu câte 2 lei următorii: Petrache Iacobuț, Vasile Vrabie, Pavel Manole, Dimitrie Spivac, Gheorghe Michici, V. N. Cozma, St. Cruceanu, Nicolai Andrii, Ilinca I. Pricopi, I. A. Cozma, Nic. Căluț, Ion Pădurariu, V. Ant. Mihai, Constantin Druțu, Nic. Parachev, Dimit. T. Mihai, Ion Gh. Iacobuț, Angheluță Mocanu, Casandra Bia, Nicolai Morait, Ilie Nicolescu, Marie Chehulescu, St. Andrii, Alex. Tod. Mihaiu, I. L. Castan, Gr. Balan, Th. M. Balan, Gh. I. Olariu, V. Teslarașu, I. V. Maței, Pavel Popistașu, Șt. Ilaș, Nicolae Zamfir, Ioan Vasilache, Gh. I. a Impărătesei, Ioan Ilaș, Vasile Jalbă, Nicolae Iacobuț, Gr. Donosă, Nicolae Casapu, Ioan Manole, Ioan Talcazim, Const. Cuzincu, Năstase Tenea, Nic. Pricopi, Vasile Pricopi, Vasile Popistasu,

Vasile Balan, Mihai Cozma, Ioan Chițac, Gh. V. Baci, Const. Cazacu, Marie D. Manole, V. Mocanu, Gh. Enescu, Const. Ant. Mihaiu, Nic. Ianase, Ioan a Ștefănoaei, Ionel Iacobuț, Nic. Vrabie, Dim. Ianasă, Gh. Omidă, Gh. I. Teslarișu, V. Ionescu, Năstase Druțu, Gh. Ignat, Simion Ant. Mihaiu, Mihaiu Dorneanu, Lupu N. Olariu, Petrache Balan, Petrache Partenie, V. I. Iacobuț, Ioan Morariu, Andrei Soroceanu, Pavel Mocanu, Nicolae a Impărătesei, V. a Impărătesei, V. Chirilă, I. P. Iacobuț, Nicolae Cristea, Constantin Taluță, Constantin Fecioru, Toader Balasanu, Ioan Pitac, Ioan C. Cuzincu, Ioan Dimitrescu, Constantin Mihăilă, Gh. T. Moise, Simion Samson, Ioan a Mițcăi, Petrache a Căprăriței, V. D. Mocanu, Const. Cojocariu, Onofrei Golăescu și Ioan Alex.; iar alții cu sume mai mici. Osebit D-nul Toader Mihai cu suma de 30 lei pentru cumpărarea a unei cadelnițe.

— — —

Se aduc mulțămiri publice D-nei Smaranda Gh. Mircea din orașul Vaslui pentru ofranda făcută bisericii Sf. Ioan din acel oraș și care constă dintr'un clopot în valoare de 1300 lei.

— — —

Se aduc mulțămiri publice poporănilor bisericii Sf. Ierarh Vasilie din parohia Poenești, județul Vaslui, cari au binevoit a face donațiuni acelei biserici și anume: D-nul Ioan Manolache, un sfeșnic pentru Sf. Masă în valoare de 35 lei; Mandache Paviluc, un sfeșnic în valoare de 20 lei și Const. Barcă o cristelniță în valoare de 15 lei.

— — —

Se aduce mulțămiri publice D-lui Dumitru N. Cuclelis arendașul moșiei Viziru din județul Brăila, care a binevoit a dăruia bisericii Sf. Treime din parohia Viziru o Evanghelie legată în pluș și argint și o cruce în valoare de 200 lei.

— — —

Se aduc mulțămiri publice D-lui Niță Filipescu, care a dăruit bisericii parohiale din parohia Târgu-Bujoru, jud. Covurlui o Evanghelie în valoare de 110 lei și a stărunit a se adună 50 lei cu care s'a cumpărat un chivot pentru acea biserică. Asemenea se aduce mulțămiri D-lui Gh. Rădulescu, mare proprietar din cotuna Sciutești, jud. Covurlui, care a binevoit a dăruia bisericii din acea cotună un clopot în valoare de 612 lei. Idem persoanelor mai jos notate, cari au dăruit bisericii parohiale Cuvioasa Parascheva din urbea Galați obiectele notate în dreptul numelui fiecăreia: D-nei Vasilica Panaitescu, care a donat o candelă în valoare de 15 lei. D-nei Floarea Corceovei un așternut în valoare de 2 lei 50 bani. D-nei Spiridula Lorenzato o icoană în valoare de 15 lei. D-nei Maria General N. Maican o candelă în valoare de 25 lei. D-lui Ghiță Stoenescu, care a oferit cu ocaziunea hramului bisericii suma de 70 lei. Idem mai multor persoane, cari au oferit diferite obiecte în valoare de 30 lei.

— — —

Se aduce mulțămiri publice D-lui Tanase Brăilescu, enoriaș a bise-

ricei parohiale Sfinții Trei-Ierarhi din urbea Galați, care a oferit a-
celei biserici o strană în valoare de 120 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Iordana Iancu din orașul Tulcea,
care a binevoit a dăruî bisericii catedrale Sf. Nicolae din acel oraș, un
rând de case cu locul lor din strada Fabricii no. 9.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor mai jos notate, care au bine
voit a donă bisericii din parohia Filipești, jud. Brăila următoarele o-
biecte notate în dreptul fiecărui: D-nul N. Stoian și soția sa Maria
două perdele de mătase pentru icoanele Impărătești. Dl. Trandafir P.
Voinescu și soția sa Stanca un rând complet de vestminte bisericesti
din stofă de mătase. Dl. Stan Stănescu un epitrafir. D-na Maria C.
Voinescu, o foaie scoarță de lână ca de 4 metri lungime.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Iordache F. Nicolau și soției sale
Maria, cari au donat bisericii Sf. Nicolae din parohia Fleașca, județul
Brăila, un epitaf în valoare de 100 lei cum și D-lui Dumitrache Popa
și soției sale Petca, cari au donat bisericii o cadelniță de argint de
china în valoare de 30 lei.

Se aduc mulțămiri publice următoarelor persoane cari au venit în
ajutorul bis. Sf. Voevozi din parohia Băleni jud. Covurlui. Cucernicilor
preoți Christea Goga paroh. D-trie Mihăilescu supranumerar și D-lui
Niculae E. Călin Primar, cari au dăruit un chivot și una sf. Cruce
pentru sf. Masă ambele în val. de 140 lei. D-lui Nicu Ionescu, Epitrop,
două Epitrahile ambele în val. de 30 l. D-lui Panaite Nichea una candelă
în val. de 35 lei. D-lui Gh. Ganea una candelă în val. de 25 lei.

Se exprimă mulțămiri publice următoarelor persoane cari au bine-
voit a veni în ajutorul bisericii din parohia Telița județul Tulcea. D-lui
Nichifor Conradt, care a dat un chivot aurit în val. de o sută lei și o
cruce, pentru sf. Masă, în val. de 60 lei; D-lui Pavel Cernoschi pentru
una cruce mică și două icoane în val. de 55 lei; Văduvei Maria Alexe
și D-lui Pavel Ichim pentru o icoană în val. de 50 lei. D-lor Dimi-
trie Matei și Ichim Simionof pentru o icoană în val. de 50 lei.
